

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו - תער"ב

לו. ד"ה ויקח קרח
לז. ד"ה זאת חקת
לח. ד"ה כי מראש צורים
לט. ד"ה וידבר וגו' פנחס

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

יצוקללה"ה נכנ"ם זי"ע מליובאוויטש

- הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות -



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלש לבריאה
מאתיים שנה להסתלקות (הילולא) של רבנו הזקן

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
שסט	קרח	האבות המשיכו גילוי אור במל' – (קמא-קמד)	לו. ויקח קרח כו'
שפב	חקת	דצח"מ שבשכל – (קמה-קמח)	לז. זאת חקת כו'
שצה	בלק	ב' אופני עו"ע – (קמט-קנב)	לח. כי מראש צורים כו'
תט	פנחס	ההמשכה שע"י התורה – (קנג-קנז)	לט. וידבר וגו' פנחס כו'



B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 36-39

Copyright © 2013

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book
or portions thereof, in any form, without prior permission,
in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6090-9

Printed in the United States of America

ב"ה

פתח דבר

לקראת יום הבהיר כ"ח סיון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חוברת יו"ד של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך־המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: ויקח קרח דש"פ קרח; זאת חקת התורה דש"פ חקת כי מראש צורים דש"פ בלק; וידבר גו' פנחס דש"פ פנחס – תער"ג.

י"ב סיון, ה'תשנ"ג

מאתיים שנה להסתלקות (הילולא) של רבנו הזקן

ברוקלין, נ.י.

ויקח¹ קרח בן יצהר בן קהת כו². וארז"ל בגמ' סנהדרין דק"ט ע"ב, קרח, שנעשה קרחה ערב בישראל, בן יצהר, בן שהרתיח עליו את כל העולם כצהרים. וצ"ל מהו"ע מחלוקת קרח שע"ז נעשה קרחה בישראל, ומהו"ע שנעשה קרחה כו', גם מהו"ע שהרתיח עליו כו' כצהרים. והנה ברש"י³ הביא בשם המדרש⁴, לא הזכיר בן יעקב, שבקש רחמים על עצמו שלא יהי' נזכר במחלקותם, וכמ"ש⁵ בסודם כו' ובקהלם⁶ אל תחד כבודי, והיכן נזכר על בני קרח, בהתייחסם על הדוכן כו'. משמעות הענין הוא, דהתייחסות על הדוכן ומחלוקת קרח הן ענין א' בעצם, רק שהן הפכים זמ"ז, ולכן מדמין הענינים זל"ז, דבהמחלוקת לא נזכר, והיכן נזכר בהתייחסם כו', וצ"ל מה שייכות הענינים זל"ז כו'. גם צ"ל מפני מה הי' צריך יעקב לבקש רחמים ע"ז שלא יהי' נזכר במחלקותם כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁷, דישסו"ת⁸ הן מדות דחו"ב, ואין זה בחי' מדות שבשכל, שהן בבחי' התפעלות שכלי, שזהו מה ששייך למדות, כ"א הן בחי' המדות שבפרצוף המוחין עצמן, וענינם הוא התפשטות והתגלות המוחין, דמוחין בעצם הן בבחי' הבדלה, לא בבחי' ירידה והמשכה, והמדות הן הטיית והמשכת המוחין כו'. ובפרט⁹ הן בחי' נה"י דאו"א, שזהו להביא את המוחין לידי מציאות נבדל מהם, שהן המדות כו'. ונת⁹ שהן בחי' הארה לבד מן המוחין, מאחר שהן רק הטיית והמשכת המוחין, לא המוחין עצמן ממש כו'. וא"כ ה"ה באות ה' דשם הוי', כמ"ש בע"ח¹⁰, דבד"כ הן בחי' בינה, שהיא רק הארה לבד, דכל השגה הוא בריחוק מן העצם כו', וע"כ הבינה עיקר מקור ההשתל', להיותה בחי' הארה לבד כו', ובחי' ישסו"ת שהן בחינת הארה, ה"ז בחי' בינה בד"כ כו'. אבל או"א הן בחי' עצמות המוחין, והו"ע בחי' פנימי' אבא פנימי' עתיק, וכן פנימי' בינה פנימי' עתיק כו'.

קמא) וע"פ הנ"ל יובן ההמשכה שהמשיכו האבות, וההפרש בין המשכת האבות להמשכה דמ"ת. דגבי האבות כת'י¹¹ וארא אל אברהם כו' באל שדי, שכל הגילויים שלהם היו בחי' אל שדי, שגם שם הוי' שנא' כמה פעמים¹² אצל האבות, ה"ז הכל המשכת בחי' אל שדי¹³. והיינו, דהאבות המשיכו מבחי' או"א תתאין, בחי' ישסו"ת, שזהו

(6) ובקהלם: כ"ה בסנהדרין, תנחומא ופרש"י שם. בכתוב: בקהלים.

(7) פקל"ד ואילך (ע' שנג ואילך).

(8) = דישאל סבא ותבונה.

(9) פקל"ז ואילך (ע' שם ואילך).

(10) שער טו (שער הזווגים) פ"ד.

(11) וארא ו. ג. וראה אוה"ת וארא ע' קלד ואילך. ע' קנז

ואילך. ד"ה וארא אל אברהם תשל"ה (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קלח ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ב ע' רמג ואילך).

(12) ראה וירא יח, א. שם, יז. תולדות כו, ב. שם, כד. ויצא

כה, יג.

(13) ראה לעיל פק"ל (ע' שלט).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על המשך וככה תרל"ז פע"ב-עג*. ד"ה וארא אל אברהם באוה"ת וארא ס"ע קלו ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

ד"ה ויקח קרח תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' רמו ואילך) מיוסד, כנראה, על מאמר זה.

(2) קרח טז, א.

(3) עה"פ.

(4) תנחומא קרח ד. וראה סנהדרין שם.

(5) ויחי מט, ו.

(* עוד מאמרים שמיוסדים כנראה על המשך וככה שם: סה"מ תרמ"ד ע' קנז ואילך. תרמ"ז ע' תו ואילך. תרס"ז ע' לב.

בחי' בינה, שהיא מקור ההשתל' כו'. וז"ע אל שדיי¹⁴, וידוע דשם אל שדי הוא בבריאה¹⁵, והוא בחי' בינה המקננת בבריאה כו'¹⁶, וידוע דהפרסא שבין אצי' לבריאה הוא מחיצוני' בינה, שז"ס¹⁷ לבוש החשמל, דשרשו מחיצוני' בינה, ומלביש לזו"נ מצדדיהן ומתחת רגליהן כו', וכמ"ש בע"ח¹⁸, וכמ"ש מזה בתו"א ד"ה והבדילה הפרוכת כו'¹⁹. וזהו שם שדי, שאמר לעולמו די²⁰, פי' לעולמו קאי על עולם האצי', וכמשנת"ל פק"ל²¹, דמשארז"ל²⁰ שהי' העולם מרחיב עצמו כו', אין הכוונה על העולם ממש, היינו על מציאות העולם, דכל מציאות יש ומוגבל א"א שיהי' בבחי' בל"ג, כ"א הכוונה על ההארה האלקי' המהווה את העולם, והוא בחי' חסד דאצי', וכמ"ש בסש"ב ח"ב²² בפ' הגדול הגבור²³, דמדת החסד הוא בחי' התפשטות החיות להוות ולהחיות עולמות ונבראים עד אין שיעור כו', ובזה יכול להיות ההתפשטות בבחי' בל"ג, וממילא גם הנבראים היו לא בבחי' מציאות יש כו', וכמשנת"ל שם²¹, ועז"א שאמר לעולמו, היינו עולם האצי', די מלהתפשט ולהתגלות בבחי' אור האצי', והו"ע הפרסא, להעלים ולהפסיק האור דאצי', ויהי' התהוות נבראים בע"ג כו', והו"ע הגבור שנת"ל שם²¹. ושם אל הוא בחי' חסד²⁴, זהו מה שע"י הפרגוד מאיר לחוץ, היינו הגילויי שבעולם הבריאה כו'. וכ"ז הוא בחי' אור של תולדה בלבד כו'²⁵. והאבות המשיכו את שם אל שדי כמו שהוא באצי', בבחי' בינה דאצי'.

רעג

וזוהו דשדי הוא מל' ברכות שדים²⁶, בחי' חלב שדי אמו כו'. דהנה, בפרד"ס²⁷ כ' דאל שדי הוא בחי' יחוד יסוד ומל', ובשרשו י"ל שזהו יחוד בחי' ישו"ת, דבד"כ זהו בחי' בינה, כנ"ל, ומזה נמשך ריבוי השפע בעולם, שז"ע ברכות שדים ורחם, להיות ההשפעה בריבוי כו'.

וכמו ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם²⁸, מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגלי²⁹, דבעדאתכ"ס מאיר גילוי אור³⁰, ועש"ז נק' אתכסי', להיותו מכוסה ונעלם לגבי למטה, לפי שמאיר שם אור שאינו בגדר גילוי עדיין לגבי למטה, וכידוע דמה שיכול להיות בבחי' גילוי למטה הוא אור מצומצם דוקא, אבל אור שהוא בבחי' גילוי ה"ה בבחי' העלם למטה כו', ובעדאתכ"ס מאיר האור בבחי' גילוי, וע"כ הוא מכוסה ונעלם לגבי למטה כו'. וידוע³¹ דעדאתכ"ס ועלמא דאתגלי' הן בחי' ברי' ויצי'³², דכתי'³³ יוצר אור ובורא

ריש ע"ג.

(14) ראה אוה"ת וארא ע' קנו.

(26) ויחי מט, כה. תו"א וארא נו, א.

(15) פרי עץ חיים שער הסליחות פ"ח. רמ"ז ר"פ וארא.

(27) שער כג (שער ערכי הכינויים) פרק א מערכת אל ההודאות. וראה אוה"ת וארא ע' קנו.

(16) תקו"ז תיקון ו (כג, א). עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ג.

(28) תהלים קו, מח. דברי הימים א טז, לו (בדילוג).

(17) = שזה סוד.

(29) ראה זח"א קנה, ב. לקו"ת קדושים כט, ג. לב, ד.

(18) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג.

ובכ"מ.

(19) תולדות יב, ד.

(30) סיום הענין - לקמן פקמ"ב (ע' שעג) „והאבות שהמשיכו מבחי' עדאתכ"ס .. ה"ז ריבוי הברכה והשפע כו'".

(20) חגיגה יב, א. ב"ר פמ"ו, ג.

(31) בהבא לקמן - ראה המשך וככה תרל"ז שבהערה 1.

(22) פ"ד (עט, א ואילך).

(32) ראה לקו"ת במדבר ה, סע"ג. שה"ש ד, ג.

(23) עקב י, יז.

(33) ישע"י מה, ז. ברכת יוצר. וראה לקו"ת שה"ש שם.

(24) ראה זח"ג סה, א. פרדס שער כ (שער השמות) פ"א.

לקו"ת שבהערה 46.

(25) פ"ה. עץ חיים שער מד (שער השמות) פ"ו. תו"א נח י, סע"ב.

(25) ראה תו"א לך לך יב, ריש ע"ב. יג, ריש ע"א. וירא יד,

חשך, שהבריאה נק' חשך, מפני האור שמאיר שם, דמשו"ז הוא בבחי' חשך והעלם לגבי שלמטה כו'³⁴. וכמו עד"מ באדם מחו"ד³⁵, שהמח' הוא כח נעלה הרבה יותר מהדבור, שהרי המח' היא לבוש הראשון המלביש את השכל, שקרוב יותר להשכל, ומאיר בו אור השכל, מה שא"א שיתלבש בלבוש הדבור, וכמו תוקף נביעת אור השכל, שא"א להתלבש בדבור, דכשם שבמדות הרי תוקף אור המדות א"א להתלבש בדבור, וכנראה בחוש דבתוקף התפעלות המדות אינו יכול לדבר, כמו"כ בתוקף נביעת השכל א"א להתלבש בדבור, וה"ז מתלבש בלבוש המח' כו'. ועכ"ז נק' המח' חשך לגבי הזולת, שהרי גם כשיחשוב אדם כל היום כולו, לא ידע הזולת כלל, רק בעומק המח' יודע הזולת שהוא חושב, אבל מה הוא חושב אינו יודע כלל. וע"ה שהמח' הוא ג"כ לבוש לבד אל השכל, לגלותו ולהובילו ממקור השכלתו להיות מושג ומובן כו', עכ"ז ה"ז רק לגבי עצמו, לא לגבי זולתו כלל, וא"כ, לגבי הזולת ה"ז נק' בשם חשך. ולא כמו הדבור, שמאיר עיני הזולת כאשר יבין הדבר שכל ע"י שמסביר לו בדבור כו', משא"כ במח' כו'. והיינו לפי שבמחשבה מאיר אור השכל שאפשר להתגלות רק לעצמו, ולא לדבר הזולת עצמו כו'. וכמו"כ הדוגמא בעולם הברי', שמאיר שם אור שאפשר להתגלות בעולם כזה שאינו בבחי' מציאו' עדיין, וכנודע³⁶ דברי' הוא בבחי' אפשרות המציאו' לבד כו', אבל בהתגלות המציאו' אא"ל גילוי זה כו', וכמו המח', שלעצם הבהירות, אא"ל הגילוי אל הזולת בבחי' קירוב, כ"א ע"י לבוש שני, שהוא לבוש הדבור, ורק לעצמו יכול להיות הגילוי ע"י המח', לפי שאדם קרוב לגבי עצמו³⁷, ופי' קרוב לגבי עצמו, שאין כאן מציאו' שחוץ להעצמו' שלו כו', דקורבה זו דאדם קרוב כו', ה"ז יותר גם מקורבת שני אחים או אב ובנו שקרובים ביותר, ומ"מ לא יהי' מושג השכל אל הבן ע"י מחשבת האב, כ"א לגבי עצמו לבד, והיינו מפני ששני קרובים ה"ה דבר נוסף על עצמותו, משא"כ לגבי', שאינו דבר נוסף על עצמותו כו'. והגם שבאמת ה"ז ג"כ דבר נוסף על העצם, שהרי השכל אינו עצם הנפש, כ"א כח בפ"ע, וה"ז שהנפש משכלת בכח שחוץ לעצמו' הנפש כו', וכמשנת"ל פמ"ט³⁸, וכמו"כ ההשכלה המושגת והשכל המשיג ה"ה ב' דברים, וכ"ש שהשכל דנה"ט הוא דבר נוסף על השכל דנה"א, ובפרט כלי המוחין שהן דבר נוסף כו', ומ"מ, כ"ז מתאחד בעצמותו, כמו שאינו דבר נוסף כלל על העצם כו'. והדוגמא מזה יובן בעולם הבריאה, שהוא בבחי' קירוב אל האין האלקי המהווה אותו, להיות שהוא בחי' יש הראשון³⁹ שהאין האלקי נושא ע"ע⁴⁰, א"כ ה"ה קרוב בתכלית. והגם⁴¹ כי לכאו' הוא דבר נוסף על עצמי' בחי' האין, מ"מ, להיות שהוא רק בבחי' אפשרות המציאו', לא בבחי' המציאו', א"כ, הרי לא יש כאן עדיין מציאות זולת,

עדר

(34) בגוף ההמשך: וכמי' מזה באורך בדרוש וככה רל"ז [שבהערה 1].

אבל בהתגהות לההמשך נשמט.

(35) = מחשבה ודיבור.

(36) ראה גם סה"מ תרס"ב ע' שנו. תרס"ג ח"א ע' קצד.

תרצ"א ע' רפה. וש"נ.

(37) סנהדרין ט, סע"ב. וש"נ.

(38) ע' קיד.

(39) ראה סה"מ עטר"ת ע' פ: 'מבו' במ"א בענין עולם הברי' שאינו בבחי' יש ממש, מפני שהוא היש הראשון

שנתהווה מהאין האלקי, שמאיר שם גילוי האין כו', ועמ"ש בדרוש וככה, רל"ז, ג' משלים* על ענין זה, וביאורם בדרוש בשעה שהקדימו תער"ב". וראה גם סה"מ פר"ת ע' פד.

(40) = על עצמו.

(41) והגם.. האין המקיים אותו כו': ראה הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' נד.

(* המשל דאזותיות המחשבה - בפרק זה, והמשל דאור השמש, והמשל דסגי נהיר - בפרק הבא.

ה"ה מתאחד עם האין האלקי כאלו אינו דבר נוסף כו'. ובאמת א"א לחלק כלל בין האין האלקי להיש, שהרי בלתי בחי' האין, א"א כלל לבחי' היש להיות בבחי' מציאו' כלל, וא"כ, כל ענין מציאו' היש הוא האין המקיים אותו כו'.⁴² וע"ה שכ"ה בכל העולמות, אמנם בעולם הברי' ה"ז בגילוי יותר כו', וע"כ מאיר שם האין האלקי, כמו עד"מ המח' לגבי עצמו, שאינו דבר נוסף כו'.*

קיצור. והנה האבות המשיכו גילוי בחי' או"א תתאין, וזה"ע אל שדי, שם דעולם הברי', וידוע דהפרסא היא מחיצוניות בינה, וזהו שא' לעולמו די, ואל הוא גילוי בחי' הבינה, כמו באצי', וזהו שדי מל' ברכת שדים, והוא גילוי בחי' עדאת"כ. ויבאר תחלה דעדאת"כ עולם הברי' שנק' חשך מפני הגילוי דשם, וכמו מח' שהוא לבוש הראשון, כמו"כ בריאה קרוב אל האין, וכמו אדם קרוב לעצמו, וכמו השכל, עם היותו כח, ה"ה מתאחד כמו לא דבר נוסף, וכמו"כ ברי' מתאחד כאלו אינו דבר נוסף.

קמב) **אמנם** בד"כ ג' עולמו' בי"ע נק' עדאת"ג, ונק' עולם הזה, שהן בבחי' גילוי כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה ראו כי ה' נתן לכם⁴⁵, ועדאת"כ"ס הוא עולם האצי', דהאור דאצי' אא"ל בגילוי בבי"ע כו'. ועד"מ³¹ אור השמש⁴⁶, שהוא אור גדול מאד שמאיר לארץ ולדרים עלי'⁴⁷, עד שפועל פעולות נפלאות, שמצמיח כל התבואות, כמ"ש⁴⁸ ממגד תבואות שמש, וכן מרפא חולים, כמארז"ל⁴⁹ אדלי יומא אדלי קצירא, וזה עצמו הוא סבת מה שאין יכולים להסתכל בהשמש, שמחמת ריבוי בהירות האור, א"א לכלי העינים להסתכל בו, אם לא ע"י המצאו' זכוכיות רבות, שהן כלי האצטרלובין⁵⁰, שבהם וע"י מביטים בהשמש לראות אורו, וגם זה לא בכיוון ממש להסתכל בדרך ישר בהשמש עצמו, ורק ע"י אספקלריא הבלתי מאירה יכולים לראות כו', וסבת הדבר הוא ריבוי האור שבו, שהרי הלבנה שאורה מועט, יכולים להסתכל בה מי שיש לו ראי' בריאה וחזקה כו'. וכמו"כ יובן הדוגמא בבחי' שמש הוי'⁵¹, שהוא בחי' אצי', דבד"כ הוא בחי' שם הוי', דהאור דאצי' אא"ל בגילוי בבי"ע, ורק מה שע"י בחי' המל' דאצי' יכול להיות איזה גילוי לידע את בחי' האצי' כו', והיינו מצד עוצם האור והגילוי דאצי', ה"ז מכוסה ונעלם מעולמות בי"ע כו'. ובאצי' גופא, בחי' ז"א ומל' הן עדאת"כ"ס ועדאת"ג⁵², וכידוע⁵³ דז"א נק' קדוש לגבי בי"ע, והו"ע קדוש הוי' כו'⁵⁴, להיות דז"א הוא סוף עולם הא"ס⁵⁵, ע"כ הוא רק בבחי'

(* (ועמ"ש בד"ה תקעו, רס"א⁴³ בענין הביטל דאין עוד, שזהו בעולמות בי"ע דוקא, ולפי הנ"ל י"ל דבעולם הברי' ביטל הנ"ל הוא בבחי' גילוי קצת כו')⁴⁴.

(50) ראה גם מגן אברהם או"ח סש"ז סכ"ה. שו"ע אדה"ז שם סל"א. שערי אורה שער החנוכה פ"א (מת, א). ועוד.

(51) ע"פ תהלים פד, יב.
(52) ראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תרלב. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תשיח.

(53) ראה אוה"ת נח ח"ג תרסו, א. וארא ח"ז ע' ב'תקסא.

(54) ישע"י ו, ג. וראה גם אוה"ת (יהל אור) תהלים ע' סג.

(55) ראה תו"א תרומה פא, ב. סה"מ תרנ"ח ע' קמת. תרס"ה

ע' קצא.

(42) ראה ד"ה כה אמר ה' דש"פ פינחס תרל"ו.

(43) סה"מ תרס"א ע' קצו ואילך.

(44) על קטע זה כתב רבינו: „אצ"ל" (= אין צריך להעתיק).

— ראה לעיל ע' יד הערה 50 בשוה"ג.

(45) בשלח א, ב.

(46) ראה גם לקו"ת דרושים ליוה"כ טז, ריש ע"ב.

(47) ע"פ ברכת יוצר.

(48) ברכה לג, יד (שם: וממגד).

(49) ב"ב טז, ב.

סובב ומקיף לגבי ב"ע כו', וכמ"ש במ"א⁵⁵, וההארה האלקית שנמשך לבי"ע הוא מבחי' מל' דאצי' כו'. ועיקר בחי' עדאתכ"ס באצי' גופא הוא בחי' בינה, וכמ"ש בזהר⁵⁶ בפ"י מן העולם ועד העולם²⁸, מעלמא עילאה לעלמא תתאה, דהיינו מבינה למל', כמ"ש במ"א⁵⁷.

ויובן זה עד"מ ממה שאנו רואין שכאשר האדם בא בשנים יותר נחשכים עיניו, וסבת הדבר הוא כנודע שכלי העין היא נקודה אחת מאירה מאד מצד אחת, ומג' רוחות⁵⁸ ומעלה ומטה היא בלתי מאירה⁵⁹, והנקודה האמצעית ה"ה מכוסה בכסוים רבים כגלדי בצלים זעג"ז, וכמ"ש בזהר באד"ר⁶⁰, וכנודע גם מספרי הנתוח⁶¹. וכאשר האדם בא בשנים, ע"י שמשמש הרבה בכלי העין, נחסרים מעט מעט הכסוים, ונעשה האור רב, וריבוי האור ה"ז סבה שא"י⁶² לראות, שהרי הראי' הרוחניות באמת אינה בערך לראות דבר גשמי, ורק ע"י הכסוים שמתעלם האור ה"ה רואה דבר גשמי, וכשנחסרים הכסוים ונעשה ריבוי אור, א"י לראות כו'. ונמצא, כמו במח' לגבי הזולת, יובן במשל הזה לגבי עצמו, שמחמת ריבוי האור ביותר, ה"ז בבחי' העלם גם לגבי עצמו כו'. ובהו יובן⁶³ מה שקראו חז"ל⁶⁴ לסומא בשם סגי נהיר, שלכאו' זה כלועג לרש ח"ו, אך באמת הוא כן, שזהו מסבת ריבוי האור, שע"פ הרוב, סבת העדר הראי' הוא מצד שנחסרו הכסוים, ונעשה ריבוי אור כו'. והדוגמא מזה הוא בעולם האצי', שהוא עולם שלעצמו כבי', כמ"ש⁶⁵ כל הנק' בשמי ולכבודי, דקאי על עולם האצי', שהוא בבחי' שמי המיוחד כו'⁶⁶. ובחי' בינה דאצי' היא בחי' עדאתכ"ס באצי' גופא כו', וזהו מה שבינה נק' ביום ההוא⁶⁷, שסתום ונעלם כו', דנה"י דאימא הן מקור ומוחין לז"א, דמוחין דז"א אינם בחי' נה"י דאימא ממש כו', וכמשנת"ל פקל"ה⁶⁸, דמדות שבשכל וגם בחי' נה"י שבהם שהן דפרצוף המוחין, ה"ז למע' מהמדות, גם מבחי' המוחין שלהם כו', וכ"ש בחי' מוחין דאי' שלמע' מהמדות כו', וע"כ בחי' בינה בכלל היא בבחי' עדאתכ"ס לגבי ז"א כו'.* והאבות שהמשיכו מבחי' עדאת"כ במדרי' היותר עליונה, היינו מבחי' בינה דאצי', ה"ז ריבוי הברכה והשפע בבחי' גילוי אלקות בעולמות כו'.

(* וי"ל דז"ע הג' משלים המבו' בד"ה וככה הנ"ל⁶⁹, דהמשל דאותיות המח' הוא על עולם הברי', דמחו"ד הן ברי' ויצי' כנודע. והמשל דאור השמש הוא על בחי' ז"א שנק'

(63) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' ק. מאמרי אדמו"ר האמצעי תרומה ע' רפא. אוה"ת בראשית ח"ו תתלח, ב. סה"מ תרל"ח שם. תרס"ג ח"א ע' קצו. ח"ב ע' שת. המשך תרס"ו ע' שצט. לקמן ח"ב ע' וא'כד ואילך (ועם הוספות כו' – סה"מ תש"ה ע' 6). ח"ג ע' וא'שנד. אתח (ועם הוספות כו' – ד"ה נעשה אדם תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' לא)). ספר השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 590 בשוה"ג. תנשא ח"ב ע' 764. ע' 766.

(64) ראה ברכות נו, א. נח, א.

(65) ישע"י מג, ז.

(66) ראה תו"א בראשית ג, א. ובכ"מ.

(67) ראה תו"א מגילת אסתר צב, א. אוה"ת שם ע' רנד.

(68) ע' שנה ואילך.

(69) הערה 34.

(56) ח"א קנג, ב.

(57) ראה אוה"ת בראשית ח"ג תקנא, א. (יהל אור) תהלים ע' תית. סה"מ תרל"ח ע' זה ואילך. וראה סה"מ תרע"ח ע' קכח ואילך. ד"ה ר' שמעון פתח תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' פד).

(58) בסה"מ תרס"ח שבהערה 1 בשוה"ג מוסיף כאן: דהגם שהיא עגולה עכ"ז אפשר לצייר בה ד' רוחות ומעלה ומטה.

(59) ראה גם המשך וככה תרל"ז פנ"ז. סה"מ תרל"ח ע' רעת.

(60) ראה אדרא רבא בוח"ג קמד, ב וברמ"ז שם. תקו"ז תיקון ע' (קכח, א).

(61) ראה גם שבילי אמונה (להר' מאיר אלדבי) נתיב הרביעי שביל הראשון (מח, ד ואילך – דפוס ריווא דטרינטו, שי"ט).

(62) – שאינו יכול.

וז"ע והריקותי לכם ברכה עד בלי די⁷⁰, עד שיבלו כו'⁷¹, דכאשר נמשך ממקור ההשתל' האור בגילוי כו', הרי המוגבל יכלו שפתותיו מלומר די, שזהו ריבוי אור ביותר כו', שהרי ע"פ ס' השתל' ע"פ מא' קו המדה, מה שנמשך מאצ'י לבי"ע ה"ה רק הארה דהארה לבד, בחי' אור של תולדה כו', וכאשר נמשך ממקור ההשתל', הגם שגם אז אינו דומה הגילוי באצ'י להגילוי שבבי"ע, שהרי ההמשכה היא מ"מ ע"פ ס' השתל' דד' עולמו/ אבי"ע כו', שהרי זהו מקור ההשתל' עכ"פ, דכללות ההמשכה הוא רק הארה לבד, כמשנת"ל פקל"ז⁷², דממילא יש בזה חילוקי מדרי' בפרטי ההמשכות בעולמות כו', מ"מ, ה"ז בחי' גילוי אור ביותר כו', דע"פ מא' קו המדה, מה שמאיר בבי"ע הוא בחי' אור של תולדה לבד, והמשכת האבות היא להיות גילוי אור האצ'י כו'. וכמו קודם חטא עה"ד, שהי' למטה גילוי אלקו', דעיקר שכינה בתחתונים היתה כו'⁷³. וצ"ל שא"ז ע"י המעמד ומצב דזו"ן עפ"י ס' ההשתל', שהרי מבו' בע"ח שער מיעוט הירח⁷⁴, דאז היו זו"ן בבחי' אב"א⁷⁵ עדיין, והגם דבחי' מל' היתה בבחי' פרצוף, וקבלה גם מה"ס⁷⁶ הראשונות דז"א, מ"מ, הכל הי' רק בבחי' אחורי הז"א, ואינו בערך דמשו"ז יהי' גילוי אלקו' למטה. אלא צ"ל שזה הי' בבחי' תוס' אור לאדה"ר, וכמו האור שנברא ביום ראשון שהי' אדה"ר מביט בו מסוף העולם ועד סופו⁷⁷, דהיינו בחי' עדאתכ"ס ועדאת"ג כו', וכמ"ש במ"א⁷⁸, דכ"ז נראה שהי' בבחי' תוס' אור כו'. ואפשר י"ל עפמ"ש במק"ש⁷⁹ בזח"א דל"ה ע"א בשם כהאריז"ל, דהתהוות אדה"ר הי' ע"י זיווג זו"ן בהיכלי או"א בבחי' פב"פ⁸⁰ כו', והגם דהתגלות נשמת אדה"ר הי' כשירדו למקומם והיו בבחי' אב"א, כמש"ש, מ"מ י"ל, דמשו"ז הי' לו האור והגילוי באין ערוך לגבי הגילוי שבהעולם כו'. וזהו מה דעיקר שכינה בתחתונים היתה, די"ל שא"ז ע"פ ס' ההמשכה, כ"א בבחי' תוס' אור כו'. והנה, האבות המשיכו גילוי או"א"ס כמו שהי' בתחלת הבריאה, קודם חטא עה"ד, ועוד למעלה מזה⁸¹, והיינו שהמשיכו בחינת יחוד ישו"ת, ולא רק כמו שזו"ן עולים באו"א, כ"א מבחי' יחוד או"א ממש, כי, מתחלת הבריאה, הרי ואדם אין כו'⁸², שלא הי' עדיין עבודה⁸³, וההמשכה הי' מצ"ע כו', והאבות המשיכו ע"י העבודה, ע"כ המשיכו ממדרי' עליונה יותר כו' (ובמ"א

רעו

שמש הוי' כנודע, והיינו מה שז"א הוא בבחי' חשך והעלם לגבי בי"ע כו'. והמשל דסגי נהיר הוא על בחי' בינה שהוא בחי' העלם גם לעצמו, והיינו במדרי' דאצ'י גופא, שנק' הבינה עדאתכ"ס לגבי ז"א כו'. והמשל דאותיות שבחותם המבו' שם, י"ל הכוונה על בחי' אדם דברי' דכללות כו')⁴⁴.

תר"ל ס"ע קמא ואילך. תר"ם ח"ב ע' תקצח.
 (79) = במקדש מלך (בשם ספר הדרושים להרח"ו ירושלים, תשנ"ו ע' קע). הובא באוה"ת בראשית ח"ג תקמג, סע"ב).
 (80) = פנים בפנים.
 (81) ראה ד"ה וארא שבעה"ה 11 (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קמ. בהוצאה החדשה – ח"ב ע' רמה).
 (82) בראשית ב, ה.
 (83) ראה זח"א לה, א.

(70) מלאכי ג, י.
 (71) ראה שבת לב, סע"ב.
 (72) ע' שם ואילך.
 (73) ראה ב"ר פי"ט, ז. שהש"ר פ"ה, א.
 (74) שער לו פ"א ואילך.
 (75) = אחור באחור.
 (76) = מה' ספירות.
 (77) חגיגה יב, א.
 (78) ראה אוה"ת בראשית ח"ג תצד, א. סה"מ תרכ"ו ע' צו.

ש"פ קרח, ה'תער"ג

שעה

מבו⁸⁴ פי' ואדם אין, דבחי' אין שזהו בחי' האור, דבחי' זו נק' אדם כו', לא הי' עדיין גילוי זה, רק ההמשכה הי' מבחי' הכלים לבד כו'. וי"ל שזהו מה שע"פ ס' ההשתל' הרי רק כלים דאצי' נעשים נר"ן לבי"ע⁸⁵, אבל אור הקו, גם בחי' חיצוני' הקו, אינו מאיר בבי"ע כו'. וגם קודם החטא, שהי' גילוי אלקות למטה, הי"ז רק מבחי' זו"נ כמו שקבלו האור ביחודם באו"א כו', כנ"ל, והרי זו"ן בכלל הן בחי' גרמוהי⁸⁶, ששם התגברות הכלים כו'. והאבות המשיכו את האור, ומבחי' או"א, שזהו בחי' חיוהי כו'. וזהו והריקותי לכם ברכה עד בלי די, עד שיבלו כו', שהמוגבל יבלו שפתותיו מלומר די, דכאשר נמשך משרש ומקור ההמשכה, הי"ז ריבוי השפע בבחי' תוס' אור כו', דע"פ ס' והדרגה, הרי האור מתמעט ממדרי' למדרי', דגם במדרי' דעו"ע הי"ז מיעוט רב, וכמו ממוחין למדות כו', דמעלת המוחין הי"ה למע' מאד מהמדות כו'. וזהו שע"פ מא' קו המדה ההמשכה היא ממהות למהות, שמתמעט האור הרבה בזה, וכמשי"ת. אבל כאשר ההמשכה הוא משרש ומקור ההשתל', אין ההמשכה ע"פ מא' קו המדה כו', ונמשך האור כמו שהוא במקורו ושרשו, הי"ז תוס' מרובה כו'.

קיצור. ובד"כ בי"ע עדאת"ג, ואצי' עדאת"כ, שאינו מאיר בבי"ע, וכמו אור השמש שא"א להסתכל בו כ"א⁸⁷ אספשא"מ, כמו"כ גילוי הארת אצי' הוא רק ע"י המל', והעיקר הוא בינה דאצי', ועד"מ סגי נהיר, שמפני ריבוי גילוי אור הראי' הרוחניות, אינו רואה בעצמו, כמו"כ באצי' שנק' שמי המיוחד בי, הנה בחי' בינה היא מכוסה ונעלם. והאבות המשיכו גילוי הבינה בבי"ע, והיינו שהמשיכו מקור ההשתל'. וז"ע ברכה עד בלי די, וכמו בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, וכמו אור שנברא ביום ראשון, וי"ל מפני שהי' יחוד זו"נ בהיכל או"א, והאבות המשיכו גילוי או"א ממש. גם י"ל דבתחלת הברי' הי' הכל מבחי' הכלים, וזהו ואדם אין, והאבות המשיכו בחי' האור דאו"א.

קמג) **ולפ"ז** מה ששם שדי הוא ל' די⁸⁸, פי' וענין די הוא כמו די מחסורו⁸⁹, שמתמלא חסרון, שלא יהי' שום חסרון כלל. דהנה, התהוות העולמות הי' ע"י חסרון האור, דמבחי' גילוי אור אא"ל התהוות המציאו', כ"א מבחי' חסרון האור כו', והיינו ע"י שנחסר אור האצי', שאינו מאיר גם בשרש ומקור דבי"ע כו', וכנודע⁹⁰ דפנימי' המל' מעלמת על האורות דאצי', ורק חיצוני' המל', הנק' ארץ, הוא שנעשה מקור לבי"ע כו', ובחי' זו נק' יבשה, שזהו ע"י התעלמות המדרי' העליונות, וכמ"ש⁹¹ יקוו המים כו' ותראה היבשה כו', דע"פ פשוט הוא כאשר נקוים ומתעלים המים, אז תראה היבשה כו'. ובזח"א די"ח ע"א מפרש יקוו ל' קוין⁹², והן בחי' המדות, וכאשר יתכונשון אל מקום אחד, בחי' יסוד, כדין ותראה היבשה, דא ה' תתאה, דא אתגלי וכל שאר אתכסי כו', והו"ע בנין

90 ראה אוה"ת בשלח ע' תקסט ואילך. המשך מים רבים תרל"ז פקמ"א ואילך.
91 בראשית א, ט.
92 בבבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקסט"ח ח"א ע' תסא ואילך. ועם הוספות כו' – ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תרב ואילך.

84 ראה גם ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ה, ג.
85 ראה קונטרס אחרון לתניא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב). וראה עץ חיים שער מד (שער השמות) פ"א. ובכ"מ.
86 ראה לעיל פ"ה (ע' יא). וש"נ.
87 כ"א: אוצ"ל: כ"א ע"י.
88 ראה אוה"ת וד"ה וארא שבהערה 11.
89 פ' ראה טו, ת. כתובות סז, ב.

המל' מהגבו', שצ"ל צמצום, שלא יתגלה פנימי' המדות כו', דהיינו כאשר המים נקוים למקום א', ואינם מתגלין עדיין במל', כדין ותראה היבשה כו' (ובפרד"ס⁹³ פי' יבשה הוא ע"י החטא, והיינו שע"י התעלמו' האור הוא סבת החטא כו', וכמשי"ת⁹⁴). וכמו עד"מ החול שעל שפת הים, שהוא יבש מהמים, ונעשה חלקים נפרדים, ע"י שהים שואב הלחלוחית כו'.⁹⁵ והו"ע והים עומד עליהם מלמעלה⁹⁶, בבחי' התנשאות והסתלקות, להעלים אור האצי'. ועי"ז בחי' חיצוני' המל', שחסר מאור האצי', ונק' יבשה, נעשה מקור לבי"ע כו'.

וכ"ה בשרש הראשון, שע"י סילוק והעלם האוא"ס, נעשה מקור לעולמו' וכללו' ההשתל' מבחי' מל' דמל' דא"ס כו'. וכידוע⁹⁷ בענין אתה הוא הוי' לבדך⁹⁸, דחשיב כאן ג' ענינים, והכל במדרי' שלפה"צ, דאתה, הוא בחי' עצמו' א"ס ב"ה הנק' עצמו' המאור, ונא' ע"ז אתה, שהוא בהתגלות ככל מקום, וש"ש⁹⁹ שגור בפי כל כו'¹⁰⁰, וענין ההתגלות בזה הוא שמתגלה כמו שהוא בהעלמו, להיות שזהו למע' מהעלם וגילוי כו', והיינו שהכל יודעים את העצמיות, ואין שום אחד משיגו כו'. והוא, היינו בחי' אוא"ס, ששייך בזה העלם וגילוי, להיותו רק גילוי מן העצמות כו'. והוי', הוא בחי' התפשטו' האור, דבאוא"ס גופא הוא בחי' אור השייך אל העולמות כו'. וזשארז"ל בפדר"א¹⁰¹ עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, דעד שלא נבה"ע היינו לפה"צ, דע"י הצמצום כבר הי' ברי', שז"ע אדם דברי' דכללות כו', ועד שלא נבה"ע הוא בחי' אצי' דכללות כו'¹⁰², הי' הוא ושמו, שזהו ב' מדרי' שבאצי'¹⁰³, דכשם שבאצי' הפרטי' יש ב' מדרי', חו"ב וזו"ן, דחו"ב הן נסתרות לה' אלקינו¹⁰⁴, וו"ה הן והנגלות כו'¹⁰⁴, כמו"כ באצי' דפרטיות¹⁰⁵ הו"ע הוא ושמו, בחי' עצם האור והתפשטו' האור¹⁰⁶, שהי' אוא"ס ממלא מקום החלל כו'¹⁰⁷. ועז"א⁹⁸ אתה הוא הוי' לבדך, שכ"ז הוא כמו שהוא לבדו הוא¹⁰⁸ באוא"ס שלפה"צ כו'. אך מבחי' גילוי האור אא"ל התהוות העולמו', וע"ז הי' הצמצום, שנסתלק ונתעלם האור כו'. וז"ש אח"כ את עשית את השמים כו'⁹⁸, את חסר ה'⁹⁷, שנחסרו הה' פרצופים מבחי' הכתר עד המל' דא"ס, שז"ע הצמצום שהי' באוא"ס, ונשאר רק בחי' מל' שבמל' לבד, שנעשה מקור לעולמות כו'.

והנה, החסרון שבמל' בשרש הראשון, זהו סבת מיעוט הירח¹⁰⁹, דזה שיש מילוי וחסרון הלבנה הוא מצד חסרון האור במל', דמשום דסיהרא לית לה מגרמה כלום¹¹⁰, רק

93) שער כג (שער ערכי הכינויים) פרק י מערכת יבשה.
 94) בקטע שלאח"ז.
 95) ראה לקו"ת בלק סח, סע"ג ואילך. אוה"ת שם ע' תתקפו.
 96) מלכים"ז ז, כה (ושם: והים עליהם מלמעלה).
 97) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רנח ואילך. תר"ס ע' מג ואילך.
 98) נחמ"י ט, ו.
 99) = ושם שמים.
 100) סה"מ תרנ"ג ותר"ס שם. וראה תו"א וירא יד, ב.
 101) מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א (קה"ת, תשס"ח) ע' עד. ע'
 102) עו.
 103) פ"ג.
 104) ראה סה"מ תרמ"ד ע' שמו. תרנ"ד ע' רחצ. המשך
 105) תרס"ו ע' רמ. ע' רמה. וראה ספר הערכים"חב"ד ערך אוא"ס
 (ה) ע' תמא ואילך. וש"נ.
 103) שבאצי': אוצ"ל: שבאצי' דכללות.
 104) ע"פ נצבים כט, כח. וראה רע"מ בזח"ג ככג, ריש ע"ב. תקו"ז תיקון י (כה, ב). לקו"ת פקודי ד, ב.
 105) דפרטיות: אוצ"ל: דכללות.
 106) ראה סה"מ תרנ"ז ע' קפט. וראה ספר הערכים שם ע' תס ואילך. וש"נ.
 107) עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב. וראה לעיל ע' שמא הערה 98.
 108) ע"פ פיוט "האוחז ביד מדת משפט" לימים נוראים.
 109) ראה סה"מ תר"ס שם. ובכ"מ.
 110) ראה זהר ח"א לג, ב. קלה, סע"ב. רלו, ב. רמט, ב. ח"ב רטו, א. ח"ג קיג, ב.

מה שמקבלת אור מהשמש, ע"כ יש בזה מילוי וחסרון כו'¹¹¹, וכמ"ש במ"א¹¹². ומצד חסרון האור, יכול להיות אחיזה לחיצונים, דכאשר יש גילוי אלקות, א"א להם לקבל, וכידוע בענין אם בן הוא כו'¹¹³, ורק מבחי' המל', מפני חסרון האור, יכול להיות אחיזה כו', וכמ"ש בזח"א דקמ"ו ע"א, דכד סיהרא חסרא חויא בישא אתתקף כו'¹¹⁴. וכמו בנפש, הרי תוקפא דגופא חולשא דנשמתא¹¹⁵, הרי ידוע¹¹⁶ דהתחלה היא החולשא דנשמתא, שזאת היא הסבה לתוקפא דגופא כו', דכאשר הכחות דנה"א הן בהתגלות, וכמו בעבודה בתפלה, שמביאים לידי גילוי הכחות דנה"א בהתכווננו' אלקי ובהתעוררו' אהוי"ר כו', אז הכחות דנה"ב הם בהעלם, וכמ"ש בסש"ב¹¹⁷ גבי בינונים, שהנה"ב שלהם בשעת התפלה הוא כישן, ומבו' שם שיכול להיות כבינוני המתפלל כל היום כו'. וע"ה שזהו בהתפשטו' הנה"ב לבד, לא בעצם מהותו, היינו שבעצם מהותו יתבטל כו', שזהו ע"י עבודה גבוה ונעלה יותר, והיא מדרי' הצדיקים כו', מ"מ, הרי ההתפשטו' שלו מתעלם, שנעשה בו חלישות עי"ז, וכידוע דע"י העדר הפועל נחלש הכח, וכ"ש בהעדר ההתפשטו' שע"י עבודה כו'. אך בהעדר עבודה, שאין הכחות דנה"א בהתגלות, באים ומתגלים הכחות דנה"ב ומתגברים, כנ"ל, ופועלים חלישות בהכחות דנה"א כו'. ובתחלה הוא בדברים המותרים¹¹⁸, והיום אומר לו כך ולמחר כך כו'¹¹⁹. וז"ש¹²⁰ אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, שמכסה על האמת, דהאמת הן הכחות דנה"א, והרוח שטות הוא רוח התאוה דז"מ רעות, והי"ז מכסה ומעלים על האמת דנה"א כו'¹²¹, והסבה לזה הוא העדר העבודה כו', כנ"ל, וכמ"ש במ"א¹²². וז"ש¹²³ ונפש כי תחטא, ואי' בזהר¹²⁴ ע"ז תוהא, דאיך שייך שהנפש יחטא, שהרי החטא הוא מצד הנה"ב, והאמת הוא שהחטא הוא מהנה"ב, אבל זה שייך במדרי' נפש, שאין בזה גילוי אור, ועי"ז יכול להיות חטא כו', וידוע שגם הנפש נסרך ונדבק בזה כו'. וכמו"כ הוא כבי' למע', דע"י דסיהרא חסרא, בבחי' העדר האור כו', עי"ז חויא בישא אתתקף כו'.

רעח

אך ענין די מחסורו הוא שמתמלא החסרון, ומאיר בה גילוי אור, אז אין מקום ליניקת החיצונים, אדרבה, שגם למטה מאיר גילוי אור כו'. וז"ע שאברהם התחיל להאיר, דעד אברהם הי' העולם מתנהג כאפלה¹²⁵, שלא הי' נראה ונגלה אלקו' כלל, מצד התגברו' ההעלם וההסתר מהקל"י כו', ואברהם התחיל להאיר, שהודיע אלקות בעולם, והמשיך גילוי אלקו' בעולם כו'.

א'תצה. סה"מ תרס"ה ע' קז. לקמן פרט"ו (ע' ותלד).

(117) פ"ג (ית, סע"ב ואילך).

(118) ראה קונטרס ומעין מאמר ב פ"א. ובכ"מ.

(119) שבת קה, ב. וראה גם סה"מ תרנ"ג ע' רסא. ובכ"מ.

(120) סוטה ג, א.

(121) ראה תניא פכ"ד. המשך וככה תרל"ז פל"ט. קונטרס

ומעין שם פ"ב. מאמר ד פ"א. ובכ"מ.

(122) ראה סה"מ תרס"ח ע' עה. וראה גם סה"מ עטר"ת ע'

רצג. תרפ"א ס"ע קע. תש"ג ע' 183.

(123) ויקרא ד, ב.

(124) ח"ג יג, ריש ע"ב. טז, א.

(125) ראה ב"ר פ"ב, ג. שמור"ר פט"ו, כו'.

(111) ראה סידור עם דא"ח קפב, ד ואילך. ספר הערכים

חב"ד ח"ג ערך אור הלבנה ע' שב ואילך. וש"נ.

(112) ראה סה"מ עת"ר ס"ע דש ואילך. וש"נ.

(113) שמות א, טז. וראה תו"ח שמות כו, א ואילך. לד,

סע"ב ואילך. אוה"ת שמות ח"ז ע' ב'תקח ואילך. ח"ח ס"ע

ב'תתמה ואילך.

(114) ראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' קלו. סה"מ עטר"ת

ע' תרל (ושם): ועי' מיעוט הירח חיוויא בישא אתתקף כו',

ענ"ש מזה בדרוש בשענה שהקדימו, תער"ב).

(115) ראה זהר ח"א קפ, ב. שם קמ, ב. וראה לעיל פע"ה

(ע' קפז).

(116) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי שמע"צ ושמח"ת ע'

קיצור. ולפ"ז ש' שדי הו"ע די מחסורו. דהתהוות העולמות הוא ע"י חסרון האור דאצי'. מל' נק' יבשה, שזהו ע"י יקוו המים, התעלמות האור. ובשרשו הו"ע הצמצום, אתה הוא ה' לבדך, ג' מדרי' לפני הצמצום, אח"כ אתה עשית, חסר ה', והו"ע מיעוט הירח. ועי"ז חיויא אתתקף, וכמו חולשא דנשמתא הוא סיבת תוקפא דגופא, דע"י עבודה נחלש החומריות. ואברהם התחיל להאיר, מילוי החסרון.

קמד) **והענין** ¹²⁶ הוא, דהנה, בפ"י שם שדי, מלבד משארז"ל בגמ' ²⁰ ובמד"ר ²⁰ כנ"ל ¹²⁷, פי' המפרשים ¹²⁸ שהוא מל' שוד משדי יבא ¹²⁹, והיינו שהוא משדד המערכות, ופי' הרמב"ן ז"ל ¹³⁰, שממנו באים הנסים המוסתרים המלובשים בלבושי הטבע כו'. וכנודע ¹³¹ שיש ב' מיני נסים, הא', נסים נגלים, וכמו יצי"מ וקי"ס וכה"ג, שנראה ונגלה לעין כל שהוא היפך הטבע, ונגלה בזה אלקו' בגילוי ממש כו'. ונסים אלו הן מש' הוי' בעצם ¹³², שלמעלה מבחי' מקור לעולמות, וכידוע ¹³³ דמש' הוי' אא"ל התהוות היש, וכמ"ש ¹³⁴ בראשית ברא אלקים, דהתהוות העולמו' הוא משם אלקי' דוקא, אבל מש' הוי' אא"ל התהוות, וע"כ, ע"י גילוי ש' הוי', מתבטל הטבע לגמרי כו'. והב', נסים שהן מלובשים בדרכי הטבע, שאין הטבע מתבטל לגמרי, ומ"מ, עצם הנס הוא מלמע' מהטבע כו'. דהנה, הנהגת הטבע, שזהו ההנהגה שע"י המזלות, הרי כ"ז הוא מאלקו', וכמ"ש במ"א ¹³⁵ שהן רק כגרון ביד החוצב בו כו' ¹³⁶, רק שזהו האור האלקי שבא בבחי' צמצום מאד, עד שמתלבש בהמזלות שמסתירים על האור האלקי כו' (וזה מחסד ה' עלינו, בכדי שיהי' חסד וההשפעה מאתו ית' חסד גשמי לפ"ע המקבלים כו', וכמ"ש מזה במ"א בד"ה וברכך ה"א באורך ¹³⁷), ושרש המזלות הוא משמרי האופנים ¹³⁸, וגבוה מעל גבוה ¹³⁹, עד שמקבלים מבחי' רוח פיו ית', שהוא כדרך וס' ההשתל' ע"פ מא' קו המדה, ממדרי' למדרי', שמתמעט ומתצמצם האור מאד כו', עד שבא בבחי' הסתר לגמרי בהמזלות כו'. וז"ע טבע, שהוא מל' טבעו בים סוף ¹⁴⁰, דהיינו שהאלקו' נטבע בזה (פארטרונקען), ואינו נראה ונגלה כלל כו'. אבל כאשר מאיר משרש ומקור ההמשכה, והיינו שנמשך שלא בדרך עו"ע ממש כו', עי"ז הוא משדד המערכות, להיות בזה נס, דנס הוא ל' הרמה והגבהה ¹⁴¹, וכמו וישימהו על הנס כו' ¹⁴², והוא היפך ענין הטביעה, כ"א להיות האלקו' בבחי' הגבהה, והיינו שנראה בזה ג"כ גילוי

(133) ראה גם סה"מ תרל"ה ח"א ע' קלא. תרנ"ז ע' נא. תרנ"ט ע' רמא. עת"ר ע' רפא.
 (134) בראשית א, א.
 (135) ראה שער האמונה ואוה"ת (יהל אור) תהלים שם.
 (136) ע"פ ישעי' י, טו. וראה מורה נבוכים ח"ג פכ"ט.
 (137) ראה מאמרי אדמור"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרמח ואילך.
 (138) לקו"ת תצא לה, ד. הובא באוה"ת וארא שם.
 (139) ע"פ קהלת ה, ז.
 (140) בשלח טו, ד. וראה גם לעיל פע"ד (ע' קפה).
 (141) ראה סידור עם דא"ח מד, סע"ב. פירוש המלות פקל"ט. אוה"ת בשלח ע' תרסה. שה"ש ח"א ע' כט.
 (142) חוקת כא, ט.

(126) בהבא לקמן – ראה אוה"ת וארא שבהערה 1.
 (127) פק"ל (ע' שלט ואילך). פקמ"א (ע' שע).
 (128) ראה רבינו בחיי לך לך יז, א.
 (129) ישעי' יג, ו (ושם: כשוד). יואל א, טו (ושם: וכשוד).
 (130) ראה רמב"ן לך לך יז, א. שמות ג, יג. וארא ו, ב.
 (131) ראה מאמרי אדמור"ר הזקן תקס"ה ע' שעט. שער האמונה פט"ו (ל, א ואילך). ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' שטז. מקומות שצויינו בהערה הבאה.
 (132) ראה אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תקנ ואילך. ע' תקנה.
 תהלים (יהל אור) ע' קנד ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' צו ואילך.
 תר"ל ע' רסו. תרל"ה ח"א ע' מב ואילך. סה"מ תרס"ד ע' קמב ואילך. ד"ה ברוך שעשה נסים תשט"ו (סה"מ מלוקט ח"ה ע' כב. בהוצאה החדשה – ח"ב ס"ע קיג ואילך).

אלקות, וכמ"ש¹⁴³ ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו, רק שמלובש בלבושי הטבע. וכמו בנס דאסתר¹⁴⁴, שהי' מלובש בטבע באה¹⁴⁵ אסתר, ובאמת הרי ראו בזה גילוי אלקו, איך שנהפך הדבר לגמרי, וכמ"ש¹⁴⁶ ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים כו'. והיינו שהנס בעצם הוא מש' הוי' (דכל גילוי אלקו' הוא מש' הוי', שהוא בחי' האור כו'), רק שזהו מהארת הוי' המלובש בש' אלקים, ע"כ הוא מלובש בדרכי הטבע כו'. ושרש ב' בחי' נסים הנ"ל הן מהב' יחודים דאו"א, דנסים נגלים הן מיחוד פנימי דאו"א, שזהו בחי' או"א עילאין, ונסים נסתרים הן מיחוד חיצוני דאו"א, שזהו בד"כ בחי' יחוד דיסו"ת, והוא בחי' מקור ההשתל', דכאשר נמשך האור משרשו ומקורו, ה"ז בחי' נס, שנמשך מזה גילוי אלקו' כו'. וז"ש במד"ר¹⁴⁷ פני' שם שדי, שדי באלקותו לכל ברי', ופני' שדי באלקותו היינו שהי' מזה נסים ג"כ כו'.

והנה ידוע¹⁴⁸ שגם יחוד חיצוני דאו"א הוא שנמשך מאוא"ס שלמע' מאו"א, שהרי כל ההמשכות דחו"ב הן מבחי' הכתר, שזהו בחי' או"א"ס הסובב שלמע' מהשתל' כו', כנודע, רק ששרש ההמשכה הזאת היא מבחי' חיצוני' הכתר, שהוא שרש ומקור הנאצלים כו', ובשרשו הוא האוא"ס שלפה"צ, דהיינו האור שבבחי' א"ס ששיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו', ומשם נמשך תוס' אורות בקו כו'. ולפ"ז י"ל שזהו"ע מה דאי' במד"ר¹⁴⁹ עוד פני' בשם שדי, שאין העולם ומלואו כדאי לאלקותו, דפני' העולם ומלואו הוא עצם העולמו' והאור שהוא בבחי' ממכ"ע, וכאשר נמשך מבחי' סוכ"ע, הרי אין העולם ומלואו כדאי, לפי שאין ערוך בחי' הגבול לגבי' בל"ג כו'.

ומשם נמשך מילוי החסרון בבחי' מל'¹⁵⁰. וזהו ג"כ מ"ש¹⁵¹ כי אין מחסור ליראיו, דאין¹⁵² מחסור ליראיו, דשרש מילוי החסרונות הוא מבחי' הכתר כו'. וזהו המשכת האבות, שהמשיכו מבחי' שרש ומקור ההשתל', דההמשכה היא משם שלא ע"פ ס' ההשתל' דקו המדה כו', ונמשך האור והגילוי בבחי' המל', שז"ע די מחסורו, שמשלים החסרון כו', ועי"ז המשיכו גילוי אלקו' למטה כו'.

ועפ"ז יובן משארז"ל על קרח שנעשה קרחה בישראל. דהנה¹⁵³, על ויקח קרח ת"א¹⁵⁴, ואתפליג קרח, ואי' בס' נועם אלימלך¹⁵⁵ שז"ע יהי רקיע ויהי מבדיל כו'¹⁵⁶, דההבדלה בין מ"ע למ"ת¹⁵⁷ הוא ההבדלה בין ההמשכה מאימא עילאה לז"א ובין ההמשכה

143 תהלים צח, ג.

144 ראה תו"א מגילת אסתר צג, א. שם, סע"ג ואילך. ק. א. ובכ"מ.

145 = באהבת.

146 אסתר ט, א.

147 ב"ר פמ"ו, ג. פרש"י לך לך יז, א.

148 ראה לקו"ת אמור לג, ג ואילך. סה"מ תרנ"ח ע' רד. תרנ"ט ע' קצד.

149 ב"ר שם.

150 כנ"ל ספקמ"ג (ע' שעז) בענין די מחסורו.

151 תהלים לד, י.

152 = בחי' אין, היינו בחי' הכתר.

153 בהבא לקמן – ראה אוה"ת קרח ע' תרצו.

154 = תרגם אונקלוס.

155 להרה"ק ר' אלימלך מליזענסק – ר"פ קרח.

156 בראשית א, ו (בדילוג).

157 = מים עליונים למים תחתונים (ראה אוה"ת שם, שלאחר שמביא מנועם אלימלך הנ"ל, מוסיף: והוא מהמבורא בזהר פ' בראשית דף י"ז ע"א ע"פ ויאמר אלקים יהי רקיע, רזא לאפרשא בין מיין עילאין לתתאין ברוזא דשמאלא).

לבחי' מל¹⁵⁸. והו"ע הנסירה¹⁵⁹, דקודם הנסירה הי' כותל א' לשניהם¹⁶⁰, דהיינו שהשתוו בהמשכה כו', ואח"כ ננסרו, והכוונה בזה להיות יחוד פב"פ וכו', וכמ"ש במ"א¹⁶¹ (ועמ"ש מזה בד"ה תקעו עת"ר¹⁶²). אך קרח רצה בהבדלה עצמה, והוא שלא יהי' גילוי אור בבחי' המל'. וזהו ואתפליג, שהוא חטא דור הפלגה¹⁶³, וכמ"ש במ"א¹⁶⁴ ההפרש בין דור המבול לדור הפלגה, דדור המבול חטאו בבחי' מל', וכמ"ש¹⁶⁵ כי השחית כו' על הארץ, והו"ע ושפחה כי תירש גבירתה כו'¹⁶⁶, ודור הפלגה כפרו בשם הוי', והו"ע תחת עבד כי ימלוך כו'¹⁶⁷, שלא רצו בהגילוי דש' הוי' שעיי"ז נמשך גילוי אור במל', והם רצו דוקא בחסרון האור, וכענין אם בן הוא כו'¹¹³, וכנ"ל¹⁶⁸. וזה הי' ג"כ חטא קרח, רק שכאן הי' בענין חו"ג, שרצה התגברות הגבו' להיות העלם כו'. והי"ז ההיפוך לגמרי מהמשכת האבות שהמשיכו להיות מילוי האור במל', והוא רצה בחסרון האור כו'. ולכן חלק על הכהונה, דכהן איש החסד¹⁶⁹ הוא בחי' גילוי אור, והוא לא רצה בזה כו'. וזהו שנעשה קרחה, והוא מקור¹⁷⁰ והיינו בחי' העדר האור כו'. והנה, קרחה הוא מריטת השערות¹⁷¹, וי"ל ע"פ משנת"ל פקל"ג¹⁷², בענין אל עולם¹⁷³, שזהו עד"מ¹⁷⁴ השערות שהן מהחיות של המות, רק שנעשה שיערה, שהוא כמו דבר נבדל לגמרי מן האדם, וכמו"כ הוא שהנבראים הן הן ההארה האלקית עצמה שנתעבה ונתגשמה ונעשה מציאו' נברא כו'. וזהו שגילה אברהם והמשיך עיי"ז גילוי אלקו' בעולם כו'. וקרח עשה קרחה, מריטת השערות, שהוא רצה בעצם המציאו' והישות של העולם כו'. וענין בן יצהר שהרתיח עליו כו' כצהרים, י"ל שזהו התקון, והו"ע התגברות אור השמש, והיינו גילוי בחי' שמש הוי' שהמשיכו האבות כו', או שזהו עוד למע' מזה, והוא המשכת משה שהמשיך עיי' התו', שהוא התגברו' אור השמש ביותר כו', וזהו שהרתיח עליו העולם כצהרים, בחי' תוקף האור כו'. וזהו שבקש יעקב רחמים שלא יהי' נזכר במחלקותם, להיות שזהו היפך לגמרי מהמשכת האבות ופעולתם כו'. והי' צריך לבקש רחמים עיי"ז, לפי שההמשכה שלהם הוא עכ"פ ממקור ההשתל', וכמשי"ת, דבזה יכול להיות חסרון כו', ע"כ הי' צריך לבקש רחמים עיי"ז כו'. והיכן נזכר, בהתייחסם על הדוכן, דעבודת הלויים הוא להמשיך מבחי' בינה, בחי' עדאתכ"ס, וכמ"ש¹⁷⁵ ועבד הלוי הוא כו'. וזהו שאומרים שירה על היין¹⁷⁶, והו"ע יין המשמח

רפ

- 158) באוה"ת שם: ובסה"מ [= ובספר הדרת מלך] דף מ"ז ע"ב סי' צ"ה פי' המים הם הגבורות שביסוד אימא, ומים העליונים הם אשר נשאר בביסוד אימא, ומזה נמשך לז"א המ"ד, ואותם שהלכו לנוק' דז"א נק' מים תחתונים, והרקיע המבדיל בין אלו לאלו הוא יסוד אימא, ששם יש פרסא המפסקת, וזהו הרקיע המבדיל בין מים למים עכ"ל.
- 159) אוה"ת שם.
- 160) ראה פרי עץ חיים שער ר"ה פ"ב ואילך. עץ חיים שער כט (שער הנסירה) פ"א ואילך. מקדש מלך לזח"א לא, א.
- 161) ראה סידור עם דא"ח רמו, ד. סה"מ תרכ"ו ע' רלו ואילך. וראה גם ד"ה תקעו וד"ה שיר המעלות – תשכ"ז (סה"מ תשכ"ז ע' ו ואילך. ס"ע יז ואילך).
- 162) סה"מ עת"ר ע' עא ואילך. ע' פא ואילך.
- 163) ראה בחי' קרח טז, כט. אוה"ת קרח ע' תרס. ע' תש.
- 164) ראה אוה"ת נח ח"ג תרס, ב ואילך. ח"ו תתרסה, ב ואילך.
- 165) נח ו, יב.
- 166) משלי ל, כג.
- 167) שם, כב.
- 168) פקמ"ג (ע' שעז).
- 169) ראה זח"ג קמה, ב. תניא רפ"ג.
- 170) = מקום פנוי.
- 171) ראה גם לקו"ת קרח נד, ד. לקו"ש ח"ח ע' 105 ואילך.
- 172) ע' שמט ואילך.
- 173) וירא כא, לג.
- 174) ראה אוה"ת תבוא ס"ע תשטו ואילך.
- 175) קרח יח, כג. וראה לקו"ת קרח נה, ב ואילך.
- 176) ברכות לה, א.

אלקים¹⁷⁷, וענין המשמח אלקי, שנמשך גילוי הוי' באלקים, והיינו מבחי' שם הוי' המלובש בש' אלקים, דאל"כ אינו שייך לו' המשמח כו', מאחר שהוא למע' לגמרי מש' אלקי' כו', אלא הוא ש' הוי' שמלובש בש' אלקי', והשמחה הוא שיהי' גילוי ש' הוי', והוא כענין נסים נסתרים הנ"ל. וידוע¹⁷⁸ שיש בחי' אמת הוי'¹⁷⁹, ואמת דאלקים, ויין המשמח אלקי' הוא בחי' האמת דאלקי', להיות בזה גילוי שם הוי' כו'¹⁸⁰. וא"כ בעצם ענינם א' הוא, רק שהן הפכים, שקרח לא רצה הגילוי, והשירה הוא להיות הגילוי כו'. וזהו שנו' בהתייחסם על הדוכן, שגם כמו שמלובש בשם אלקים יהי' גילוי אלקות כו'.

קיצור. דהנה, שדי הוא שמשדד המערכות, כי יש נסים נגלים שמש' הוי' בעצם, והוא גילוי בחי' או"א עילאין, ונסים נסתרים, טבע מש' אלקים, והנס הוא גילוי ש' הוי' ע"י ש' אלקים, והוא גילוי מקור ההשתל' שלא בדרך עו"ע, והו"ע יחוד ישו"ת. וזהו שדי באלקותו. ושרש ההמשכה מבחי' חיצוניות דאוא"ס. וזהו שאין העולם ומלואו, בחי' ממכ"ע, כדאי לאלקותו, בחי' גילוי סוכ"ע. וזהו די מחסורו. ובזה יובן ענין ויקח קרח, ואתפליג, שרצה בההבדלה, שיהי' חסרון אור, והו"ע קרחה. וע"ז בקש יעקב רחמים, שיהי' מילוי החסרון.



תרס"ז ע' תקסז ואילך. סה"מ תרע"ח ע' פת.

(179) תהלים קיז, ב.

(180) ראה אוה"ת מסעי ע' א'שע.

(177) ע"פ ספר שופטים ט, יג. וראה אוה"ת ויחי ח"ה

תתרו, ב ואילך. וארא ע' קפת.

(178) ראה סה"מ תרכ"ז ע' שז. תרל"ט ח"ב ע' שסט. המשך

בס"ד. ש"פ חקת, תער"ג

וידבר ה' אל משה כו' זאת חקת התורה אשר צוה ה' כו' ויקחו אליך פרה אדומה תמימה כו'.² וצ"ל מהו כל האריכות באומרו זאת חוקת התו', דהול"ל דבר אל בני ויקחו כו', מהו אריכות ההקדמה זאת חוקת כו'. ובמד"ר³ א' ר' יצחק פתח, כל זה נסיתי בחכמה, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני,⁴ כתי"ס⁵ ויתן אלקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד כו' כחול אשר על שפת הים, מהו כחול כו', כשם שהחול גדר לים, כך היתה החכ' גדר לשלמה, מתלא אמרין דעה חסרת מה קנית, דעה קנית מה חסרת כו', ומאריך בענין חכמת שלמה, ומסיים אמר שלמה על כל אלה עמדותי, ופרשת פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי והיא רחוקה ממני, וזהו כל זה נסיתי בחכמה, אמרתי אחכמה בפ' פרה אדומה, והיא רחוקה כו'. וצ"ל מהו"ע פרה אדומה, שגם שלמה בחכמתו לא עמד עלי', דכל הענינים עמד עליהם, ופרה אדומה אמרתי אחכמה והיא רחוקה כו', וגם מהו אמרתי אחכמה, דמאחר שהיא רחוקה, שלמע' מהשגה, איך רצה להתחכם בה כו'. גם צ"ל מהו"ע דעה קנית מה חסרת, דקאי על שלמה, והלא מ"מ ה' חסר בהשגת פ' פרה אדומה, וא"כ מהו"ע מה חסרת כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל⁶ דהמשכת האבות שהמשיכו גילוי אלקו' בעולם הוא מה שהמשיכו משרש ומקור השתל', דהמשכה היא משם שלא ע"פ ס' השתל' דקו המדה, דע"פ מא' קו המדה המשכה היא בבחי' מיעוט, עד שבמל' אינו מאיר גילוי אור כו', והאבות שהמשיכו משרש ומקור השתל', המשיכו בחי' גילוי אור במל', שע"ז המשיכו גילוי אלקו' למטה כו'.

רפא

קמה) **ולהבין** זה בתוס' ביאור, ילה"ק איך שבהמשכת האור בס' השתל' דע"ס, יש הפרש באופן המשכה שלצורך אצי', ולצורך ביי"ע, והיינו, דבהמשכה בע"ס גופא מחו"ב לז"א ומז"א למל', יש הפרש אם המשכה היא לצורך אצי' עצמו, או שהמשכה היא לצורך ביי"ע כו'. דהנה', לפעמים נק' המשכה ממדרי' למדרי' בשם אותי', דאותי' הן גילוי, וכמו אתא⁸ בקר⁹, ואתא¹⁰ מרבבות קדש¹¹, והוא, שמאותי' שבעליון הוא הגילוי אל התחתון. ולפעמים נק' המשכה בשם שערות, וכדאי' בע"ח¹² דשערות דז"א נעשים מוחין לנוק' כו'.

(7) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שם. וראה סה"מ תר"ן ע' שז ואילך.

(8) ישע"י כא, יב (וראה מנחת שי עה"פ).

(9) ראה עבודת הקודש בהקדמה (ג), ג – בהוצאת סלאוויטא, תקפ"ז) – הובא בשל"ה ל. ב. שם ג, ב. תו"א מקץ מב, ב. אוה"ת בשלח ס"ע שצא ואילך. סידור ע' קלת.

(10) ברכה לג, ב (ושם: וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' מא. אוה"ת דרושים ליוה"כ ע' א'תקעד. ד"ה בסוכות תשבו תשל"ז).

(11) אוה"ת שם.

(12) ראה גם קול ברמה להר"י צמח (צת, סע"א – בהוצאת

(1) המאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה להבין שלפעמים במאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א (קה"ת, תשס"ח) ע' קלת ואילך* – כנסמן לקמן בהערות.

(2) חוקת יט, א"ב.

(3) במדב"ר פי"ט, ג.

(4) קהלת ז, כג.

(5) מלכים"א ה, ט.

(6) פקמ"ד (ע' שעט).

(* עוד נאמר שמיוסד כנראה על ד"ה הנ"ל: סה"מ תרס"ה ט"ע רעח ואילך.

והענין¹³ הוא, דהנה ידוע שבכל ספי' יש נקודה ספי' פרצוף¹⁴. נקודה היא העצמי' והנקודה כללי' של הספי', והוא בחי' כתר שבה, שכוללת כל הט"ס, וממנה נמשכים ומתגלים כו'. וכמו בחכ', הנקודה היא בחי' כתר שבחכ', והוא הרצון להתחכם, שזה כולל ההתחכמות, שע"י שרוצה להתחכם, ישכיל ויתחכם כו', דזהו שארז"ל¹⁵ לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ, דכאשר לבו חפץ בהענין, ישכיל ויתחכם בו ויבין וישיג כו'. וי"ל ג"כ דהנקודה העצמי' היא עצם נקודת החכ' מה שביכולתו לבא על כל דבר חכ' כו', ואי"ז מה שביכולתו להשכיל ולהתחכם בכל דבר שכל וחכ', שזהו בכח המשכיל, כשהוא בהמשכה טובה ביכולתו להשכיל כו', וכמ"ש במ"א¹⁶, ונקודה הוא בכח החכ' עצמה, והוא מה שביכולתו לבא על כל דבר חכ', היינו להבינו ולהשיגו כו', רק שהוא בעצם כח החכ' קודם שמבין ומשיג עדיין כו'. וכמו שמבין במ"א¹⁷ בענין ידיעה עצמי', שיודע עצם כח חכמתו, שיבא על הענין כשיבא לפניו, דעכשיו עדיין לא בא הענין לפניו, רק שיודע שכשיבא הענין לפניו, ידע אותו, שא"צ להשכיל דבר בשביל זה, היינו להמציא איזה השכלה לצורך זה, כ"א לידע ולבא על הדבר ההוא כו', והיינו הידיעה בעצם כח חכמתו שביכולתו לבא על כל דבר חכ' כו'. וזהו הנקודה העצמי' דחכ' מה שביכולתו לבא כו'. וכן בחסד, הנקודה כללי' היא הרצון להתחסד, דמשו"ז ה"ה מתעורר תמיד להטיב חסדו, ומרגיש כל חסד והטבה כו', או שהוא עצם נקודת הנדיבות שבלב, דביכולתו להתחסד בכל מיני חסד כו'.

וספירה הוא התגלות הט"ס שבכל ספי', וכמו נקודת ההשכלה (בכ"מ מבו'¹⁸ דנקודת ההשכלה הוא בחי' יסוד שבחכ', ונז' ג"כ לעיל פמ"א¹⁹. וי"ל שזהו נקודת ההשכלה שבאה בהשגה דבינה, והכוונה כאן על עצם נקודת ההשכלה, היינו המצאת הדבר לעצמו, דגם בחי' הבן בחכ'²⁰ הוא ע"י הירידה מעצם המצאת הדבר כו', ועמשית"ל בד"ה וה' אמר המכסה אני ה'י'²¹), והכח שיש בהנקודה בזה שתבא לידי השגה, שזהו בחי' הבן בחכ', ומדות שבחכ', שהרי גם בחכ' יש בה מדות, רק שאינם ניכרים כלל כו'²², וכח ההתגלות שבחכ' כו'. גם י"ל שזה"ע ההתאמתות שבחכ', ומדות שבכחי' התאמתות, וכמו שתיק רב כו'²³, וכמ"ש במ"א²⁴, ונת"ל פקל"ה²⁵, ונקודת ההשכלה ובחי' הנחה שכלי' שבה, כמשנת"ל פקל"ח²⁶.

רפב

(18) ראה אוה"ת נח ח"ג תקצח, א ואילך.
 (19) ע' צא.
 (20) ספר יצירה פ"א מ"ד. וראה סה"מ תרנ"ט ע' רמו ואילך.
 (21) לקמן ח"ב ע' ואקצח ואילך.
 (22) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קג, ב.
 (23) ביצה ו, א.
 (24) מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ע' צד. סה"מ תרנ"ד ע' רפו. תרנ"ט ע' קכד. ע' רמו. עת"ר ע' ק. לעיל פ"מ (ע' פח).
 (25) ע' שנו.
 (26) ע' שסג ואילך.

קארעץ, תקמ"ה) – הובא באוה"ת נ"ך ח"ב ע' תשעג. וראה פרי עץ חיים שער הציצית פ"ג. ועוד.
 (13) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שבהערה 1.
 (14) ראה עץ חיים שער ל (שער הפרצופים) דרוש ז. לקו"ת אמור לו, ד. שער היחוד פ"כ.
 (15) ע"ז יט, א.
 (16) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רה ואילך. תרנ"ט ע' ריד. המשך תרס"ו ע' קו (ועם הוספות וכו') – סה"מ תרפ"ט ע' 62). סה"מ עת"ר ע' ז. אעת"ר ע' ה ואילך (ועם הוספות וכו') – סה"מ תרצ"ז ע' 173 ואילך.
 (17) ראה סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקח ואילך. תרס"ט ע' סד ואילך. עת"ר ע' קפ.

וּפְרָצוֹף הוּא בַחִי אַבִּי"ע שֶׁבְכָל סָפִי, וְהֵינּוּ בַחִי הַמְדַרִי פְרָטִי וּמוֹבְדָלוֹת שֶׁבַּהֲסָפִי כו'. דְּהֵנָּה, ד' מְדַרִי אַבִּי"ע הֵן מְדַרִי נְבֻדָלוֹת זִמ"ז, דְּאֲצִי נְבֻדָל בְּעֶרְךְ מַבִּי"ע, דְּהָרִי אֲצִי הוּא אֶלְקוּי מַמֵּשׁ, מִשְׁא"כ בִּי"ע הֵן בַּבְּחִי יֵשׁ וְדָבָר כו', וְלִכְּנִי²⁷ נִמְשַׁל הָאֲצִי לֵאשׁ²⁸, וְכַמ"ש²⁹ כִּי ה"א אֵשׁ אוֹכְלָה כו', דְּכַמּוֹ שֶׁאֵשׁ מוֹבְדֵל מִכָּל הַיְסוּדוֹת³⁰, כְּמוֹכ אֲצִי מוֹבְדֵל מַבִּי"ע כו', וְכֵן בְּרִי מוֹבְדֵל מִצִּי, שֶׁהָרִי בְרִי אֵינָה עֵדִיין בַּבְּחִי מִצִּיאוֹ, רַק אִפְשָׁרוֹת הַמִּצִּיאוֹת, וִיצִי הוּא הַתְּגָלוֹת הַמִּצִּיאוֹת כו'³¹, וְע"כ הֵמָּה רַחוּקִים זִמ"ז כו', וְז"ע אַבִּי"ע שֶׁבְכָל סָפִי שֶׁהֵן מְדַרִי נְבֻדָלוֹת כו'. וּבַחֲכִי י"ל שֶׁזֶהוּ עַד"מ כְּמוֹ עֵינַיִם הַמְּסַתְעָפִים מִן הַשְּׁכָל, שֶׁהֵן עֵינַיִם נְבֻדָלִים מִגּוֹף הַשְּׁכָל, דְּהֵנָּה, פְּרָטִי הָעֵינַיִם שֶׁבַּהֲשָׁכָל, ה"ז גּוֹפוֹ שֶׁל הַהֲשָׁכָה שֶׁמִּתְחַלֶּקֶת לְפְרָטִי הָעֵינַיִם שֶׁבַּה כו', אֲבָל הָעֵינַיִם הַמְּסַתְעָפִים, יִכּוֹל לִהְיוֹת שֶׁהֵן עֵינַיִם נְבֻדָלִים לְגַמְרֵי מֵהַשְּׁכָלָה זֹ כו'.

וְהֵנָּה אִי בַע"ח³², דְּאֲבִי"ע הֵן ד' מְדַרִי דְצַח"מ. דוּמָם הוּא עֵשִׂי, וְצוּמַח יִצִי, דְּמ"ש³³ אִז יִרְנְנוּ כָל עֵצֵי הַיַּעַר, קֵאִי עַל מְלֹאכִים דִּיצִי כו', וְחִי בְרִי, וּמְדַבֵּר אֲצִי כו'. דְּד' מְדַרִי דְצַח"מ הֵן ג"כ מוֹבְדָלִים זִמ"ז, דְּמְדַבֵּר מוֹבְדֵל מְכוּלָם בִּיתְרוֹן מַעֲלַת הַשְּׁכָל שְׁבוּ³⁴, שֶׁבַּה הוּא לְמַעֲלָה מְכוּלָם, שֶׁאֵינוֹ נִמְצָא בְשׁוּם א' מֵהֶם. וְהֵגַם דְּבַהֲמָה יֵשׁ לָהּ קֶצֶת דַּעַת, וְכַמ"ש³⁵ יִדַּע שׁוֹר קוֹנְהוֹ, וּבוֹרַחַת מִן הָאֵשׁ³⁶ וְכַה"ג, הֵנָּה זֶה עֵינִין טְבֻעֵי לְבְרוּחַ מְדַבֵּר הַמְּזִיק, וְמָה שִׁידַע שׁוֹר כו', זֶהוּ דַּעַת הַנִּקְנָה לְבַד³⁷, לֹא דַּעַת שְׁכָלִי מַמֵּשׁ, כִּי דַּעַת וְשְׁכָל לֹא נִמְצָא רַק בְּאָדָם, וְע"כ הוּא מוֹבְדֵל מִכָּל הַנְּבֻדָלִים זוֹלָתוֹ כו'. וְהָחִי מוֹבְדֵל ג"כ מֵהַצּוּמַח, בְּהַנֶּפֶשׁ הַחַיּוֹנִית שְׁבוּ. דְּדוּמָם וְצוּמַח הֵן בְּקִירוֹב זל"ג, שֶׁהָרִי הַדּוּמָם יֵשׁ בּוֹ ג"כ חַיּוֹת, וְהֵינּוּ נֶפֶשׁ הַדּוּמָמָת³⁸, וְהַצּוּמַח, בְּעֵצִים מֵהוֹתוֹ הוּא דוּמָם, רַק שִׁישׁ בּוֹ נֶפֶשׁ הַצּוּמַחָת³⁸, וְהֵינּוּ שֶׁהַחַיּוֹת שְׁבוּ אֵינוֹ מְצוּמָצִים כ"כ כְּמוֹ דוּמָם, וְהוּא בַּבְּחִי הַתְּגָלוֹת יוֹתֵר, וְע"כ יֵשׁ בּוֹ הַתְּפַשְׁטוֹ קֶצֶת, שֶׁצוּמַח מִקְטָנוֹת לְגַדְלוֹת, אֲבָל בְּעֵצִים מֵהוֹתוֹ הוּא דוּמָם. אֲבָל הָחִי אֵינוֹ בַּבְּחִי דוּמָם כָּלֵל, הֵינּוּ שְׁגוּפוֹ אֵינוֹ דוּמָם (עַמ"ש בְּתו"א ד"ה לְהַבִּין הַטַּעַם שֶׁנִּשְׁתַּנָּה כו', בַּפ' בְּרֵאשִׁית³⁹), וְהַצּוּמַח אֵינוֹ מְעַרְכוֹ כָּלֵל, דְּנֶפֶשׁ הָחִי הוּא נֶפֶשׁ מַמֵּשׁ, כְּמ"ש בְּמ"א⁴⁰, לֹא כֵן הַצּוּמַח וְהַדּוּמָם, שֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּהֶם הוּא בַּחִי חַיּוֹת לְבַד, לֹא נֶפֶשׁ מַמֵּשׁ כו', וְהַמְדַבֵּר מוֹבְדֵל בְּעֶרְךְ מֵהָחִי כו', כְּנ"ל.

(27) ראה לקו"ת שה"ש ד, ד. אוה"ת נ"ד ח"א ס"ע תרלט ואילך.
(35) ישע"י א, ג.

(36) ראה רש"י ב"ק סא, ב (ד"ה הי גדי). תוס' שם כב, ב (ד"ה והי). סמ"ע חו"מ שפ"ג סק"א.

(37) ראה רד"ק ישע"י עה"פ. קונטרס ומעין מאמר כה. אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ה ע' קעד. סה"מ תרצ"א ע' סז. ד"ה אני ישנה וד"ה רבי אומר – תר"ץ. סה"מ תרח"ץ ע' קמא. הש"ת ע' 72. 96 ע'.

(38) ראה עץ חיים שבעה ע"ב 32.

(39) תו"א ג, ד.

(40) ראה הערות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לתניא ספ"ז (קיצורים והערות לתניא ע' קטו). לקו"ש ח"ו ע' 110.

(27) ראה לקו"ת שה"ש ד, ד. אוה"ת נ"ד ח"א ס"ע תרלט ואילך.

(28) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ". אוה"ת קרח ע' תשא.

(29) ואתחנן ד, כד.

(30) ראה מקומות שצויינו בהערה 27. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' רמג ואילך. המשך מים רבים תרל"ו פק"ה ואילך. סה"מ תרצ"א ע' רפז. תרח"ץ ע' לא. ע' מט.

(31) ראה סה"מ תרס"ב ע' שנו. תרס"ג ח"א ע' קצד. תרצ"א ע' רפה. וש"נ.

(32) שער נ שם.

(33) תהלים צו, יב (ושם: יער).

(34) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד ה"ח. תניא פל"ח (נא,

קיצור. ובה"ע⁴¹ ילה"ק ההפרש בין ההמשכה בהע"ס לצורך האצי' ולצורך בי"ע, דלפעמים נק' ההמשכה בשם אותיות, ולפעמים בשם שערות. דהנה, יש נקודה ספי' פרצוף, נקודה, בחי' כתר שבספי', שהיא הכללית או העצמיות של הספי', וכמו ידיעת עצמו שבכח' שבכח חכמתו לידע, וכן בחסד. וספי' הוא הי"ס שבכח', כמו עצם נקודת ההשכלה, והבן בכח', ומדות שבכח', או ההתאמתות או ההנחה שכליות. ופרצוף הוא אבי"ע. וי"ל הסתעפות השכל. והן דצח"מ, שמדבר מובדל לגמרי, וחי מובדל מצומח, וצומח ודומם הן בערך זל"ז.

קמו) והנה⁴³ במדבר יש ג"כ ד' מדרי' דצח"מ⁴², דמדבר בכלל הוא שכל, שבזה יתרון רפג המדבר בשכל ודעת שבו כו', כנ"ל, ומתחלק ג"כ לד' מדרי', דבפרטי' יש הרבה מדרי', אך בד"כ נחלק לד' מדרי' דצח"מ כו'⁴³. והדומם הוא שכל שבמעשה, הנמוך מכולם, והוא ההתחכמות במלאכות ואומנות, לעשות איזה כלי ולתקנה שתהי' בהידור, או מלאכת הציור, וכה"ג בשארי אומנות שבמעשה הגשמי, דע"ה שיש בזה השכלה, עכ"ז ה"ה מלובשת כולה בדברים חומריים, וה"ה השכלת החומר, והיינו שההשכלה היא חומרי'. וה"ה נמוך במע' ומדרי' השכל. דהרי השכל הוא הכח היותר נעלה בנפש, והוא בדקות וברוחני' בעצם, ושכל המעשה הוא שבא בהגשמה, עד שאין בזה העילוי שבשכל, דהיינו הרוחני' שבו, כי ההשכלה בדבר חומרי, גם השכל בזה הוא חומרי. וכמו בעניני' שכלי', הרי כל שהענין נעלה ונפלא, ההשכלה בו בכח' הפשטה, ואינו נתפס בגשם כ"כ, דגם אם מלובש בלבושי השגה, ה"ז בלבושים דקים ורוחני' כו', וכל שהענין נפלא ביותר, ההשכלה בו בכח' הפשטה יותר, עד שיש ענינים שאינם באים בלבושי השגה, והן בבחי' השערה שכלי' לבד כו'. ולכן, מי שהשגה שלו מגושמת בעצם, הרי יש כמה ענינים שאינו יכול להשיגם, דמפני הגשמת שכלו ה"ה תופס כל דבר בהגשמה, וענינים נעלים שאינם יכולים לבא בהגשמה, אינו משיגם בהשגתו כו'. והענין שאינו נעלה בעצם, ה"ה בא בלבושי השגה בהגשמה. הרי שלפ"ע מעלת השכלי לפ"ע זה הגשמת הענין או הדקות שבו כו'. ושכל המעשה הוא שבא בהגשמה, שאין בו העילוי והדקות שבשכל, עד שכמעט אינו נחשב בכלל השכלה, מפני שאין בו המעלה שיש בשכל, שהוא הרוחניות כו'.

ולמע' מזה הוא באומנות גופא השכלת הדבר, והיינו ההמצאה עצמה איך לעשות, לא עצם עשיית הכלי, וכמו ההמצאה לעשות כלי המורה על השעות וכדומה, אף שגם זה השכל מלובש בגשמי, עכ"ז הוא בחי' מוחין דגדלות דעשי' כו', להיות שההשכלה בזה היא מופשטת קצת מן הגשם, מאחר שאינה בעשיית הדבר, כ"א רק ההמצאה (ויכול להיות שא"י⁴⁴ לעשות הדבר, כ"א להמציא איך לעשות כו'). וה"ז בחי' צומח שבשכל, דצומח הוא דומם בעצם מהותו, רק שהחיות הוא בהתגלות במקצת, כנ"ל, וכמו"כ הוא בשכל, דצומח שבשכל הוא ג"כ ההשכלה בגשמי, רק שאינו מלובש ממש בהגשמי, וע"כ יש בו יותר הרוחני שבשכל כו'. ובכלל זה הוא ג"כ ההשכלה בעניני' טבעיים, הנק' חכמת

(41) - וביאור הענין.

(42) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1117.

(43) ראה לקו"ת חוקת נז, סע"ד ואילך. ברכה זה, ג.

(44) - שאינו יכול.

ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי נשא פט, א ואילך. ולהצ"צ

הטבע, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל⁴⁵ דמע"ב זהו חכמת הטבע, היינו ההשכלה בהדברים שכבר נתהוו, ומעשה מרכבה הוא ההשכלה במה שלפני הטבע כו'. וחכ' הטבע, להיות שזהו בהדברים שנתהוו, ה"ז רק בחי' צומח שבשכל, וכמו חכמת התכונה, איך שיעור גודל השמש ואופן הילוך הגלגלים וכה"ג, כ"ז הוא בכלל בחי' צומח שבשכל כו'.

ולמע' מזה הוא ההשכלה שבדבור, והוא השכל שבקטן לצרף ולחבר אותיות ולדבר. והגם שלכאו' זהו השכלה פחותה לגבי השכלות הנ"ל, אמנם, במעלת ומדרי' השכל, ה"ז למע' מהשכלות הנ"ל, והוא בחי' חי שבשכל. דהנה אי' בע"ח⁴⁶, דהסבה מה שהתינוק גם לאחר שנה, אע"פ שמבין כל דבר, ומ"מ אינו יכול לדבר, הוא, מפני שלא נשלם בו עדיין בחי' מוחין דיניקה⁴⁷. שהרי התינוק יש לו קול, ויש לו ג"כ המוצאות שהם כלים להאותי', ואנו רואים בחוש שתינוק קטן מוציא מפיו אותיות מיוחדות, הרי יש בו אותי' ג"כ, ואע"פ אינו יכול להוציא מפיו גם דבר שהוא מבין היטב, וכמו בשר ודגים וכה"ג, אע"פ שמבחין ויודע היטב שזה בשר וזה דגים, ומ"מ אי' להוציא הדבר בפיו. והיינו מפני שבכדי להוציא מפיו, הרי צריך לצרף ולחבר אותי', שזה מגביל ומתאר את הדבר, וכל זמן שעצם הדבר אינו בבחי' התיישבות בשכלו, אינו יכול להגביל את הדבר, כי ידיעתו שיודע שזה בשר ה"ז אצלו רק בבחי' מקיף, לא בהתיישבות ממש, ומשו"ז אינו יכול להגיד זאת (עס זאָגט זעך ניט). ולכן אנו רואין שיש הפרש בין תינוק המיושב או בלתי מיושב, דתינוק שהוא מיושב, מתחיל קודם לדבר, והבלתי מיושב, יכול להיות שגם במשך שנים כשצריך להגיד דבר ה"ז בא בשהיית זמן, דגם שיודע את הדבר מה שרוצה להגיד וחושב בזה, ומ"מ אינו מגיד תיכף מה שחושב, רק בשהיית זמן, והיינו מפני שאין הדבר בהתיישבות אצלו, ע"כ צריך שהיית זמן עד שמתיישב אצלו הענין, ואז מדבר בזה כו'. וכמו"כ בתלמיד השומע דבר מרבו ומבין את השכל, ומ"מ אינו יכול להגיד אותו תיכף, עד שמחשב הדבר בפ"ע, והוא, כי מתחלה, הגם שיודע את הדבר, ה"ז בבחי' מקיף עדיין, וע"י שחושב בזה בפ"ע, מתיישב אצלו הענין, ואז יכול להגיד את ההשכלה. ובפרט להחליף באותי' אחרים, ושגם הזולת יבין מאתו, כ"ז צריך שהיית זמן ותפיסא והתיישבות יותר כו'. וכ"ה בגדול, מה שאינו יכול לגלות השכלתו ולהסביר אל הזולת, הוא מפני שאין הענין אצלו בבחי' תפיסא ממש כו' (וכידוע⁴⁸ דהאותי' הן מהנפש, ונמשכים ע"י הגילויים מהנפש, וכשהגילויים הם בבחי' התיישבות בכלים, אז מתגלים ומצטרפים האותי', שהן כלים אל הגילוי כו'), רק שבתינוק ניכר הדבר יותר, דקודם שנעשה בו שלמות הזאת להיות בבחי' התיישבות, אי' לדבר. ואי' בע"ח⁴⁹ שזהו בחי' אלקים דקטנות, והוא שעדיין חסר לו אותי' י"ה דאלקים, ונשאר צרוף אלם. וז"ע שלמות מוחין דיניקה, דענינו הוא, דמה שיודע ומשיג, יהי' זה בבחי' השגה גמורה בבחי' התיישבות ותפיסא,

רפד

יסוה"ת פ"ד הי' (וביאור כל אלו הדברים שבפרק שלישי ורביעי הוא הנקרא מעשה בראשית). וראה סה"מ תרנ"ה ע' רכט. רשימת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ' בטה"מ תרס"ד ע' רטו.

46) שער כב (שער מוחין דקטנות) ספ"ב.

47) ראה לקו"ת שלח לו, א.

48) ראה תו"א מקץ מב, א. סה"מ תרנ"ט ע' נא. וש"נ.

49) שער כב שם. שער כח (שער העיבורים) פ"ה.

45) ראה פירוש המשניות להרמב"ם חגיגה פ"ב מ"א (במעשה בראשית החכמה הטבעית וההעמקה בהתחלות המציאות... במעשה מרכבה חכמת אלקית, שהוא הדיבור בכל המציאות, ובמציאות הבורא, בידיעתו ותארו וחיוב כל הנמצאים ממנו, והמלאכים והנפש והשכל הדבק באדם, ומה שיהיה אחר המיתה). פתיחה למורה נבוכים (מעשה בראשית הוא חכמת הטבע ומעשה מרכבה הוא חכמת האלקות). ה'.

ועי"ז נעשה בו שלמות זאת שיוכל לצרף ולחבר להביא אור שכלו כו'. ובמשך היניקה עדיין לא יש שלמות זאת, כ"א בכלות ימי היניקה, ה"ה נשלם בזה דהשכלה שלו היא בבחי' התיישבות, ועי"ז יכול לצרף ולחבר אותי' כו'.

קיצור. המדבר כלול מדצח"מ. שכל שבאומנות הוא בחי' דומם, שמלובש בדבר חומרי, ואין בו רוחניות השכל, כי לפי הענין המלביש, כן הוא אופן אור השכל. והמצאת הדבר עצמו הוא בחי' צומח, וכן חכמת הטבע. ושכל שבדבור לצרף אותיות, שזה תלוי בהתיישבות הענין, דהמקיף אינו בא בדבור, וכמו השומע דבר שכל, דוקא כאשר חושב הענין ומתיישב, אזי יוכל לדבר בו, וגם להחליף אותיות. ובתינוק ניכר הדבר. והוא ע"י שנשלם במוחין דיניקה.

קמז) והנה¹³ השכלה זאת שבדבור ה"ה למע' מהשכלה דצומח ודומם, מב' טעמים. הא', שהאותי' הם רוחני' מרוחני' הנפש, וממילא ההשכלה בזה היא רוחני' כו', דכשם שיש הרחק רב בין דומם וצומח ובין החי, כמו"כ ההרחק וההבדל רב בין השכלת הדומם וצומח, שזהו בדברים גשמי', להשכלה שבחי, שז"ע האותי', שהן בחי' חי, וכמ"ש⁵⁰ ויהי האדם לנפש חי, ות"א⁵¹ לרוח ממלא, שההשכלה בזה היא מבחי' רוחני' כו'. והב', שזהו ע"י המשכת כח עליון שלמע' מהנפש שנמשך בהנפש להיות נשלם בשלמות זו. דהרי שלמות הדבור תלוי בהשלמות שההשכלה תהי' בבחי' התיישבות, שז"ע מוחין דיניקה, הרי נשלם בדבר שלא הי' בו קודם, והוא, דמקודם לא הי' בו בחי' מוחין דיניקה, ולא הי' בו שלמות הנ"ל, וע"י שנשלם בו בחי' מוחין דיניקה, נשתלם בשלמות הנ"ל. **רפה** וידוע דכל גילוי איזה כח שבנפש, ובפרט איזה שלמות (שזה יותר מגילוי לבד, שהוא רק מה שמתגלה יותר מכמו שהי' מקודם, אבל ענין השלמות הוא שמשתלם בדבר שלא הי' מקודם, היינו שנתחדש בו דבר כו'), הנה בכדי שיהי' הגילוי או השלמות, ה"ז ע"י שנמשך מלמע' מהנפש בהנפש כו'. וכמו"כ השלמות דמוחין דיניקה, ה"ז שלמות שנשלם האדם במה שלא הי' בו קודם, ה"ז בריאה בידי שמים, שיש בזה המשכה מלמע' מהנפש להיות בו שלמות זו. משא"כ שכל המעשה, אין זה שלמות שנשלם באיזה דבר, והעיקר תלוי זה בלימוד ובהרגל שמלמדים אותו מלאכה ואומנות. דהנה, השכלת הדבור הנ"ל אינו תלוי בלימוד, שבאם נמצא בו שלמות הנ"ל דמוחין דיניקה, יבא הדבור ממילא ומעצמו (רק ע"י ההרגל מתקרב הדבר), ובאם ח"ו אינו נמצא בו שלמות זו, אינו מועיל הלימוד. אבל בשכל המעשה, אם לא ילמדו אותו, לא ידע מעולם, כי לא יבוא הדבר מעצמו, ואם ילמדו אותו, יבא הדבר בכל עת וזמן. והיינו מפני שא"ז שלמות בעצם, לומר שנשלם באיזה שלמות, שיבוא הדבר מעצמו, ולא נתחדש בזה דבר מהנפש שלא הי' בו קודם, כי כבר ישנה להשכלה זו בכחו, וע"י הלימוד וההרגל ה"ה יודע אותה. כי באמת, תינוק שיוכל לדבר, יש בכחו להשכיל השכלה זו, היינו השכלת החומר, שהיא נמוכה מהשכלת הדבור, רק שזה אצלו בכח, ולא בפועל, מפני שאינו יודע ולא הורגל בהדברים שהשכלה זו מתלבשת בהם, או מפני חלישות כחו וכה"ג, וה"ז עד"מ חכם גדול ששומע ענין שכלי

50 בראשית ב, ז. וראה תו"א שבהערה 9. לקו"ת בחוקותי

51 = ותרגם אונקלוס.

בלשון שאינו מכיר אותו, הרי יש בכח שכלו להבין את הענין, אלא שחסר לו הכלים במה ליקח את הענין, דהיינו שיכיר האותי והתיבות, וזהו שחסר לו האמצעים לבד, לא עצם הענין, ואח"כ כשלומד הלשון ויודע את הענין, הרי לא נתחדש לו בזה איזה שלמות בשכלו בעצם, שהרי הי' ביכולתו לידע את הענין מקודם ג"כ, אם הי' יודע את הלשון. אבל במוחין דיניקה, הרי נתחדש אצלו שלמות בשכלו שלא הי' בו קודם, והוא שנשלם במוחין דיניקה כו'. ונמצא, דהשכלת הדבור ה"ז למעלה הרבה מהשכלת החומר, וה"ז בחי' חי שבשכל כו'.

אמנם בחי' מדבר הוא ההשכלה האמיתי, והיינו עצם ענין ההשכלה להשכיל ולהתחכם כו'. ועיקר ענין מדבר הוא ההשכלה באלקו, והיינו ההשכלה וההשגה במה שלפני הטבע, והוא בהאין האלקי המהווה את היש, ואיך הוא אופן ההתהוות כו', דההשכלה בזה מופשט מן הגשם, שהרי זהו ההשכלה ברוחני האלקי, וממילא ההשכלה היא רוחני ממש, שזהו אמיתי ענין השכל כו'. וביותר כשההשגה היא בהשגה גמורה כאלו רואה ממש, ה"ז בבחי' הפשטה לגמרי כו'. ובפרט ההשגה שבמדרי' עליונות יותר באלקו, שכ"ז הוא בבחי' הפשטה לגמרי מן הגשם, ומופשט מבחי' הגבלה כו'. וע"ה שבשכלי אינו שייך בחי' בל"ג, הענין הוא, שמופשט מהגבלה וישות, וה"ז בתכלית הרוחני כו'.

ובעבודה ענין הד' מדרי' דצח"מ, הנה, בחי' דומם הוא מעהמ"צ בפו"מ בקבעומ"ש⁵². וענין הקב"ע בזה הוא שבהכרח ובעול ממש, שמכריח א"ע בזה, וכמשא כבד הוא עליו כו', וכמו עבד פשוט, שאינו רוצה בשום עבודה ושירות, דעבדא בהפקירא ניחא לי⁵³, ועושה רק משום עול ויראת האדון שעליו⁵⁴, וכמו"כ הוא ברוחני, שאינו רוצה בקיום המצות, ועושה רק בדרך עול והכרח כו'. וזה הן בסו"מ והן בוע"ט, דבסו"מ, מה שאסרה לנו התורה, א"ז מרוחק ממנו שיהי' הדבר מופרך אצלו איך יעשה זאת ח"ו (וויא וועט ער טאן, מי טאָר דאָך ניט), רק שמכריח א"ע לכלי לעשותה. ויש שזה בדברים האסורים ממש ר"ל, ובדקות הוא בדברים המותרים. והוא הכפי' בפו"מ, שהרי ע"י עבודה ה"ה ניתק באמת מהענינים החומרים, שאינו רוצה בהם, ולפי"ע העבודה כ"ה ההעתיקה מהחומרי כו', אבל בזה הוא שרוצה בכל הדברים, ויש לו שייכות גדולה, רק שכופה א"ע בכח שלא יעשה הדבר בפועל כו'. וכמו"כ בועש"ט הוא שאינו רוצה בקיום המצות, ואין לו שום חיות בזה, רק מכריח א"ע לעשות המצוה בפו"מ כו'. ובחי' הצומח הוא כשיש לו קצת חיות בקיום המצות, ע"י הידיעה וההרגש שמקיים רצה"ע ומשלים רצונו ית'. דבאמת עי"ז יכול להיות גם שמחה של מצוה, וכמ"ש במ"א⁵⁵ עד"מ מלך שמצוה לאדם פשוט לעשות דבר, ה"ה שש ושמח בזה שמשלים רצון המלך, כמו"כ הרי כאו"א מישראל נצטווה בקיום המצות, וזהו רצונו ית', הרי צ"ל מזה שמחה גדולה מאד בנפשו. אמנם עכ"פ כשיש בו קצת הרגש שמקיים ומשלים רצונו ית', יש לו קצת חיות בקיום המצות בסו"מ ועש"ט, שאין הדבר כבד עליו כו'. אך המקיימם באמת הוא האוהב את ש' הוי' וחפץ לדבקה בו

רפ

(52) = מעשה המצות בפועל ממש בקבלת עול מלכות

(54) ראה גם המשך תרס"ו ע' תכ.

(55) ראה סה"מ תר"ל ע' קיד. תרל"ב ח"א ע' צד. תרמ"ב

שמים.

ע' קעו.

(53) גיטין יג, א. וש"נ.

כו', כמ"ש בסש"ב ח"א פ"ד⁵⁶, דאהוי"ר הן מקור רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, דכשיש לו אה' אמיתית באלקו', ה"ה חפץ בקיום המצות, שעיי"ז הוא נדבק ויש לו חיות גדול בזה כו'⁵⁷, וכן ע"י יראה בסו"מ כו', והיינו באהוי"ר בהתגלות הלב, הבאים ע"י התרחבות ההשגה וההתבוננות באלקו' כו'. וזהו בחי' חי כו', דכמו החי יש בו נפש ממש, כמו"כ הוא שיש בזה ריבוי אור וחיות אלקי' כו'. אמנם מדבר הוא העבודה בבחי' מוחין, דהנה, בחי' חי, שהו"ע אהוי"ר שע"י השגה כו', ה"ז בחי' מוחין השייכים למדות כו', אבל מדבר הוא בחי' עצם המוחין שלמע' מהמדות, והוא בבחי' התקשרות ודבקות באלקות, שאינו בבחי' שייכות לדבר שלמטה ממנו כו', כ"א אדרבה, הוא בבחי' תכלית האחדות והדבקות בלמע' באלקות כו'. ובסש"ב פל"ח⁵⁸ כ', דד' מדרי' דצח"מ, דומם הוא מעהמ"צ בלי כוונה, וצומח, מובן שם שהן מצות התלויות בדבור וביטוי שפתים כשהן בלי כוונה, ובחי' חי הן האהוי"ר מוסתרת, והן האוי"ר שבתבוננת מוחו ותעלומות לבו כו', ומדבר הן האהוי"ר שבהתגלות הלב הבאה ע"י השגה והתבוננות כו'. וי"ל שזהו מה ששייך לקיום המצות. אמנם, בעצם העבודה, בחי' המוחין השייכים למדות הן בחי' ומדרי' החי, ובחי' מדבר הוא העבודה בבחי' מוחין בעצם בבחי' דבקות ממש באלקו', והוא כענין בחינת מרכבה כו', וכמ"ש בפל"ט⁵⁹ שזהו מדרי' ברי' ואצי' כו'.

קיצור. והיתרון בהשכלת הדבור, שהוא בדבר רוחני, ועוד, שזהו שנשלם בדבר שלא הי' בו קודם, משא"כ בשכל המעשה, שהוא רק לימוד, וכמו לימוד הלשון שבו מלובש השכל, וכל שלימות הוא ע"י המשכה מעצם הנפש. ומדבר שבשכל הוא עצם שכלי בהשכלת אלקות, ובפרט בהפשטה, שכן הוא במדרי' הנעלות באלקות. ודצח"מ בעבודה, דומם הוא קיום המצות בעול ומשא, או כפי' בפועל, צומח הוא כשיש לו חיות קצת ושמחת הנפש, חי, כשקיום המצות הן באהוי"ר, ומדבר הוא העבודה דעצם המוחין. ובסש"ב דדומם מעשה, צומח דבור, חי אהוי"ר המוסתרת, מדבר אהוי"ר בהתגלות, וזהו השייך לקיום המצות, ובעצם העבודה י"ל כנ"ל.

קמח) והנה כל הד' מדרי' הנ"ל שבשכל, הכל הוא שכל הנבראים, שאין ערוך כלל הנברא לגבי בורא. ומ"מ צ"ל שכל מדרי' אלו ישנם ג"כ באלקות, והיינו במדרי' האצי' כו', דשכל הדומם שרשו למע' ג"כ בחי' דומם, וכן בבחי' צומח חו"מ⁶⁰ כו'. והגם דשם הכל הוא בבחי' א"ס כו', מ"מ, הרי בההארה וההשפעה למטה להיות נשפע ממנה שכל הנבראים, אם ישפיע שכל האצי', היינו שכל המדבר, תהי' ההארה ממדרי' אצי' שבו, ואם ישפיע שכל צומח, תהי' ההשפעה ממדרי' נמוכה שבו, בחי' צומח שבו כו'. וממש כמו שהפרש וההבדל רב למטה בנבראים בין שכל המדבר, דהיינו שכל אצי', לשכל צומח דומם, כמו"כ ההרחק וההבדל רב למע' בין המהווה ומשפיע שכל האצי' ובין המהווה ומשפיע שכל הצומח והדומם כו'.

(59) נב, א ואילך.

(60) חי ומדבר.

(56) ח, א.

(57) ראה גם קונטרס העבודה פ"ב (ע' 15).

(58) ג, א ואילך.

והענין הוא, דהנה ידוע דמקור התהוות העולמו' הוא מבחי' מל' דאצי'. והנה, מצינו ל' עשי' בעולמו', וכמו ששת ימים עשה הוי' ⁶¹, וכת' ויעש אלקי' כו' ⁶², ולפעמים כתי' ל' דבור, וכמו בדבר ה' שמים נעשו ⁶³, וארז"ל ⁶⁴ בעש"מ נבה"ע כו'. והענין הוא, דדבורו של הקב"ה חשיב מעשה ⁶⁵, והיינו שיש ב' מדרי', בחי' הדבור, ומה שדבור נחשב מעשה, ומבו' במ"א ⁶⁶, שזהו ההפרש בדבור, היינו בבחי' המל', דכשמקבלת מבחי' יסוד (היינו בחי' חיצוני' יסוד לאחר התעלמות האורות בו כו', וכנ"ל פקמ"ג ⁶⁷) ה"ז נקרא בשם מעשה, וכשמקבלת מהת"ת נק' בש' דבור כו'. והנה, כח המעשה הוא כח נבדל, שהרי בא בדבור נבדל ממנו לגמרי, שאינו ממהות האדם כלל, והיינו מפני שבנפש הוא ג"כ כח נבדל כו'. וכמו"כ הוא למע', שהרי עולם העשי' הוא בבחי' יש ודבר נפרד ממש כו', וע"כ גם כח המעשה הוא בחי' כח נבדל כו'. וז"ש ⁶⁸ על כל שבח מעשה ידיך, וכת' ⁶⁹ כי אראה שמיד מעשה אצבעותיך כו', שכ"ז הוא בחי' דומם, בחי' עשי', מרכ"ד עד סוכ"ד כו'. ובחי' הדבור הוא ג"כ לבוש הנפרד, שהרי מתגלה אל הזולת כו', ומ"מ, אינו כמו העשי', שהרי גם הזולת הוא מין האדם עכ"פ, והיינו בחי' הצומח, שהוא ג"כ בחי' כח נבדל, רק שמ"מ יש בזה גילוי יותר מבחי' דומם כו'. ומבחי' הדבור שבמל' הוא הגילוי בעולם היצי', שזהו בחי' צומח כו'. ובעולם הברי' מאיר גילוי אור עליון יותר, וכמ"ש בע"ח ⁷⁰, דנקודת המל' עצמה בקעה את הפרסא ויורדת בברי' כו', שזהו גילוי אור האצי' כו'. וע"ה שא"ז מהות אור האצי' ממש, וכמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע פ"א ⁷¹, דמ"מ נק' בש' ברי' כו', יעו"ש סוף הפרק, מ"מ, ה"ז גילוי אור, והוא בחי' חי כו'. ובחי' מדבר הוא בחי' המל' כמו שהיא באצי', דזהו מה שלפעמים נק' המל' בשם מדבר כו', וכמ"ש במ"א ⁷².

והנה, שרש ההתהוות הוא מבחי' חסד דאצי', וכמשנת"ל פק"ל ⁷³ בשם הסש"ב ח"ב ⁷⁴, דכל הדברים הנשפעים ומתהווים מאין ליש הוא ממדת חסדו של הקב"ה, שהוא בחי' התפשטו' וגילוי החיות להוות ולהחיות עולמות ונבראים עד אין קץ כו'. וכמו"כ גם כל השכליים שנתהוו הוא מבחי' המוחין שבחסד, כי החסד כלולה ג"כ מע"ס כו', כנודע ⁷⁵. וכמו שהחסד הוא בבחי' פרצוף, יש בו אבי"ע ⁷⁶, דמזה הוא שרש ומקור בחי' הד' שכלי' דאבי"ע בכל המדרי' עד למטה בהתחלקות בחי' השכל דדו"צ ⁷⁷ וחי ומדבר כו'. וכ"ה במדרי' שלמע' מהחסד, דמבחי' אבי"ע שבהם נמשך בחי' השכלי' דאבי"ע למטה כו'. וכמ"ש ארז"ל ⁷⁸ יודע הי' בצלאל לצרף אותי' שנבראו בהם שמים וארץ כו', דהנה, בדבר הי'

70 דלקמן בפנים.
71 כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: פ"ו.
72 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' ז. וראה סה"מ תרע"ח ריש ע' ריו. תש"ד ס"ע 59.
73 ע' שמ.
74 פ"ד (עט, א).
75 ראה לקו"ת מטות פז, ב. ובכ"מ.
76 כנ"ל פקמ"ה (לעיל ע' שפד).
77 = דדומם וצומח.
78 ברכות נה, א.

61 יתרו כ, יא. תשא לא, יז.
62 בראשית א, ז. טז. ועוד.
63 תהלים לג, ו.
64 אבות רפ"ה.
65 ראה ב"ר פמ"ד, כב. פרש"י לך לך טו, יח.
66 ראה אוה"ת שלח הוספות ע' 99 (בהוצאת קה"ת, תשנ"ז). סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שלח ואילך. תרס"ח ע' צט. וראה סה"מ תרס"ג ח"א ס"ע קצג. ח"ב ע' שא. עת"ר ע' רפד. אעת"ר ע' רה.
67 ע' שעה ואילך.
68 ברכת יוצר.
69 תהלים ת, ד.

שמים נעשו⁶³, אמנם צירוף האותי, ז"ע השכלת הדבור שלמע' מהאותי כו', והוא בחי' שכל שבבריאה, בחי' חי שבשכל, ונמשך מבחי' בינה שבחסד, ומשם הי' שרש נשמת בצלאל, שז"ע בצל א"ל היית כו'⁷⁶, וע"כ הי' יודע לצרף אותי כו', דבנין ביהמ"ק הי' בדוגמא שלמע', וכדאי' במד"ר תרומה פל"ג⁷⁹ דכל מה שברא הקב"ה למע' ברא למטה כו', ובצלאל שהי' יודע לצרף אותי כו', הי' ע"י בנין ביהמ"ק כו'. ולמע' מזה הוא חכ' שלמה, דכתי'⁸⁰ וה' נתן חכ' לשלמה, ונתינה זו הוא ג"כ מבחי' חסד עליון, והיא מבחי' חכ' שבחסד (ובד"כ חכ' שלמה היא מבחי' ח"ת⁸¹, ושרשה מבחי' חכ' שבחסד כו'⁸²), דנשמת שלמה למטה הי' נשמה דאצי' ממש⁸³, והחכ' שלו היא השכלה עצמי' באלקו', לא רק לצרף אותי כו', והיתה השכלתו בבחי' א"ס, עד שהי' צריך ג' אלפים משל⁸⁴ שיהי' קצת השגה בחכמתו, וזהו בחי' שכל המדבר, שהוא בחי' אצי' כו'. וכן השגת המלאכים, שיעור גבול השגתם נמשך ונתהווה מאין ליש מבחי' החסד דאצי'. ויש במלאכים בד"כ ב' מדרי', יוצר⁶⁸ משרתים ואשר משרתיו כו'⁸⁵. דיש מלאכים שנק' עומדים, וכמ"ש⁸⁶ שרפים עומדים כו', והוא שעומדים משי"ב, ואינם מתבטלים בהשגה שלהם, והו"ע אמירת קדוש⁸⁷, שמשיגים בחי' אוא"ס שקדוש ומובדל כו', דלבד זאת שמשיגים את האור והחיות האלקי המתלבש בתוכם להחיותם, שז"ע עומדים ממעל לו⁸⁶, לגבי ש' אד', שזהו החיות שלהם, שמתלבש בפנימיותם, וכמו אד' בם כו'⁸⁸, ה"ה משיגים ג"כ בחי' אוא"ס הקדוש ומובדל כו' (והוא בחי' נקודת המל' שבברי' כו' כנ"ל), ואינם מתבטלים בהשגה זאת כו'. ויוצר משרתיו, הם המלאכים שמתהווים בכל יום, ע"י הבירורי הניצוצות שנשי' מבררים למטה, ועולים ונכללים בבחי' מל'. ועז"נ⁸⁹ מצמיח חציר לבהמה, בהמה גימט' ב"ן⁹⁰, והוא בחי' מל', וחציר הן בחי' מלאכים הנ"ל שנכללים בבחי' מל', כי התהוות שלהם הוא שנבראו בהשגה מוגבלת, וכאשר מאיר להם קצת גילוי יותר מבחי' המל', ה"ה מתבטלים, שעולים ונכללים בבחי' מל' כו'. וזהו דאי' בזהר⁹¹ ע"פ הנ"ל, בהמה רבה דרביעא על אלף טורין ובגמיעא חדא לחיכת לון, וכמו עד"מ הבהמה שותה בגמיעא, והוא, שע"י חוזק רוח פי' אל המים, כשחוזרת הרוח, נמשכים המים אל פי' כו', וכ"ה במלאכים הנ"ל, שע"י הגילוי שנמשך עליהם מבחי' המל', ה"ה עולים ונכללים כו'. אבל המלאכים שנק' עומדים הוא, שיכולים לקבל את האור, ואינם מתבטלים בהשגתם כו', והיינו מפני ששרשם ומקורם הוא ממדרי' גבוה יותר, דבד"כ זהו ב' המדרי' דצומח וחי כו'.

א. בחוקותי מט, ג. סידור עם דא"ח סב, ב.

(86) ישעי' ו, ב. וראה אוה"ת בחוקותי ס"ע תרצא ואילך.

סה"מ תרע"ח ע' תיז.

(87) שם, ג. וראה חולין צא, ב.

(88) תהלים סח, יח.

(89) שם קד, יד. וראה זר ח"א ית, ב. ח"ג ריז, א.

(90) ראה דרך אמת לזח"א שם. עץ חיים שער מח (שער

הקליפות) פ"ד. טעמי המצות להרח"ו ר"פ שמיני. לקוטי תורה

להאריז"ל תהלים סימן לו.

(91) שבעה ערה 89. וראה לקו"ת אמור וסידור עם דא"ח שם.

(79) פיסקא ד.

(80) מלכים"א ה, כו.

(81) = חכמה תתאה (ראה תו"א מקץ מג, ב. ביאורי הזהר

להצ"צ ח"א ע' תמב).

(82) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"ב ס"ע תרד. מאמרי

אדמו"ר האמצעי תבא ע' תרפג. סה"מ עת"ר ריש ע' קיא.

תרצ"ז ע' 286.

(83) ראה גם סה"מ תר"ס ע' יח.

(84) מלכים"א ה, יב. וראה תו"א מגילת אסתר צא, ג. צח,

ב. סה"מ"צ להצ"צ קה, סע"א ואילך. ובכ"מ.

(85) ראה איכ"ר פ"ג, ח. טור או"ח סנ"ט. לקו"ת אמור לו,

ועפ"ז יובן מה שלפעמים נק' ההמשכה בשם אותי, ולפעמים בשם שערות. דהנה, האותי' הן מהות הקול ממש, אלא שהקול הוא פשוט, וכשמתחלק להברת האותי', נשתנה קצת מהותו, מפני חיתוך האותי' והגבלתם, אבל עדיין הוא כמעט במהותו כו'. וזהו בחי' חומר האותי'. והנה, האותי' הם כלים לאור, וכמו אותי' המח' הן כלים לאור השכל, שהרי אא"ל התפשטות והתגלו' השכל בלא מח, הרי יש הארת השכל באותי' המח', וה"ז הארה לבד, לא עצמות השכל, מ"מ, ה"ז הארה השייכה אל העצם, וכמו אור וזיו השמש, שהוא הארה לבד, ומ"מ, ה"ז מעין העצם כו'.⁹² וזהו שההמשכה⁹³ היא מבחי' אצי' שבעליון, בחי' מדבר דאצי', הוא בחי' אור הדבוק ומיוחד במקורו כו'. אבל כשהשפעה היא מבחי' צומח שבעליון, הו"ע השערות, שהן מבחי' מותרי מוחין, שנמשך מהם הארה כל דהו, ונעשים שערות, שזהו מבחי' פסולת שבמוחין, שנבדל מעצם המוחין, ונעשים מהם שערות, שהן כדבר נבדל, דכשחותכין אותן אינו מרגיש כאב כו'.⁹⁴ וכמו עד"מ כתיבת איזה שכל באצבע היד, הרי האצבע אין לו שום שייכות אל השכל⁹⁵, רק ע"י כמה ממוצעים מתחבר נפש המשכלת עם נפש החיונית, ונמשך הארה דהארה, ומתלבש בכח התנועה שבדם שבאצבע, שכ"ז בא בבחי' נבדל לגמרי מן השכל כו'. ולכן באמת תוכן כוונתו א"א להביא בכתב, וכמו תוונא דלבא לא כתבי אינשי כו'.⁹⁶ וכמ"ש בסש"ב פ"נ⁹⁷, וא"א לבאר ענין זה היטב במכתב כו'.⁹⁸ ובדבור יכול לבאר יותר תוכן כוונתו, וג"ז לא כמו שהוא אצלו, רק במח' והשערות השכל יכול לבא על פנימי' הכוונה, וכמ"ש בסש"ב שם, רק כל איש נלבב ונבון המשכיל על דבר ומעמיק לקשר דעתו ותבונתו בה', ימצא טוב ואור הגנוז בנפשו המשכלת כו'.⁹⁹ והוא, דהשכל הנ"ל הוא בחי' דו"צ¹⁰⁰, שאינו בערך לגבי שכל החי, וכ"ש בחי' מדבר כו'.

רפ"ט

וזהו הפרש בהשתל' הספי' עצמן, אם לצורך אצי' או לצורך בי"ע, דלצורך אצי' עצמה, היא בבחי' אצי' שבכל המדרי', דעם היות שהיא ג"כ הארה לבד, מ"מ יש לה שייכות אל העצם כו'. אבל מה שנמשך באצי' גופא בבחי' השתל' מן חו"ב לז"א ומז"א למל' לצורך בי"ע, ה"ז רק מבחי' דצ"ח שבעליון, שבא בבחי' נבדל מן העצם כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מש"א שלמה⁴ אמרתי אחכמה והיא רחוקה כו'. דהנה, מ"ש³ דעה קנית מה חסרת, קאי על בחי' שכל דאצי', בחי' מדבר, דזהו מעלת המדבר בבחי' שכל ודעת כו', ועז"א דעת¹⁰¹ קנית מה חסרת, שעיי"ז נשלם כל חסרון כו', דמה שהמל' היא בבחי' חסרון אור, זהו בההמשכה שלצורך בי"ע, שההמשכה היא הארה נבדלת, וע"כ בבחי' מל' הוא בחי' העדר האור, אבל בההמשכה שבבחי' אצי', לא יש בחי' חסרון גם בבחי' מל'.

אחרי כח, ד. אוה"ת ענינים ע' רכו. המשך וככה תרל"ז פפ"א. סה"מ תרנ"ז ס"ע מו. תרס"ט ע' שלא.

97 ע, ב.

98 עכ"ל התניא.

99 רק .. המושכלת כו': לשון התניא שם.

100 - דומם וצומח.

101 דעת: כ"ה בתנחומא ויקרא א. ובמד"ר שבערה 3: דעה.

92 ראה סה"מ תרנ"ב ע' י. תרנ"ד ע' מ. תרנ"ו ע' רנו. לעיל פנ"ה (ע' קלא).

93 שההמשכה: אוצ"ל: כשהמשכה.

94 ראה לקו"ת שלח מה, ד ואילך. לעיל פקל"ג (ס"ע שמט). ובכ"מ.

95 ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' תקלד ואילך. אוה"ת שמיני ע' טח ואילך.

96 ראה פרש"י סנהדרין לה, א (ד"ה ליבא). וראה לקו"ת

והענין¹⁰², דהנה ידוע דה"ס¹⁰³ הראשונות דמל' הן תמיד בבחי' גילוי אור, ומה שיש חסרון אור, זהו בה"ס האחרונות כו'. וכידוע המשל מהלבנה, שיש בה מילוי וחסרון, היינו בחצי הכדור שכנגד חלל העולם, דחצי כדור העליון מאירה תמיד מן השמש, רק חצי כדור התחתון אינו מאיר כו', ובר"ח שאז מולד הלבנה, היינו התחלת האור בחצי כדור התחתון, והולכת ומאירה עד ט"ו לחדש, שאז מאיר כל חצי כדור התחתון ג"כ כו'. וכמו"כ הוא למעלה בבחי' מל', דה"ס הראשונות דמל', שזהו בחי' המל' כמו שהיא באצי', יש בה תמיד גילוי אור, וזהו שהמל' היא בחי' מדבר כו', ובחי' חסרון האור הוא בה"ס האחרונות, דהיינו כמו שהמל' נעשה מקור לבי"ע כו'. והנה, בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא¹⁰⁴, שהי' האור והגילוי גם בה"ס האחרונות, והיינו כנ"ל¹⁰⁵ להיות דשלמה הי' נשמה דאצי', המשיך את האור כמו שהוא במדר' האצי', וע"כ הי' הגילוי בכללו' בחי' המל', גם בה"ס האחרונות כו'. וזהו דעת קנית, בחי' דעת דאצי', מה חסרת, שלא יש שום חסרון כלל כו'¹⁰⁶. ומ"מ, פרשת פרה אדומה לא עמד עלי'. דהנה, באגה"ק סי' כ"ח¹⁰⁷ כ', דענין קידוש מי חטאת הוא בחי' קדש העליון הנק' טלא דבדולחא, ושם בשם הזהר¹⁰⁸, שהיא בחי' ח"ע ומו"ס כו', דמו"ס הוא בחי' חכ' שבכתר, וח"ע זהו בחינת חכ' דאצי', והיינו בחי' עצמות החכ' ממש, לא בחי' הארה לבד כו'. וע"כ לא עמד שלמה ע"ז, דעם היות שהי' בבחי' אצי', הרי כ"ז הוא רק הארה לבד¹⁰⁹, אבל עצמות החכ' הי' למע' מע' כו', וע"ז לא עמד בחכמתו כו'. ומ"מ אמרתי אחכמה, להיות שהיא הארה שמעין העצם, ע"כ אמרתי אחכמה כו', אבל לא עמד עלי' כו'. וא"ז סותר למש"א מה חסרת, דמאחר שזהו מה שמובדל בערך מהשתל', א"ז חסרון בסדר השתל' כו'. דהנה, באור דס' השתל' גופא, בחי' העדר האור הוא חסרון, וגילוי האור הי' מילוי החסרון כו', אבל מה שמובדל בערך מהשתל', הרי ההעדר א"ז חסרון בהשתל' כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁰ בענין מה הי' העולם חסר כו' בא שבת כו'¹¹¹.

וזהו שהקדים ואמר זאת חקת התורה, דחקה היא שלמע' מטו"ד, ואין הכוונה שהוא למע' מטו"ד לגמרי, רק שאין זה דעת שבעולם, דהדעת שבעולם הוא בחי' הדעת שבס' השתל', ודעת זה הוא שמובדל מסדר השתל', והוא בחי' עצמות החכ' ממש כו'. וזהו וידבר ה' אל משה כו' זאת חקת התורה כו', שמצות פרה אדומה הוא בחי' חוקה, דשלמה לא עמד עלי', שהיא בבחי' דעת דאצי', והיא בחי' הדעת שממשיך מבחי' חיזוני' חו"ב, שהוא בחי' הארה לבד, ואמרתי אחכמה, להיותה מעין העצם כו', והיא רחוקה כו', וזהו זאת חקת התורה שלמע' מטו"ד. ואו' חקת התורה דוקא, דתורה היא בחי' חכמה, והיינו שזהו ג"כ דעת, רק שהיא למעלה מהשתל'. וע"י תורה ומצות נמשך בחי' עצמות החכמה ממש כו'.

רצ

(106) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1057 הערה 6.

(107) קמו, א.

(108) ח"ג מט, א.

(109) ראה גם אוה"ת ענינים ע' ריא.

(110) ראה סה"מ תרי"ט ע' נז ואילך. ע' רסה. תרס"ט ס"ע

שכו ואילך. וראה סה"מ תרע"ח ס"ע רסו ואילך.

(111) פרש"י בראשית ב, ב. פרש"י מגילה ט, א (ד"ה ויכל).

תוס' סנהדרין לת, א (ד"ה חצבה). וראה ב"ר פ"י, ט.

(102) בהבא לקמן – ראה סידור עם דא"ח קפב, ג ואילך.

פירוש המלות פמ"ח (כט, ב ואילך). סה"מ תרנ"ד ע' קלד.

עת"ר ע' שכא. ע' תלט. לעיל פק"ג (ס"ע רצה ואילך). ספר

הערכים חב"ד ח"ג ערך אור הלבנה ע' שב ואילך. וש"נ.

(103) = דה' ספירות.

(104) זח"א קג, רע"א. רכה, סע"ב. רמג, סע"א. שמו"ר

פט"ו, כו. ועוד.

(105) פקמ"ח (לעיל ע' שצא).

קיצור. והדוגמא למעלה בבחי' מל', מקור התהוות, דבורו של הקב"ה חשיב מעשה, כשמקבלת מחיצוניות היסוד, דמעשה הוא כח נבדל, ה"ז בחי' דומם. ודבור שזהו כשמקבלת מת"ת, זהו בחי' צומח, שמאיר ביצי'. עצם נקודת המל' הבוקעת את הפרסא ומאיר בברי', זהו בחי' חי. ומל' כמו שהיא באצי', זהו בחי' מדבר. וזהו אבי"ע שבמל'. וכ"ה בהספי' שלמעלה, יודע הי' בצלאל לצרף אותיות, בחי' שכל שבברי', וחכמת שלמה שכל האצי'. ובמלאכים, יוצר משרתים, המתהווים מהבירורים ונכללים במל', זהו בחי' צומח, ואשר משרתיו, העומדים משימ"ב, שמקבלים את האור, הן בחי' חי. וזהו ההמשכה שבבחי' אותיות, שהן בחי' כלים, ובהם מאיר הארת השכל שמעין העצם, זהו בחי' אצי', ושערות הוא ההמשכה דבחי' צומח, וכמו אותיות הכתב. וזהו דההמשכה לצורך אצי' הוא מבחי' אצי' שבכל ספי', ולצורך בי"ע הוא מבחי' דצ"ח. ובזה יובן מ"ש² זאת חקת התורה, דעה קנית, בחי' אצי' שבכל ספי', והוא חכמת שלמה. וזה ממלא החסרון שבמל', קיימא סיהרא באשלמותא. ועל פר"א¹¹² לא עמד, שזה חכ' שלמע' מאצי', וא"ז חסרון, מפני שמובדל, וזהו חקה.



בס"ד. ש"פ בלק, תער"ג

כ"י מראש צורים אראנו כו², ואי' במד"ר בא פט"ו³, מראש צורים אלו האבות, מוצאים אנו מתחלה הי' המקום מבקש לכונן את העולם, ולא הי' מוצא, עד שעמדו האבות, משל למלך שהי' מבקש לבנות מדינה כו', בא ליתן היסוד, והיו המים עולים מן התהום ולא היו מניחים כו', ומצא שם צור גדול, אמר ע"ז אני קובע את המדינה כו', כך מתחלה כו', והי' האלקים מבקש לכונן את העולם, ולא היו הרשעים מניחים כו', כיון שבאו האבות וזכו, אמר הקב"ה, על אלו אני מכונן את העולם, שנא' כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל כו'. ולכאורה המדרש תמוה, דמהו"ע שהי' הקב"ה מבקש לכונן כו' ולא הי' מוצא כו', ומהו"ע לכונן⁴, שא"ז בריאת והתהוות העולם כו'. וגם אומרו מוצאים אנו, משמע שזה דבר פשוט שהי' המקום מבקש לכונן כו', והיכן מצינו זאת, דעל ברה"ע אמרו במדרש⁵ ע"פ שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו', אבל היכן מצינו שהי' מבקש לכונן את העולם כו', ומהו הפשיטות בזה כ"כ שהי' מבקש לכונן כו'. גם מהו"ע ולא היו הרשעים מניחין, אחרי שהי' מבקש לכונן, איך לא היו מניחין כו'. גם אומרו עד שבאו האבות וזכו כו', מפני מה האבות דוקא זכו לזה שעליהם אני מכונן כו'. גם צ"ל דקדוק ל' וזכו, דלכאו' הול"ל סתם עד שבאו האבות כו'. גם צ"ל אומרו שהי' המקום מבקש כו', דשם המקום אינו רגיל כ"כ בדרוז"ל, מפני מה או' ש' המקום כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁶, שבס' השתל' בע"ס דאצי' יש הפרש בין השתל' שלצורך האצי' ובין ההשתל' שלצורך בי"ע, והיינו, דבהשתל' הע"ס גופא, אינו דומה ההשתל' דלצורך בי"ע לההשתל' שלצורך דאצי'⁷ כו', דלצורך האצי', ההמשכה מספי' לספי' הוא בחי' אור שמעי' העצם כו', וההמשכה בהע"ס שלצורך בי"ע הוא בבחי' הארה נבדלת כו'. ונת"ס⁸ שבכל ספי' יש אבי"ע, שהן ד' מדרי' דצח"מ, שגם במדבר יש ד' מדרי' אלו כו', והיינו שגם בשכל יש ד' מדרי' אלו כו', ודומם וצומח הן בבחי' נבדל, וכמו שכל שבעשי' ושכל שבטבע כו', וחי הוא בחי' המוחין, רק שזהו בחי' שכל שבדבור, ולמעל' יותר הן בחי' המוחין השייכים למדות כו', ומדבר הוא בחי' עצמות המוחין כו'. והדוגמא מזה, שגם באצי' (שזהו בחי' מדבר בכלל) יש בכל ספי' ד' מדרי' אלו, ועיקר בחי' אצי' הוא בחי' עצמות המוחין, וההמשכה שלצורך בי"ע הוא בחי' דומם וצומח שבמדבר, וגם בחי' חי שבמדבר, שא"ז עצמות המוחין כו'.

רצא

(5) ראה גם ד"ה כי מראש צורים תשכ"ח (סה"מ תשכ"ח ע' רנב).

(6) במדבר' רפ"י.

(7) שה"ש ה, טו.

(8) פקמ"ה ואילך (ע' שפג ואילך).

(9) דאצי': אוצ"ל: האצי'.

(1) ד"ה מה רב טובך תרצ"ב פט"זיח (סה"מ תרצ"ב ע' שלו ואילך) וחלק מד"ה הוי' מלך גאות לבש וד"ה אך בגורל תשל"ב, כנראה מיוסדים על מאמר זה – כנסמן לקמן בהערות.

(2) בלק כג, ט.

(3) פיסקא ז.

(4) שמואל"א ב, ת.

קמט) ולהבין בתוס' ביאור איך שהמשכה בע"ס דאצי' גופא שלצורך ב"ע הוא בבחי' הארה נבדלת כו'. הענין הוא, דהנה ידוע¹⁰ שיש ב' אופנים בעו"ע¹¹, הא', שהעלול הוא מהות נבדל מהעילה, רק שנמצא כלול בהעילה, וההתגלות שלו הוא ע"י העילה, אבל בעצם מהותו הוא מהות נבדל מן העילה כו', וההשתוות שלהם הוא רק מה ששניהם הם מציאות רוחני, וע"כ העלול הוא כפי אופן העילה, דעם היותו מהות אחר בעצם, מ"מ, ה"ה מצטייר ומתגלה כפי אופן העילה כו', דלהיותו מציאות רוחני, וההתגלות שלו הוא ע"י העילה, ע"כ הציור וההתגלות שלו הוא כפי אופן העילה כו', אבל בעצם הוא מהות אחר נבדל מהעילה כו'. והב' הוא, שהעלול הוא התפשטות העילה, ואינו מהות אחר ממנו כו', וכמו הענף המתפשט מן האילן, שהוא ממהותו של האילן, רק שאינו גופו של האילן, כ"א ענף המתפשט ממנו, אבל אינו מהות נבדל כו', וכמו"כ יש בעו"ע שאין העלול נבדל מן העילה, ויש שהוא בבחי' מהות נבדל ממנו, והוא מ"מ בבחי' עו"ע כו' (ועמשנת"ל פל"ט¹²).

ויובן זה¹³ עד"מ משכל ומדות ומחדו"מ, שכולם הם בבחי' עו"ע, וכנודע¹⁴ דמדות מן השכל הן בבחי' עו"ע כו', דלידת והתגלות המדות באה מן השכל, דכאשר מבין בשכלו שהדבר טוב לפניו, ה"ה מתעורר באה', וכאשר מבין שלא טוב לפניו הדבר, אינו רוצה בו כו', והתגלות המדות הן לפי אופן השכל (והיינו בחי' הדקות והחומר' של המדה, והו"ע התוקף והחלישות כו'), דלפי אופן השכל המחייבם¹⁵ את המדות, כך המה המדות כו'. וכן מחדו"מ הן בבחי' עו"ע כו', דמחדו"מ הן לבושים לנר"ן שבנפש¹⁶, שהן שכל ומדות, וכח ההודאה שבנשמה, שזהו בחי' נפש כו'¹⁷, שמהן משתלשלים הלבושים דמחדו"מ בדרך עו"ע כו'. והענין הוא, דהנה מחדו"מ המבו' כאן אין הכוונה אות' המח' ואות' הדבור ואות' המעשה שהן אות' הכתב כו', כ"א הכוונה על כח המח' וכח הדבור כו'. דהנה ידוע¹⁸ דמה שהאות' באים מן המוצאות, אחו"ע מן הגרון, גיכ"ק מן החיך כו'¹⁹, א"ז שעצם התהוותם הוא מהמוצאות כו', והיינו שנא' שמקודם אינם נמצאים האות', ובהמוצאות הוא שנתהוו האות', דכאן נמצאו וכאן היו כו', שהרי גם הבע"ח יש להם המוצאות, ואינם יכולים לדבר, וכן האלם יש לו כל המוצאות כו'²⁰, אלא דעיקר האות' הן בעצם הנפש²¹, והוא כח ההתגלות שבנפש, ויש כ"ב מיני כחות התגלות בנפש, דכל ההמשכות וההתגלות שבנפש הוא ע"י כח ההתגלות שבו כו', וכמו ההמשכה מכח השכל שבנפש ומכח המדות שבנפש, הכל הוא ע"י האות' שבנפש, שזהו כח ההתגלות שבנפש כו', וכאשר באה ההמשכה וההתגלות מן הנפש, הנה האות' (שזהו כח הגילוי של ההמשכה היא) נמצא כלול בהאור וההמשכה שמהנפש כו', דתחלת ההמשכה וההתגלות

רצב

(17) כלומר: כח ההודאה – בחי' נפש, מדות – רוח, ושכל – נשמה (ראה אוה"ת בשלח ס"ע שצה ואילך).
 (18) ראה אוה"ת שם ע' שצ ואילך. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שנו ואילך. תרנ"ט ע' נא ואילך.
 (19) ראה ספר יצירה פ"ב מ"ג. תניא אגה"ק ס"ה.
 (20) ראה סה"מ תרנ"ט שם. וש"נ.
 (21) ראה אגה"ק שם. תו"א מקץ מב, א ואילך. לקו"ת בחוקותי מה, ד ואילך. סה"מ תרנ"ט שם. וש"נ.

(10) ראה גם סה"מ תרס"ה ע' עדר ואילך.
 (11) ראה מקומות שצויינו בהערה 1.
 (12) ע' פה ואילך.
 (13) אופן הא'. ביאור אופן הב' – לקמן פקנ"א (ע' תג ואילך).
 (14) ראה לקו"ת ברכה צה, ב ואילך. ובכ"מ.
 (15) אוצ"ל: המחייב.
 (16) ראה תניא פ"ד.

הוא ע"י האותי, שהוא כח ההתגלות כו', ואח"כ נמצאו²² כח הגילוי שהן האותי כלולים בהמשכה וההתגלות כו', ואח"כ כשכאים בהמוצאות, נעשים בבחי' מציאות במורגש, שע"י הוא הגילוי ממש כו', אבל עיקר האותי הוא כח ההתגלות שנמצא בעצם הנפש וכן בהגילויים מהנפש כו', שהרי הדבור שמהמוצאות לבד, יכול להיות גם בבע"ה, וכמו עוף הזרזיר או הפופגאי שמלמדים אותו לדבר, ומ"מ אינו בכלל מדבר²³, לפי שאין בהם כח ההתגלות, כ"א שמלמדים אותם להניע המוצאות, ועי"ז באים האותי, ולכן א"י לדבר רק מה שמלמדים אותם כו', וא"ז ענין הדבור, דענינו הוא כח ההתגלות, ועי"ז בא הדבור מהמוצאות כו'. ונמצא מובן איך שאותי המחדו"מ הן בדרך עו"ע, שהרי נמצאים כלולים בהאור והגילוי שמהנפש, ובאים מהן בדרך ממילא כו' (ועמשנת"ל פקמ"ז²⁴). ואותי המח' שייכים יותר אל המוחין, ואותי הדבור שייכים יותר אל המדות כו' (ולכן אותי המח' הן בדקות יותר כו'). ומ"מ ה"ז בבחי' מהות אחר מהכחות שבנפש (שזהו ההמשכה מהנפש), ובבחי' נבדל מהם כו', שהרי בנפש הוא רק כח ההתגלות שבנפש (שהוא כח נבדל כו'), וכמו"כ בהמשכות שמהנפש ה"ז רק בחי' הגילוי שלהם, לא עצם מהות הכח, כמו השכל או המדות כו' (והגם שהמדות הן ג"כ התגלות כו', זהו מפני שהן הארה לבד כו', וכמשנת"ל ד"ה ואשים דברי בפיך²⁵, אבל בעצם מהותם הן בחי' חו"ג וכה"ג, והאותי עצם מהותם הוא כח ההתגלות כו'). וכמו"כ המדות הן מהות נבדל מן המוחין, שה"ה כחות אחרים, לא שכל כו', וכל ענין המדות הו"ע ההרגשה, דהרגשת עצמו הוא יסוד המדות²⁶, ואא"ל שום מדה, כמו אה' או יראה, בלי הרגשת עצמו כו' (וזהו שהדעת הוא חיות המדות ופנימיותן כו', וכמ"ש במ"א²⁷), וגם המדות הן בבחי' התפעלות כו', דבמוחין אינו שייך כ"ז, שאינם בבחי' הרגשה, אדרבה, הן בבחי' ביטול והנחת עצמותו כו' (וכמ"א²⁸ כל גיא שוטה כו', וכמו ראית איש חכם בעיניו כו'²⁹), ובכדי לבא על אמיתית השכל זהו דוקא כשלא יש הרגשת עצמו כו', וכן המוחין אינם בבחי' התפעלות, אדרבה, ההתפעלות מבלבל אל המוחין כו', וכן הרגש עצמו מבלבל אל המוחין כו', וכמ"ש במ"א³⁰. הרי שהמדות הן מהות נבדל מן המוחין כו'. ומאחר שהן מהות נבדל, הרי גם הארת המוחין שמאיר בהמדה אינו עצמו המוחין כו'.

קיצור. ויקדים איך שיש ב' אופנים בעו"ע, הא', שהעלול מהות נבדל מהעילה, וכמו מדות שנולדים מן השכל ולפי אופן השכל, וה"ה מהות אחר, שהן בבחי' הרגש עצמו ובהתפעלות, והמוחין הן ביטול והנחת עצמותו, ובלי התפעלות. וכן כח המחוד הן עו"ע משכל ומדות, דכח מחוד הוא כח ההתגלות שבנפש, שע"י הוא ההמשכות והגילויים מהנפש, וכן ההמשכות יש בהם כח הגילוי, וזהו כח המחוד, וא"כ ה"ז בדרך

(22) כ"ה בהעתיקה שעם הגהות רבינו. בכי"ק: נמצא.

(23) ראה אוה"ת בשלח שם. ובכ"מ.

(24) ע' שפז.

(25) פקל"ה (ע' שנו).

(26) ראה גם לקמן ח"ב ע' ותקעו ואילך. סה"מ עזרת ע'

קיב. תרע"ח ע' קמה. עטר"ת ע' שמו. תרפ"ו ע' רכא. ד"ה בכ"ה

בכסלו תשט"ז (סה"מ תשט"ז ע' פב).

(27) ראה תניא ספ"ג. תו"א משפטים עו, ב.

(28) ראה לעיל פצ"ב (ע' רלח). וש"נ.

(29) משלי כו, יב. וראה סה"מ צ להצ"צ לא, ב.

(30) ראה סה"מ אעת"ר ע' לו.

עו"ע, והרי האותיות הן מהות נבדל מהנפש והגילויים, וממילא גם הגילוי שבהם הוא הארה נבדלת.

רצג

קנ) ויובן זה בעבודת ה', שע"י התבוננות אלקי ה"ה בא לידי התעוררות אהוי"ר כו', שזהו תכלית הכוונה שיהי' התעוררות הלב באהוי"ר, כי ע"י אהוי"ר בהתגלות הלב הוא הזיכוך ובירור החומריות דנה"ב ותיקון כל הענינים, וגם עי"ז הוא קיום המצות כדבעי למהוי בסו"מ וע"ט³¹, כמ"ש במ"א באורך³², וזהו כל תכלית האדם בעולם, שבשביל זה הוא ירידת הנשמה בגוף, כמ"ש במ"א³³. ואהוי"ר הוא שיהי' ע"י התבוננות דוקא כו', דמתחלה צ"ל ההתבוננות בענין התהוות יש מאין בכללות הענין, איך שכל דבר יש נתהווה מאין אלקי המהווה אותו כו'. וזה מובן מהיש עצמו, דכאשר אנ"ר³⁴ מציאות יש, בהכרח לומר שנתהווה מאין, כי אא"ל יש מיש עד בלי תכלית כו', לבד זאת שא"א להיות יש מיש בלי אין באמצע, וכמ"ש במ"א³⁵, הנה שיהי' יש מיש עד בלי תכלית הוא בלתי אפשר כו' (שהרי כל ענין היש הוא ההגבלה, ואיך אפ"ל בלתי תכלית לו, שזה היפך מהותו כו', ובהכרח שיש לו קץ, היינו התחלה כו', וכמ"ש הרמב"ם במו"נ בהקדמות³⁶, דיש מיש בלי תכלית לו הוא שקר גמור כו'), ובהכרח שנתהווה מלא דבר, דהיינו בחי' האין האלקי כו'. וגם, דכל מציאות יש הוא מורכב, שכ"ה בכל מציאות שנברא, בהכרח שיש בו הרכבה, גם החומר הראשון הוא מורכב (ורק לגבי הד' צורות שמתהווים ומצטיירים ממנו, הוא פשוט לגביהם, אבל בעצם הוא מורכב כו'), והיינו שמורכב מהיסודות, ומורכב מגוף ונפש, חומר וצורה, וכל דבר המורכב א"א שיהי' מציאותו מעצמו, מאחר שצריך לעוד דבר כו'³⁷. וא"כ, הרי מהיש עצמו מוכרח שנתהווה מאין אלקי כו'. וזהו ההשגה וההתבוננות כללי דהתהוות היש הוא מאין כו'. וצ"ל ההתבוננות בפרטי, היינו באיכות האין האלקי המהווה את היש כו', והוא, דעם היות דענין התהוות היש מאין הוא בדרך אין ערוך, דהיינו בבחי' ריחוק כו' (דמשו"ז נתהווה בבחי' יש כו'), מ"מ, בהכרח ג"כ לומר שיש קירוב ושייכות האין אל היש שיהי' ממנו התהוות היש כו' (דזהו ההפרש בין אמיתי' שרש ההתהוות שמן העצמות, דהוא לבדו בכחו ויכולתו כו'³⁸, שזהו בבחי' אין ערוך לגמרי, וכמא'³⁹ אין ערוך לך בעוה"ז כו', ובין ההתהוות מהאין האלקי, שזהו מ"מ בבחי' קירוב, והו"ע הרצון להוות כו', ובחי' מל' דאצי' הוא הרצון להוות בפועל כו', כמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו⁴⁰), ומאחר שצ"ל האין בקירוב אל היש, בהכרח שיש בזה ס' השתל', איך שהאין האלקי נמשך ממדרי' למדרי' עד שיהי' בבחי' מקור ליש כו'. וזהו אריכות ההתבוננות דב"ש⁴¹ כו', דברוך שאמר והי'

37) ראה האמונות והדעות להר"ס"ג מאמר א פ"א. חובת הלבבות שער א (שער היחוד) ספ"ה. פ"ו. מורה נבוכים ח"ב בהקדמה הקדמה כא"כ. ח"ב פ"א. ספר החקירה להצ"צ ד, ב ואילך.

38) תניא אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

39) שחרית לשבת. וראה סה"מ תרנ"ד ע' לו. ובכ"מ.

40) ע' תקע"ד ואילך.

41) = דברוך שאמר (בסדר פסוקי דזמרה).

31) ראה תניא פ"ד (ת, א). סה"מ עת"ר ע' קסא.

32) ראה סה"מ שם ע' יח ואילך.

33) ראה תניא פל"ז (מת, ב).

34) = אנו רואים.

35) ראה תו"ח בשלח קפז, ד ואילך. סה"מ תרל"א ע' רצז

ואילך. תרנ"ט ע' ס. וש"ג.

36) ראה מורה נבוכים ח"א ספ"ע"ג (ההקדמה האחת

עשרה). ח"ב הקדמה א"ג. כו. וראה ספר החקירה להצ"צ לה,

ב ואילך.

העולם הוא בחי' אמירה דא"ק כו'⁴², ולמע' יותר, ברוך שאמר קאי על מל' דא"ס, והו"ע האמירה דמל' דא"ס להיות התהוות א"ק, בחי' אדם דברי' דכללות כו'⁴³, וזהו שאמר והי' העולם, דמל' דא"ס נעשה כתר ועתיק לא"ק כו'. וגם, ברוך שאמר הוא אמירה דא"ק, והי' העולם זהו שמל' דא"ק נעשה כתר ועתיק לאצי' כו'. וברוך הוא זהו בחי' כתר הפרטי דאצי' כו'. ואח"כ חושב פרטי המדרי' דע"ס דאצי', עד ברוך מרחם על הבריות, שזהו בחי' מל' דאצי' שנעשה כתר ועתיק לברי' כו'. ואח"כ חושב פרטי מדרי' דבי"ע כו'. דכ"ז הוא ירידת האין האלקי שיורד ממדרי' למדרי' עד שנעשה בבחי' אין המקור ליש כו'. וכ"ז הוא בבחי' אור האלקי השייך אל העולמות, והיינו מה שנמדד מאוא"ס ב"ה להיות בבחינת שייכות אל העולמות, שיש בזה חילוקי מדרי' בס' המשכה כו', ומפני זה יש ג"כ חילוקים בהעולמות שנתהוו מהאין כו', דהרי בירידת האין האלקי ממדרי' למדרי', הרי בכל מדרי' ומדרי' נתהוו מזה עולמות שהן לפי אופן דהאין האלקי כו', וזהו הן בעולמות בי"ע הכללים, דא"ק הוא אדם דברי' דכללות, ויש אדם דיצי' ואדם דעשי' דכללות כו'⁴³, והן בעולמות בי"ע הפרטים כו'. וכ"ז הוא בההארה האלקי' שאח"כ, שיש בזה חילוקי מדרי' כו', והחילוק הוא באופן הגילוי, דבמדרי' העליונה האין הוא בבחי' גילוי אור יותר כו' (וכמו בברי', שמאיר גילוי האין האלקי כו', וכמ"ש במ"א⁴⁴), ובמדרי' התחתונה א"ז בבחי' גילוי אור כ"כ, וע"כ נעשה בבחי' מקור ליש כו'.

רצד

והנה, בהתבוננות זאת, הגם שלא יהי' מזה איזה מדה פרטי, הרי נעשה מזה הקירוב לאלקו' בכלל, והו"ע החקיקה מבחוץ כו'⁴⁵, והיינו, שע"י ההתבוננות וההרגש בנפשו בהאין האלקי המהווה את היש כו', ובפרט באיכות האין האלקי, ובפרטי התהוות שנעשה מזה כו', ה"ה מתקרב מאד לאלקו', וניתק מן כל הענינים החומרים כו', וה"ה יוצא בזה ממעמדו ומצבו הראשון, ומתעלה במדרי' עליונה יותר כו'. ובכדי שתהי' החקיקה מבפנים⁴⁵, זהו ע"י ההתבוננות בבחי' הגילויי שבעולמות כו', והיינו בבחי' אור וחיות אלקי המתלבש בתוכם להחיותם, וכמ"ש⁴⁶ ואתה מחי' את כולם כו', והוא, איך שכל נברא יש בו חיות אלקי המחי' אותו כו', דכשם שאין דבר עושה א"ע⁴⁷, כמו"כ אין דבר חי מעצמו, כ"א מהאלקות המחי' אותו כו'. ומבשרי אחזה אלק⁴⁸, וכמו שהאדם מרגיש בעצמו שיש בו נפש המחי' אותו, ושהעיקר הוא הנפש, דכל תנועת החיונית שלו הוא מהנפש, ובצאת הנפש מהגוף ה"ה נשאר כאבן דומם כו'. וכמו"כ יבין בעולם, שרואה שהעולם חי, הרי יש בו חיות המחי' אותו. והחיות הוא אלקות, וכמ"ש⁴⁹ וה' אלקים אמת הוא אלקים חיים, דענין אמת הוא מה שהוא בבחי' קיום נצחי כו', ואמיתי' ענין קיום נצחי הוא עצמות א"ס דמציאותו מעצמותו כו'. וכמו"כ הוא בהאור, שהוא דבוק, ה"ה

(42) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' שמג. סידור עם דא"ח מ, א. פירוש המלות פצ"ד ואילך. אוה"ת סידור ע' מח. ע' שפא ואילך. לעיל פ"ג (ע' מח).
 (43) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' א ואילך. ועם הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי צה, א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.
 (44) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ב. לעיל פקמ"א (ס"ע)
 (45) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' שמג. סידור עם דא"ח מ, א. פירוש המלות פצ"ד ואילך. אוה"ת סידור ע' מח. ע' שפא ואילך. לעיל פ"ג (ע' מח).
 (46) נחמי' ט, ו.
 (47) ראה האמונות והדעות וחובת הלבבות שבהערה 37. וראה ספר החקירה להצ"צ ז, ב. קה, א.
 (48) איוב יט, כו.
 (49) ירמי' י, י. וראה סה"מ תרנ"ו ע' רנז ואילך.

מעין העצם, שהוא ג"כ בבחי' קיום נצחי כו'⁵⁰, וכנודע בענין הוא קיים ושמם קיים⁵¹, שהוא קאי על העצמות, ושמם קיים הוא בחי' האור כו', וכמ"ש במ"א⁵². ויש חילוק באופן הדבקות אם הוא דבוק בעצם, או שהדבקות הוא בבחי' ההתחדשות, שמתחדש תמיד ממקורו כו', וכמ"ש במ"א⁵³, דג"ז הוא בחי' דבקות כו', וע"כ הוא בבחי' חיות להחיות כו'. וזהו שהחיות הוא האלקו' המחי' כו'. ואם ח"ו יסתלק החיות, יהי' אין ואפס כו'⁵⁴, דא"ז כמו חיות הנפש בגוף, שאין התהוות הגוף מהנפש כו'⁵⁵, אבל העולם הרי התהוותו הוא מהאור האלקי, וע"כ בהסתלק כו'⁵⁶. ובאמת הן ב' מדרי' באלקות, והוא בחי' אין האלקי המהווה את הנבראים, והאור האלקי המחי' אותם כו'. ומ"מ, גם קיום מציאותם תלוי בהאור האלקי המחי', מפני שהמשכת הכח האלקי המהווה הוא ע"י האור המחי', להיותו בחי' גילוי כו', וכמ"ש במ"א⁵⁶. אך זה אינו נוגע להתבוננות זאת, והעיקר להתבוננות זאת הוא, שכל נברא יש בו אור וחיות אלקי המחי' אותו, ושהעיקר הוא האור האלקי כו'. שע"י ההתבוננות והעמקת הדעת שיורגש הענין בנפשו, ה"ה מתעורר ומתפעל באה', שאוהב את ה' וחפץ לדבקה בו⁵⁷, והוא שתהי' דבקות נפשו רק בהאור האלקי כו', ורוצה שהאור האלקי יאיר בגילוי בנפשו ובעולם כו', וכמו⁵⁸ האדם ע"י שמרגיש שהעיקר הוא הנפש, ה"ה רוצה בגילוי אור הנפש, ובפרט כשהוא חלוש ומעונה, ה"ה תאב מאד לגילוי אור וחיות הנפש כו', כמו"כ כאשר מבין ומרגיש שיש חיות אלקי המחי', ושהעיקר הוא אלקות כו', ה"ה רוצה בגילוי האור האלקי כו'. ובפרט בריבוי ההעלמות, שאין האור האלקי נגלה, ה"ה תאב מאד אל הגילוי כו'. וביותר כאשר מתבונן באופן האור והחיות האלקי שבעולמות, דג"ז מבשרי אחזה⁵⁸, דכמו בנפש יש נר"נ שבנפש, כמו"כ באלקו' יש ג' בחי' נר"ן המתלבש בעולמות, וע"י השגת ענינים אלו בנפש, יבין כמו"כ באלקות כו', ועי"ז תהי' האה' והרצון ביותר, שירצה בהאלקות ובגילוי האור כו', ולא כמו שנראה ונגלה בעולם, שנראה רק הישות, והאור האלקי אינו נגלה כו', רק רצונו שיהי' גילוי האור האלקי כו'. ולפעמים יהי' מזה מרירות הנפש, והוא ממה שהנראה בעולם הוא היפך האמת לגמרי כו', וביותר מההסתר שבנפשו, שההרגש עצמו אצלו הרבה יותר מההרגש אלקי כו', ע"ז יתמרמר מאד בנפשו כו'. אך בעבודה ישרה, היינו בעבודה כדבעי למהוי, צ"ל מהתבוננות הנ"ל העבודה בשמחה (והמרירות צ"ל קודם התפלה⁵⁹, בתקון חצות כו', וכמ"ש במ"א⁶⁰), שמתעורר באהבה לאלקו' ורוצה בהגילוי אור כו', וכן רוצה מאד בעסק התורה וקיום מצותי, שע"י נמשך ומאיר האור האלקי, וע"כ נותן א"ע בקיום התומ"צ כו', וכמו"כ בכל הדברים המוכרחים תכלית כוונתו הוא בהאלקו' שבזה, וכמו באכו"ש, דלא על הלחם לבדו יחי' כו' כ"א על כל מוצא פי ה' כו'⁶¹, שזהו המוצא פי ה' שבמאכל, שבזה יחי' האדם⁶², ויתוסף בו אור וחיות אלקי בתו' ועבודה כו'.

רצה

(57) ראה תניא פ"ד (ת, א).

(58) ראה שם פ"ד (סג, א). אוה"ת מטות ע' א' שכח ואילך.

(59) ראה תניא פ"ל (לח, ב). סה"מ תרס"ט ע' קכא.

(60) ראה תניא אגה"ת פ"ז (צו, א). לקו"ת בהעלותך ל, ב.

מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' רצט. קונטרס התפלה פ"א.

(61) ע"פ עקב ח, ג.

(62) ראה לקוטי תורה להאריז"ל עה"פ. כתר שם טוב

סקצ"ד. לקו"ת צו יג, סע"ב. ובכ"מ.

(50) ראה סה"מ שם ע' רנו ואילך.

(51) ברכות ק"ש (אמת ויציב).

(52) ראה סה"מ תרס"ג ח"ב ע' רפה. ד"ה וידבר גו' והקריתם תרס"ה (סה"מ תרס"ה ע' שלג). ד"ה הנ"ל תשי"ב. תשי"ז (סה"מ תשי"ב ע' שמו. תשי"ז ע' רצא).

(53) ראה סה"מ תרס"ד ע' ד ואילך. תרס"ה ע' רלו ואילך.

(54) ראה תניא שעהיוה"א פ"א ואילך.

(55) ראה שם פ"ו (פא, א).

(56) ראה סה"מ תרנ"ט ע' צה ואילך.

והנה, ע"י ריבוי היגיעה והשקידה במשך זמן באופן העבודה הנ"ל, בהתבוננות האור והחיות האלקי שבעולמות ובאופן האור כו', עד שכ"ז מתאחד ומתעצם אצלו, שעומד בדרגא זו בעבודתו כו', הנה יכול לבא אח"כ למדרי' גבוה יותר, והוא שבא להשגה אחרת שלמע' מהשגה הנ"ל, והיינו איך שכ"ז הוא רק הארה לבד שבאין ערוך לגבי עצמות כו'. וזהו ג"כ ענין שאמר והי' העולם, איך שכל העולמות נבראו באמירה א' לבד כו'⁶³, דהגם דממך הכל כתי'⁶⁴, ומ"מ ה"ז רק בחי' אור וזיו מן העצמות כו'. ולא דוקא בעולמות תחתונים לבד, אלא שגם האור שבעולמות עליונים ה"ז רק הארה שאינו בערך העצמות כו'. ועי"ז נעשה תוקף הרצוא להכלל בעצמות אוא"ס כו', והיינו, לא זו בלבד שאינו רוצה בחיצוני' העולמות, אלא שגם בהגילויים א"ז תכלית רצונו, כ"א תכלית חפצו ורצונו הוא בעצמות אוא"ס ב"ה. וזהו בב' אופנים, או שרוצה להכלל בעצמות בבחי' כליון כו', או שרוצה שיהי' המשכת העצמות, ומשו"ז נותן א"ע בקיום התומ"צ, אך לא בשביל המשכת ההארה, כ"א שיהי' עי"ז המשכת העצמות כו'. ולמע' מזה הוא, כאשר ההתבוננות היא בהפלאה והרוממות דעצמות אוא"ס כו', דהנה, בהתבוננות הקודמת, הרי כל ההשגה שלו וההתעסקות שלו (זיין גאנצער פארנעם) הוא בההארה אלקי, רק שזהו שמתבונן איך שזהו הארה לבד כו', אבל כאן, הרי ההתבוננות הוא בעצמות אוא"ס שהוא מופלא ומרומם, וכמ"ש⁶⁵ והקדוש בשמים ובארץ כו'. ועי" ההתבוננות וההרגש דהפלאה ורוממות הא"ס, יבא לידי יראה ופחד ה' כו', וכמו עד"מ במלוכה למטה, שכל ענין המלוכה הו"ע היראה, וכמ"ש⁶⁶ שום תשים עליך, שתהא אימתו עליך⁶⁷, הרי צריכים לרומם את המלך, שעיי"ז דוקא הוא היראה כו', וכמארז"ל⁶⁸, כמו"כ למע', עיי' ההתבוננות בהפלאה ורוממות הא"ס, נעשה מזה היראה ופחד ה' כו'. אך תחלה צ"ל ההשגה בההארה האלקי, שישגי היטיב פרטי המדרי' בעצם מדריגתו ומעלתו, שיש בזה מדרי' גבוהות ונעלות מאד, ומזה יבין ההפלאה והרוממות דאוא"ס, ויבא לידי יראה כו'. ויש ג"כ יראה הבאה מההתבוננות בכריאת והתהוות העולמות, שמכחו ויכולתו ית' בהתהוות העולמות נופל היראה והפחד כו', וכמ"ש⁶⁹ יראו מה' כל הארץ כו', כי הוא אמר ויהי כו', וזהו יר"ת כו', והיראה שמצד הרוממות הוא בחי' יר"ע כו'. וכאשר ההתבוננות היא בעצמות אוא"ס שהוא נמצא למטה כמו למע' כו', דהגם דעצמות אוא"ס מובדל לגמרי מעולמות התחתונים והעליונים כו', ה"ה⁷⁰ הנותנת שנמצא למטה כמו למע', וכמ"ש⁷¹ המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, דלהיותו מגביהי לשבת, לכן המשפילי לראות כו', ועי"ז יהי' יראה פנימי יותר כו'. וגם לזה צריכים ההתבוננות בהפלאה והרוממות דאוא"ס, דמזה יבין איך שמשפילי לראות, שנמצא למטה כמו למע' ממש כו', וגם משום עצם היראה צ"ל לזה השגת והתבוננות רוממותו ית' כו'.

רצו

כסאו .. ואין רואין אותו כשהוא מסתפר כו' .. שתהא אימתו עליך.

(69) תהלים לג, ח"ט. וראה לקו"ת במדבר יג, ב.

(70) - הרי היא.

(71) תהלים קיג, ה"ו. וראה לקו"ת שה"ש כו, ד. סידור עם

דא"ח רלו, ב. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תעז.

(63) ראה לקו"ת נשא בת, ב. שה"ש מא, ד. סה"מ תרנ"ט ע' לב. ובכ"מ.

(64) דברי הימים א כט, יד.

(65) ברכת ישבתה. וראה לקו"ת שלח נא, ד. חוקת סה, ב.

(66) פ' שופטים יז, טו.

(67) משנה סנהדרין כב, א.

(68) ראה משנה שם: אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על

קיצור. ובעבודה, הרי תכלית הכוונה שיהיו המדות אהוי"ר, וע"י התבוננות דוקא. ותחלה יתבונן בהתהוות היש, שמוכרח שהוא מאין, להיותו מוגבל ומורכב, ואח"כ באיכות ההתהוות, שהוא באין ערוך, ומ"מ, הוא בבחי' קירוב ושייכות האין אל היש (דאין ערוך לך דוקא), וזה ע"י ההשתל'. וזהו ברוך שאמר, מל' דא"ס, והע"י עתיק לא"ק, ברוך הוא, כתר הפרטי, ואח"כ בהשתל' ע"ס עד המל'. ולפי אופן האין הוא היש. ובהתבוננות זאת נעשה הקירוב לאלקות, והוא החקיקה מבחוץ. ואח"כ איך שבכל דבר יש חיות אלקי, והעיקר הוא החיות, ומבשרי אחזה, ועי"ז ירצה מאד בהגילוי אלקות, ובפרט מחמת ההסתר, ובכל דבר ירצה בהאלקות שבזה (ולפעמים יהי' מזה המרירות, אך זה צ"ל קודם התפלה). וכאשר יתעצם בזה, יגיע איך שהכל רק הארה, וזהו ברוך שאמר, אמירה א', וירצה להיכלל בעצמות, או המשכת העצמות ע"י המצות. ולמעלה מזה, ההתבוננות בהפלות ורוממות אוא"ס, שמזה תהי' היראה. ויר"ת מכחו ית' בהתהוות. ומההתבוננות איך שעצמות אוא"ס הוא למטה כמו למעלה, הוא יראה פנימית יותר.

קנא) והנה בכל אופני העבודה הנ"ל שמהתבוננות נעשה התעוררות המדות כו', הרי מה שמאיר בהמדות, א"ז מעצמות המוחין כו', שהרי המוחין בעצם הם ההשגה שכלי' (דער פארשטאנד פון דעם ענין), ושיונח הענין היטב במוחו (עס זאל זעך גוט אפלייגין דער ענין). שלזה צריך לידע ההקדמות והענינים פרטים שבהם יבין את הענין האלקי כו', וצ"ל הרגש האלקי בהתבוננות, הן בתחלת ההתבוננות צ"ל הנטי' והידיעה בכלל שזה ענין אלקי כו' (וע"ד מ"ש בסש"ב⁷⁴ בענין לימוד התו', שקודם הלימוד צריך להתבונן שזה חכמתו ורצונו ית', וכמו"כ הוא בהתבוננות, רק שכאן הוא בבחי' ידיעה בכלל, אבל צ"ל נטיית ונתינת נפשו לזה כו'), ואח"כ בעת ההתבוננות צריך שירגיש את האלקו' שבזה (לא רק השגה לבד כו'), וכמ"ש במ"א⁷⁴, אבל מ"מ ה"ז השגה לידע ולהשיג את הענין היטב כו', דכל ענין ההשגה אינו מאיר בהמדה (רק בבחי' מקיף כמרחף מלמע' כו'). וכמו בהתבוננות בהאור וחיות אלקי שבועולמות, הרי מה שמאיר בהמדה הוא רק שיש אור וחיות אלקי בכל נברא, ושהעיקר הוא האלקו' כו', אבל הכרחיות הדבר שיש בהם חיות אלקי, ושהחיות הוא האלקות, ואיך שמבלעדו הי' אין ואפס כו', שזהו ההשגה שכלי' בזה כו', הרי כ"ז אינו מאיר בהמדה כלל (רק בבחי' מקיף לבד כו'). ובאמת עיקר התעוררות המדה הוא מההרגש האלקי שנרגש בנפשו ע"י ההתבוננות כו', כי הנה"א יש בו בעצם הנטי' וההמשכה לאלקות (א צי צו אלקו'), וכשמרגיש אור אלקי, ה"ה נמשך באה' ורצוא כו', והמוחין הן שמביאים ומגלים את האור האלקי שיהי' בגילוי במדות כו'. וזהו הסבה מה שלפעמים גם שמתבונן בטוב ומ"מ אינו מתפעל בלב, שזהו מפני שלא יש ההרגש האלקי כו'. והרי גם ההרגש האלקי אינו דומה כמו שהוא במוחין לכמו שהוא במדות כו', דלבד זאת שההשגה אינה מאירה בהמדות כנ"ל, הנה גם ההרגש האלקי (שבאמת זהו עיקר חיות המדה, ובמדות שבמוחין הוא שההרגש האלקי הוא בבחי' פנימי, דמשו"ז הן בבחי' התעוררות והתפעלות אמיתי

רצו

74) ראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' ט. ספר השיחות תורת שלום ע' 115 ואילך.

72) = והי' [ה]עולם.
73) ראה תניא פמ"א (נה, ב).

כו'), הרי במוחין הוא בבחי' גילוי, ובמדות הוא בבחי' ריחוק ובבחי' מיעוט כו' (וי"ל דמ"ש בע"ח⁷⁵ דאוא"ס מאיר בכתר וחכ' בקירוב מקום, ובכינה בריחוק מקום, ובז"א דרך חלון כו', ומבו' בהדרוש⁷⁶ שע"ז המא' שהכוונה הוא על אור הא"ס שמאיר בכו"ח⁷⁷ בקירוב ובכינה כו' (ובז"א שבדרך חלון צ"ל שהוא בבחי' ריחוק ג"כ כו'), י"ל דע"ד החסידות הו"ע ההרגש האלקי איך שבא ויורד ממדרי' למדרי' כו'). ולכן המדות הן בבחי' התפעלות⁷⁸, ואם הי' ההרגש האלקי בהם בגילוי ממש, לא היו בבחי' התפעלות, וכמו פנימי' הלב שאינו במורגש, וע"ה שזה ג"כ בבחי' התפעלות, מ"מ אינו בהתפעלות מורגשת, והמדות שבלב הן בהתפעלות מורגשת כו', וזה מפני שההרגש האלקי הוא בהם בריחוק ובבחי' מיעוט כו'. וכן גם המדות שבשכל הן בבחי' התפעלות, רק שזהו התפעלות שכלי כו', והיינו שהן ג"כ בבחי' מציאות כו', וכמ"ש במ"א⁷⁹ בענין וצפונך תמלא בטנם⁸⁰, שהן המדות שבשכל, ואו' ע"ז תמלא בטנם, להיות שהן בבחי' מציאות, וכמו הולד בבטן האם כו', שג"ז הוא ירידה ממהות השכל כו'.

וכ"ז הוא מפני שהמדות הן מהות נבדל מן המוחין, ע"כ גם גילוי המוחין שבהם הוא הארה נבדלת, שאינו מעצמות ומהות המוחין כו' (ועי"ז הן נמצאים בבחי' מהות נבדל, עם היותם בבחי' עו"ע כו'). וגם כללות בחי' המוחין שמהם נעשה התעוררות המדות, א"ז עצמות המוחין, רק חיצוני' המוחין, והן המוחין השייכים למדות כו', דזה שהשכל מחייב מדות הוא רק חיצוני' המוחין כו', דעצמות המוחין הוא בחי' שכלי לבד, שלא יהי' מזה התעוררות המדות כו'. ומורגש זה במה שאנו רואים החילוק בין השגה להתבוננות, דבהשגה מאיר אצלו השגת הענין לבד, ובתבוננות נרגש אצלו המדה כו', והיינו לפי שהוא בחי' חיצוני' המוחין, וה"ז ירידה מעצם מהות המוחין כו'. וכ"ז הוא לפי שהמדות הן בבחי' מהות נבדל מן המוחין, ע"כ כללות המוחין השייכים למדות הן בחי' חיצוני' המוחין, ומה שמאיר מהמוחין אל המדות הוא רק הארה נבדלת ממהות המוחין כו'.

והאופן הב' בעו"ע הוא⁸¹, שהעלול הוא רק התפשטות העילה. ויובן זה בהשפעת השכל מהמשפיע אל המקבל, שמשפיע לו מהות שכל, דעם היות שזהו ג"כ רק הארת המוחין, דעצמות ומהות המוחין א"א להשפיע כו' (והיינו דלבד שא"א להשפיע מהות המוחין כמו בהולדה, הרי ג"כ מהות ההשכלה כמו שהוא אצלו א"א להשפיע כו', וכמ"ש במ"א⁸²), מ"מ, הרי גם ההארה היא מהות שכל כו'. ומהו מהות העלול, הנה לפעמים⁸³ מבו'

79) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' נג. ביאורי הוזהר לאדמו"ר האמצעי קמה, ג. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תסז. ח"ב ע' תתקצד. וראה לעיל פל"ט (ע' פו).

80) תהלים יז, יד.

81) ביאור אופן הא' – לעיל פקמ"ט ואילך (ע' שצו ואילך).

82) ראה ביאורי הוזהר לאדמו"ר האמצעי ב, א ואילך. ה, ג.

83) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים (קה"ת, תשס"ח) ע' קיד. סה"מ שבהערה 10.

75) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פי"ג י"ד. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א. וראה לעיל פל"ז ואילך (ע' פא ואילך).

76) ראה ד"ה להבין מ"ש בע"ח במאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א (קה"ת, תשס"ח) ע' לט. אוה"ת ענינים ס"ע קפו: „ובאמת אין הכוונה בכל זה הענין אלא רק על בחי' אור א"ס בלבד, דהיינו שאור א"ס מאיר בכתר וחכמה בקירוב ובכינה מאיר בריחוק וכו'“.

77) = בכתר וחכמה.

78) ראה גם לעיל פל"ג (ע' ג).

שזהו ההשפעה, היינו השכל הנשפע, שזהו ודאי רק התפשטות העילה לבד כו', ולפעמים⁸⁴ מבו' ששכל המקבל הוא העלול, ומה ששכל המשפיע תופס תחלה את שכל המקבל, ולפי אופן כזה משפיע לו כו', וזה התכללות העלול בהעילה כו'. הרי כ"ז הוא מהות שכל כו'. וגם ירידת והמשכת השכל, שמוריד אותו ומלבישו בכמה לבושים עד שיובן גם לתינוק, שזהו בחי' האורך שבשכל כו', הרי כ"ז הוא מהות השכל שנמשך ממדרי' למדרי' כו' (ואף שזהו למטה ממדרי' שכל השייך אל המדות, מ"מ, במדרי' השכל ה"ז למע' במדרי' כו' (שזה במדרי' מדבר שבשכל, וזהו במדרי' חי כו'), וגם יכול להשפיע לו עצמות השכל כו'). וזהו בחי' עו"ע שבשכל גופא, שהעלול הוא כמהות העילה כו'.

אמנם במוחין ומדות (דתכלית הכוונה הוא להוריד מהות האור גם במדות כו') הו"ע שכל המטה כלפי חסד ושכל המטה כלפי דין, שכ"ז הוא מהות שכל עדיין, רק מה שהוא בבחי' הטי' והתגלות לחו"ג, ה"ז בחי' מדות שבשכל כו', וכמשנת"ל פקל"ו⁸⁵ שזהו בכלל בחי' פרצוף המוחין כו'. ואפי' כשבא במדות דכשר פסול כו', הרי יש בזה ממהות אור השכל, והוא הקיצור של האריכות והפולפול הקודם, שזהו ג"כ מהות שכל כו', וגם בהפסק דין יש בזה כל האריכות דהטעמים וסברות כו', דכ"ז הוא מהות שכל כו'. ובעבודה הו"ע פנימי' המדות, שמאיר בהם אור המוחין בגילוי, וה"ה כמהות המוחין, שאינם בבחי' הרגשה ובבחי' התפעלות כו', וכמ"ש במ"א⁸⁶ (ובמ"א⁸⁷ מבו' שא"ז עדיין בחי' הגדלות ממש, וכמבו' ⁸⁷ בענין גחין רשבי' ונשיק כו'⁸⁸, ונז' ג"כ לעיל⁸⁹). והעיקר הוא במדות שבחכ', שהן בבחי' דבקות כו', ועם היות שהמוחין בכלל הן בבחי' דבקות⁹⁰, מ"מ, בפרטי' המדרי', הרי בינה הוא בבחי' התפעלות, ומדות שבחכ' הן בבחי' אחדות ודבקות כו'. וכן שכל המטה כלפי חסד או גבו', מבו' במ"א⁹¹ שהן מדות שבחכ' כו'. וכמו"כ יובן למע', שזהו בחי' פנימי' המדות דאצי' כו', דהנה כתי'⁹² זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, דמדות שייכים אל העולמות כו', והיינו חיצוני' המדות כו', אבל פנימי' המדות אינם שייכים אל העולמות, והן מדות עצמי' דאצי' כו'.

רחצ

קיצור. ובכ"ז הרי עצם השכל והכרחיות הדבר אינו מאיר בהמדה, רק היוצא מזה, והעיקר הוא ההרגש האלקי, שבמוחין הוא בגילוי, ובמדות בריחוק ומיעוט. וי"ל שזהו דאוא"ס מאיר בכו"ח" בקירוב ובז"א דרך חלון. ולכן המדות הן בהתפעלות. וכ"ז מפני שהן מהות נבדל, ע"כ גם השכל שבזה הוא רק הארה נבדלת, ובכללות רק חיצוניות המוחין. והאופן הב' בעו"ע הוא שהעלול ממהות העילה, וכמו בהשפעת השכל, דעם היותו הארה, ה"ז ממהות השכל, וכן שכל המקבל הוא מהות שכל, וכן במדות שבשכל, שהן בבחי' הטיית עצם השכל. ובעבודה הוא פנימיות המדות, שהן בבחי'

84 ראה סידור עם דא"ח רמ, ג ואילך.

85 ע' שנת.

86 ראה סה"מ תרס"ה ע' מג. ע' רמו ואילך. עת"ר ע' יח

ואילך. ה'ש"ת ע' 134 ואילך.

87 ראה גם לקמן פרנ"ז (ע' ותקוט). ח"ב פשמ"ה (ע'

תשט). ע' ותתע.

88 זח"ג קסח, א.

89 פקל"ד (ס"ע שנד).

90 ראה גם סה"מ תרס"ה והש"ת שם.

91 ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קג, ג.

92 תהלים כה, ו (ושם: רחמיך הוי' וחסדיך. ראה סה"מ

ה'ש"ת ע' 82. וש"נ). וראה לעיל פמ"ג (ע' צז). לקמן פנ"ו (ע'

ושז).

דביקות. והעיקר הוא במדות שבחכ'. ולמעלה הוא עצמיות המדות דז"א שלמעלה מהעולמות.

קנב) והענין הוא, דהנה החוקרים אומרים⁹³ שלמעלה לא יש בחי' המדות כלל, דהרי המדות הן התפעלות שמתפעל בחסד וכה"ג כו', ולמע' אינו שייך ענין ההתפעלות כו', וע"כ או' שלמע' הוא רק פעולת החסד או פעולת הגבו', אבל עצם המדות דחו"ג לא יש למע' כו'. והנה, הנחה שלהם הוא אמת בצד א', ובצד א' אינו אמת. דזה אמת שלמע' המדות אינם בבחי' התפעלות כו'. אבל מ"ש שלא יש בחי' המדות למע', רק הפעולה כו', א"ז אמת, דיש מדות למע', מדת החסד ומדת הגבו' כו', ואדרבה, הן תמיד בבחי' התגלות להתחסד ולהתרחם, גם בעת שאינם פועלים פעולת החסד והרחמים כו', כי עצם המדות למע' אינם מצד התעוררות הזולת, כ"א מצד שלמות העצמות כו'⁹⁴, וע"כ הן תמיד בבחי' התגלות, גם כשאינם פועלים פעולת החסד כו'. ובחי' מדות העצמי' הן מצד בחי' החכ', שהם בבחי' אחדות כו'. וזהו המבו' במ"א⁹⁵, דכשם שהוא וחכמתו א'⁹⁶, כמו"כ הוא ומדותיו א', דהעיקר הוא מצד המדות שבחכמה (שזהו עיקר האצי' מה שמבחי' החכ' דוקא כו', וכמ"ש במ"א⁹⁷, וית' בסמוך), שהם בבחי' אחדות ממש כו'.

וזוהו ההפרש מה שהחכ' היא ראשית ההשתל⁹⁸, ומה שבינה היא מקור ההשתל⁹⁹, דמה שבינה היא מקור ההשתל' הוא, שהעו"ע הוא באופן כזה להיות בבחי' מהות נבדל, ומה שנמשך מן העילה אינו כמו העצם כו', משא"כ מבחי' החכ' אינו נעשה בבחי' מהות נבדל, והאור הוא כמו העצם כו'. וזהו דאי' במאור"א¹⁰⁰ דבינה הוא בחי' קו המדה, ונק' משחתא¹⁰¹, שנותנת מדה וגבול לז"א, והיינו להיות בחי' הבינה היא מקור ההשתל' להיות בבחי' מהות נבדל, ע"כ היא בבחי' קו המדה, להיות בחי' ההגבלה בהמשכת האור ממדרי' למדרי', עד שבמדרי' התחתונות אין האור מאיר בגילוי כו', משא"כ בחי' החכ' היא למע' עדיין מקו המדה דס' השתל' העולמות, ונמשך האור בכל המדרי' בגילוי כו'. וזהו שהחכ' היא עיקר האצי', וכנודע¹⁰² דבינה הוא בחי' ברי' שבאצי', וחכ' בחי' אצי' שבאצי' כו', שמצד בחי' החכ' מאיר האור והגילוי בכל המדרי' דאצי', עד גם בבחי' המל' מאיר האור גם בה"ס האחרונות שבמל' כו'.

רצט

99) ראה לקו"ת צו יא, ד ואילך. אוה"ת דרושים לפסח ע' תשלא ואילך.

100) = במאורי אור (אות מ סעיף יט וסעיף כב. וראה אוה"ת וארא ע' קנה).

101) ראה זהר ח"א טו, א. יח, ב. ח"ב מת, ב. רלג, א ובביאורי הזהר שם (לאדמו"ר האמצעי נז, ד. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' חצר ואילך).

102) ראה לקו"ת דרושים ליוה"כ ע, ג. דרושים לסוכות פ, ב. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתקסג ואילך. סה"מ תר"ם ח"א ע' קפח ואילך. וש"נ.

93) ראה אוה"ת ענינים ע' רסו ואילך. ע' רפא. סהמ"צ להצ"צ נב, ב.

94) סה"מ תרס"ד ע' סג. עזר"ת ריש ע' ב. עטר"ת ע' רב.

95) ראה תניא שעהיוה"א פ"ח (פה, א). אוה"ת וירא ח"ד תשסה, ב ואילך.

96) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה ה"י. הל' תשובה פ"ה ה"ה. שמונה פרקים להרמב"ם פ"ח.

97) ראה עץ חיים שער מזו (שער סדר אבי"ע) פ"ב. לקו"ת תזריע כג, ב. במדבר טז, א. וראה מקומות שצויינו בהערה 102.

98) ראה לעיל פ"ו (ע' יג). וש"נ.

וזהו¹⁰³ דהמילויים דד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן¹⁰⁴, הנה¹⁰⁵ ש' ע"ב הוא במילוי יודי"ן, דבכל אות מהד' אותי יש בו יו"ד כו'. ובשם ס"ג (שהוא בכינה) האותי י"ה הן במילוי יו"ד, ואות וא"ו הוא במילוי אל"ף, דאות אל"ף הוא ב' יודי"ן וקו באמצע, דהיו"ד שלמע' הוא בחי' החכ', והיו"ד שלמטה מהפך פניו¹⁰⁶, שזה מורה על הצמצום¹⁰⁷, והוא שהאור אינו מאיר בגילוי כו', והיינו דבח"ב מאיר גילוי אור כו' (וזהו שגם בכינה נא'¹⁰⁸ ונהר יוצא כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁹), ובוא"ו, שהו"ע המדות, האור הוא בבחי' צמצום כו', וע"כ נעשים המדות מבחי' הכינה בבחי' מהות נבדל כו'. וש' מ"ה הוא במילוי אלפי"ן. ושם ב"ן במילוי ההי"ן, דהה' אחרונה הוא בחי' מל' כו'. אבל בשם ע"ב, גם בה' אחרונה הוא מילוי יו"ד כו', והיינו דמבחי' החכ' הוא שמאיר האור בכל הספי' כו', וכ"ז הוא מפני שהאור הוא מעין העצם כו'.

וזה הי' ההמשכה של האבות שהמשיכו בחי' ישו"ת¹¹⁰, והעיקר בחי' מדות שבחכ' כו'. והגם שנת"ל פקל"ז¹¹¹ דישו"ת הן בכלל בחי' כינה, היינו להיותם בחי' הארה לבד (לא המשכה עצמי' כו'), אבל מ"מ ה"ה בבחי' פרצוף המוחין. ובפרט בחי' המדות שבחכ', שעיי"ז נמשך גילוי אור כו'. וז"ש¹¹² וארא אל אברהם כו' באל שדי, ונת"ל פקמ"ב¹¹³, שהאבות המשיכו ממקור ההשתל', למע' מבחי' קו המדה, והיינו שהמשכה שלהם הי' מבחי' החכ', שנק' ראשית ההשתל' כו'. דהנה, ההמשכה שמבחי' כינה, מקור ההשתל', הוא ע"פ מא' קו המדה כו', והיינו דכללות האור הוא שלא כמו העצם כו', ואופן המשכתו הוא שבא במדה וגבול ע"פ מא' קו המדה בס' השתל' העולמות, שבבחי' מל' אינו מאיר גילוי אור, והוא בבחי' חסרון האור כו', דמשו"ז יכול להיות יניקת החיצונים, שעיי"ז נעשה ההעלם וההסתר ביותר כו', וכמשנת"ל שם¹¹⁴. אבל האבות, עיי' עבודתם המשיכו מבחי' החכ', ראשית ההשתל', שמשם ההמשכה שלא ע"פ מא' קו המדה, ונמשך הגילוי בכל המדרג', גם בה"ס אחרונות דמל', וממילא א"א שיהי' יניקת החיצונים מבחי' המל'¹¹⁴, וכמשי"ת. וגם פעלו עיי"ז שיהי' גילוי אלקו' גם למטה כו', והיינו שהאבות המשיכו גילוי בחי' אצי', שזהו מבחי' החכ', שנמשך ומאיר האור בכל המדרג' דאצי', ונמשך הגילוי גם למטה עיי' בחינת מל' דאצי' כו'.

שבהערה 1.
 (106) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סל"ו ס"ב.
 (107) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תסט.
 מאמרי אדמו"ר האמצעי שבועות ע' תמג. אוה"ת תשא ע' א'תתקיב.
 (108) בראשית ב, י.
 (109) ראה פירוש המלות פק"ד (סו, ד). ובכ"מ.
 (110) = ישראל סבא ותבונה.
 (111) ע' שס.
 (112) וארא ו, ג.
 (113) ע' שעד ואילך.
 (114) פקמ"ג (ע' שעו ואילך).

(103) בהבא לקמן – ראה ד"ה ענין המלויים ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן במאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ע' כ ואילך. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' קסד ואילך. ע' ער ואילך. אוה"ת ענינים ע' רמח ואילך.
 (104) בכתיבת שם הוי' עם המילוי – יש ד' אופנים (עץ חיים שער ה' (שער טנת"א) פ"א. שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"א):
 יו"ד ה"י וי"ו ה"י (במילוי יודי"ן) – בגימטריא ע"ב.
 יו"ד ה"י וא"ו ה"י (ה' במילוי יו"ד. וא"ו במילוי אל"ף) – בגימטריא ס"ג.
 יו"ד ה"א וא"ו ה"א (במילוי אלפי"ן) – בגימטריא מ"ה.
 יו"ד ה"ה וי"ו ה"ה (במילוי ההי"ן) – בגימטריא ב"ן.
 (105) ראה ד"ה הוי' מלך גאות לבש וד"ה אך בגורל

וזהו ג"כ ההפרש בין הכריתות ברית דנח להכר"ב דאברהם, דכר"ב דנח הי' מבחי' יחוד חיצוני דאו"א, וכר"ב דאברהם, מבו' במ"א¹¹⁵ שזהו בחי' יחוד פנימי דאו"א, ולפי המבו' כאן, ג"ז הוא בחי' יחוד חיצוני דאו"א, רק ההפרש ביניהם, דכר"ב דנח הי' על קיום העולם כו', דבתחלה הי' השחתת העולם, והכר"ב עם נח הי' שיהי' קיום העולם כו', דההמשכה היא מבחי' בינה, בחי' ברי' דאצי', להיות בחי' העולמות כמו שהן ע"פ מא' קו המדה כו'. אמנם הכר"ב דאברהם הי' ע"ז שיהי' גילוי אלקות בעולם כו', והיינו ההמשכה מבחי' חכ', בחי' אצי' שבאצי', שההמשכה היא למע' מקו המדה הנ"ל שנמשך גילוי האור גם במל', ונמשך הגילוי למטה כו', וע"ז הי' הכר"ב שיהי' גילוי אלקו' בעולם כו'.

ויע"פ הנ"ל יובן מש"א במד"ר³ שהי' המקום מבקש לכונן את העולם, והיינו שיהי' גילוי אלקו' בעולם כו', דא"ז ענין ברי' והתהוות העולם, דהרי התהוות העולם הי' מבחי' חסרון והעדר הגילוי כו', וענין לכונן את העולם הוא שיהי' גילוי אלקות בעולם כו'. ואו' ע"ז אנו מוצאים, בדרך פשיטות, שהרי ודאי זאת היא הכוונה פנימי', שהרי אין הכוונה בהתהוות העולם בעצם מציאו' היש, כ"א תכלית הכוונה הוא שבעולם יאיר גילוי אלקו' כו'. ומ"ש אנו מוצאים הוא, שהרי כן הי' בתחלת הבריאה, וכדאי' במד"ר¹¹⁶ ע"פ¹¹⁷ ויתהלך ה' אלקי' בגן לרוח היום, דעיקר שכינה בתחתונים היתה כו', והיינו מה שהוא עיקר הכוונה כבר הי' בתחלת הברי' כו', ועז"א שאנו מוצאים כו'. אך הרשעים לא היו מניחים, שגרמו סילוק השכינה כו', וכמ"ש במד"ר שם¹¹⁶. וזהו מפני שהמשכה זו א"ז עיקר ההמשכה דברה"ע, כי ההמשכה דברה"ע הוא ההמשכה שע"פ קו המדה, בבחי' חסרון האור כו', ובבחי' זו יכול להיות אחיזת החיצונים כו'. והגם שהי' ג"כ הגילוי שמבחי' חכ', דמשו"ז הי' עיקר שכינה כו', הרי לא זה הי' עיקר ההמשכה כו', והגילוי הי' רק מצ"ע, שלא ע"י עבודה כו' (כ"א רק מה שכל ההמשכות שע"י עבודה הי' תחלה מצ"ע כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁸). ובההמשכה שבברה"ע הי' יכול להיות אחיזה, ועי"ז גרמו סילוק האור כו'. עד שבאו האבות וזכו כו', דקדק לו' וזכו, היינו שע"י עבודה דוקא המשיכו האור והגילוי דבחי' חכ' כו', אמר עליהם אני מכונן את העולם, להיות גילוי אלקו' בעולם כו'. ומ"ש שהי' המקום מבקש, הנה מקום הוא בחי' יסוד אי', וכדאי' בכהאריז"ל¹¹⁹ בפ"י ברוך המקום¹²⁰, שזהו יסוד אבא הגנוז ביסוד אימא כו'. וזהו שהי' המקום מבקש, דבבחי' בינה, שמשם ההמשכה בבחי' מדה וגבול, הי' מבקש שיהי' הגילוי מבחי' חכ', להיות גילוי אלקו', שזה תכלית הכוונה, וזהו שהמשיכו האבות כו'. וזהו כי מראש צורים אראנו, דאי' בזהר¹²¹ שזהו בחי' מדות שבחכ', ומגבעות אשורנו, מדות שבבינה, דה' אושיט פסיעה לבר כו'. וזהו ג"כ דאי' במדרש כי מראש צורים אלו האבות, דהאבות המשיכו בחי' מדות שבחכ' כו'. ועז"א אנו מוצאים שהי' המקום מבקש לכונן את העולם, שיהי' גילוי אלקו' בעולם כו', שכן הי'

115) ראה אוה"ת תשא ע' ב'ז ואילך. סה"מ תר"ל ע' קה. ובכ"מ.

תנ"ד ע' קעז ואילך. לעיל פע"א (ע' קעו). לקמן פר"א (ע' תח). ד"ה אתם נצבים תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' ססב ואילך).

116) ב"ר פ"ט, ז.

117) בראשית ג, ח (ושם: ה' אלקים מתהלך בגן לרוח

היום).

118) ראה לקו"ת נצבים מז, ב. דרושים לר"ה מת, ב.

119) ח"ג רג, ב. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קד, ב ואילך. ולאדמו"ר הצי"צ ח"ב ע' תתקצג ואילך.

120) הגדה של פסח.

121) בזהר

בתחלת הבריאה, אך שהרשעים לא היו מניחים כו', עד שבאו האבות וזכו בעבודתם שהמשיכו בחי' מדות שבחכ' כו', אמר עליהם אני מכונן את העולם, שיהי' גילוי אלקות למטה כו'.

קיצור. והענין הוא, דעצמות המדות הן לא בבחי' התפעלות והתעוררות, כ"א מצד השלימות, והוא ומדותיו ית' הכל א'. וזהו מבחי' החכ', דבינה היא מקור ההשתל' להיות בבחי' נבדל, והיא בחי' קה"מ¹²² להיות הגבלה, ושיהי' אור לא כמו העצם, וחכ' למעלה מקה"מ, והיא ראשית ההשתל' להיות הגילוי כמו העצם, ומצד החכ' מאיר הגילוי גם במל'. וזהו דבש' ע"ב, גם ה' אחרונה במילוי יו"ד. וחכ' היא עיקר האצי'. וזהו שהמשיכו האבות. וזהו מילוי החסרון דבחי' מל', שיהי' גילוי אלקות, ושלא יהי' יניקת החיצונים. וכר"ב דנח בחי' בינה, וכר"ב דאברהם בחי' חכ'. וזהו מראש צורים אלו האבות, בקש לכונן את העולם, להיות גילוי אלקות בעולם.



וידבר ה' אל משה לאמר פנחס בן אלעזר כו' השיב את חמתי מעל בני כו' לכן הנני שאתן לו את בריתי שלום כו'.² משמעות הענין הוא, דהנני נותן לו את בריתי שלום זהו קבלת שכר ע"ז שהשיב את חמתי כו', וצ"ל מהו הקבלת שכר דהנני נותן לו כו'. גם מהו"ע ההשבה דהשיב את חמתי מעל בני, שע"ז הוא הקבלת שכר דהנני נותן לו את בריתי כו'. ובמד"ר³ אי' משיב חימה בן של משיב חימה, בן של אהרן שהשיב חמה מעל בני בהקרבת הקטרת.⁴ וצ"ל שייכות השבת חימה של פנחס להשבת חימה של אהרן ע"י הקטרת, ושהשכר ע"ז הוא שנותן לו את בריתי שלום כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁵ שיש ב' אופני עו"ע, הא', שהעלול הוא מהות נבדל מהעילה, וע"ה שנמצא כלול בהעילה ומתגלה ממנו, מ"מ ה"ה בבחי' מהות נבדל ממנו כו', והב', שהעלול הוא מהות העילה, והוא רק התפשטות העילה, ומ"מ הוא מהותו כו'. ונת' המשל כמו שו"מ⁶, שהמדות הן בדרך עו"ע מהמוחין, ומ"מ ה"ה מהות נבדל מהמוחין כו', ועל כן גם הארת המוחין בהמדות היא הארה נבדלת שאינו ממהות המוחין כו'.

ולא הבין הדוגמא מזה למע', הנהי' אי' בת"ז⁸ איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, וידוע⁹ דקאי על ע"ס דאצי, דאיהו וחיוהי חד בהון ואיהו וגרמוהי חד כו'. ומובן מזה שאינו דומה בחי' איהו שמתייחד עם חיוהי, לבחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי, וכמו"כ בענין היחוד אינם דומים זל"ז, שהרי אינו או' איהו וחיוהי וגרמוהי חד, אלא או' איהו וחיוהי חד בפ"ע, ואיהו וגרמוהי בפ"ע, הרי מובן שאינו דומה בחי' איהו שמתייחד עם חיוהי לבחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי כו'¹⁰, וגם בענין היחוד אינם שוים, דאינו דומה ענין היחוד עם חיוהי לענין היחוד עם גרמוהי, ומשו"ז חלקם בשני חלוקות כו'. דהנה, איהו הוא בחי' א"ס ב"ה, וכדאי' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי¹¹, דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהם וע"י מאין ליש, וידוע¹² דענין ההתהוות הוא בכח ויכולת הא"ס דוקא, לא בחיק הנבראים כלל כו'¹³, דמבחי' גרמוהי מצ"ע אא"ל ההתהוות כו', איך שנפרש גרמוהי¹⁴, אם ז"ת¹⁵, או כלים דע"ס בכלל כו', אין בהם כח ההתהוות כו', דמשו"ז צ"ל היחוד דאיהו עם גרמוהי לברוא בהם כו', דהתהוות הוא בכח הא"ס דוקא כו'. והא"ס, ע"ה¹⁶ שהוא

(8) בהקדמה (ג, סע"ב).
 (9) ראה תקו"ז שם: דעשר ספירות דאצילות מלכא בהון, איהו וגרמיה חד בהון, איהו וחיוו חד בהון. וראה אגה"ק שבהערה 11.
 (10) ראה לעיל פרק כז (ע' נז). וש"נ.
 (11) סימן כ (קכט, סע"א).
 (12) ראה אגה"ק שם (קל, ריש ע"ב).
 (13) ראה גם ירושלמי סנהדרין ספ"ז. ב"ר פל"ט, יד.
 (14) ראה קטע הבאה – ב' הפירושים בזה.
 (15) = ז' תחתונות.
 (16) = עם היות.

(1) המאמר מיוסד, כנראה, על המשך יונתי תר"ם פ"ט ואילך (סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקב ואילך). אה"ת ורא"ע קלה ואילך. ע' קנו ואילך – כנסמן לקמן בהערות.
 (2) פינחס כה, י"ב (בדילוג).
 (3) ויק"ר פל"ג, ד. וראה סנהדרין פב, ב.
 (4) פרש"י סנהדרין שם (ד"ה בן משיב חמה). מתנות כהונה לויק"ר שם.
 (5) פקמ"ט ואילך (ע' שצו ואילך).
 (6) = שכל ומדות.
 (7) בהבא לקמן – ראה סה"מ תר"ם שבהערה 1. וראה סה"מ תרל"ג ח"א ע' שמו ואילך. תרנ"ג ע' רכו ואילך. תרצ"ב ס"ע קכו ואילך.

פשוט בתה"פ¹⁷, שאין בו התחלקות מדרי' כו, ה"ה מתראה ומתגלה בכמה אופני חילוקי מדרי' כו. ובזה הוא החילוק בין איהו שמתייחד עם חיוהי להאיהו שמתייחד עם גרמוהי, דע"ה שבחי' איהו מתייחד עם גרמוהי לברוא בהם וע"י כו, מ"מ, בחי' האיהו שמתייחד עם חיוהי הוא גבוה ונעלה במדרי' הרבה יותר מבחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי כו.

ולהבין זה ילהק"ת מהו בחי' חיוהי וגרמוהי. דהנה⁷ בע"ח¹⁸ אי' דחיוהי הן ג"ר¹⁹ וגרמוהי ז"ת¹⁵. אמנם רבינו ז"ל באגה"ק הנ"ל כ, דחיוהי הן האורות וגרמוהי כלים כו. והנה, ע"פ פשוט, חיוהי וגרמוהי הן עד"מ גוף ונפש, דעל עצם מעצמי²⁰ ת"א²¹ גרמא מגרמי, הרי גרמא הן העצמות, דעיקר מציאות וישות הגוף הן העצמות, דהבשר הוא לבוש הגוף, וכמ"ש²² עור ובשר תלבישני, ועיקר הגוף הן העצמות כו. ובאמת העצמו' הן מדרי' גבוה ונעלה, שזהו בחי' העצם שלמע' מהתפשטות כו, וכנודע דהתפשטות ה"ז הארה לבד, והעצמו' מורה על העצם קודם שמתפשט עדיין, וכמ"ש בזהר²³ גרמא בנויין על מוחא דאיהו מיא כו, וכמ"ש במ"א²⁴. אך ע"פ פשוט, העצמות הן עצם מציאות וישות הגוף כו, ולכן הן קיימים גם לאחר שנרקב הבשר כו. והדוגמא למע' הוא מ"ש בת"ז במא' דפתח אליהו²⁵, וכמה גופין תקינת לון, דקאי על הכלים דע"ס דאצי, שנק' גופין כו. ואח"כ אמר²⁵ וההוא נביעו איהו כנשמטא לגופא, שהן בחי' האורות כו, דעיקר ענין המציאות שבאצי' הן הכלים, שהרי האורות הן בבחי' פשיטות עדיין כו. והגם שבאורות יש ג"כ ע"ס כו, מ"מ, הרי הע"ס דאורות הן בבחי' פשיטות עדיין לגבי הע"ס דכלים כו, וכמשנת"ל באורך²⁶. וכמו בחי' ח"ס, שהיא למע' מן החכ' לגבי חכ' הגלוי' כו. כמו"כ האורות הן בבחי' פשיטות ובבחי' אין והעדר המציאות לגבי הכלים. דעיקר המציאו' הן הכלים כו, דהכלים הן בחי' הגבול שבאצי', וכמ"ש בעה"ק²⁷, דא"ס כשם שכחו בבל"ג כן כחו בגבול, שאל"כ אתה מחסר שלמותו, והגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דאצי' כו. וכן כ' רבינו ז"ל באגה"ק הנ"ל²⁸, שהכלים הן בחי' גבול כו. דהנה, הפרד"ס²⁹ ס"ל שגם הכלים אינן בבחי' גבול, שז"ש בס"י³⁰ מדתן עשר שאין להם סוף כו, וכמ"ש במ"א³¹, אך רבינו כ' שהכלים הן בחי' גבול כו. ושרש הגבול שבאצי' הוא מכח הגבול שבא"ס, שזהו אותי' הרשימה כו³², דתכלית הכוונה בהתגלות כח הגבול הוא בכדי שיהי' מציאות היש כו, דכאשר³³ ברצונו להאציל ולברוא את העולמו'³⁴, היינו שיהי' עולמו' בבחי' מציאות

שב

(27) - בעבודת הקודש (ח"א רפ"ח).
 (28) קכט, ריש ע"ב.
 (29) שער ג (שער אם הא"ס הוא הכתר) פ"ד. שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ב.
 (30) - בספר יצירה (פ"א מ"ה).
 (31) ראה אוה"ת ענינים ס"ע ערב ואילך. הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' פת. סה"מ תרס"ט ע' לב. וראה ספר הערכים יחב"ד ח"ד ערך אורות דספירות - "פשיטותם" ו"צירום" ס"א. ס"ג.ד. וש"נ.
 (32) ראה אוה"ת תצא ע' תתקכ. סה"מ תר"ם ח"א ע' קכט ואילך. תרנ"ז ע' קמ ואילך. המשך תרס"ו ע' תרסו. סה"מ עת"ר ע' מא ואילך.
 (33) דכאשר: אוצ"ל: דכאשר עלה.
 (34) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(17) - בתכלית הפשיטות.
 (18) ראה סה"מ שבהערה 7. וש"נ. לעיל פ"ה. פצ"א (ע' יא. ע' רלו).
 (19) ג' ראשונות.
 (20) בראשית ב, כג.
 (21) - תרגם אונקלוס.
 (22) איוב י, יא.
 (23) ח"ג ערה, א.
 (24) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תיב ואילך. תקס"ו ח"ב ע' תרסד ואילך. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קכב, א ואילך. ולאדמו"ר הצי"צ ח"ב ע' תתל. וראה לקו"ת פינחס ע, ד ואילך. וראה גם סה"מ תרנ"ג ותרצ"ב שם.
 (25) יז, א.
 (26) פ"ב ואילך (ע' יז ואילך).

כו', נתגלה כח הגבול שבא"ס כו'. דהרי מבחי' א"ס הבל"ג, להיות שזהו התגלות מן העצמו, וה"ז מבחי' א"ס ובבחי' בל"ג, אא"ל מזה מציאו' היש כו', וע"כ, כשעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו', וכמא³⁵ שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו', נתעלם בחי' כח הבל"ג, ונתגלה בחי' כח הגבול, שמזה הוא התהוות העולמו' כו'.

והגם דכח הגבול הוא ג"כ כח העצמו, וכמו"כ כח הבל"ג אינו עצמו' ממש, שהרי עצמו' הוא למע' מבחי' גבול ומבחי' בל"ג, ושניהם שוין לגבי' כו', מ"מ, כשעלה ברצונו שיהי' התגלו' מן העצמו, הנה ההתגלות הוא בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג כו'. ולכן, מבחי' כח הבל"ג אנו יודעים מציאו' העצמו, להיות שהוא בחי' התגלו' העצמות שמצד העצמות כו', וכמשנת"ל פרק קכ"ח³⁶, אנו יודעים מזה מציאו' העצמו' כו', משא"כ מבחי' כח הגבול, לא היינו יודעים גם מציאו' העצמו' כו'.

והגם דלכאו' גם מכח הגבול היינו יודעים מציאות העצמות, שה"ז מן העצמו' כו', ועוד זאת, דמזה דוקא אנו יודעים את כח העצמות כו', וכנודע³⁷ דכח העצמו' הוא בכח הגבול יותר מבכח הבל"ג כו', וכמ"ש במ"א³⁸, דרשימו הוא מבחי' עצמות א"ס בבחי' פנימיות יותר, וכמו עד"מ³⁹ הזריקה שהיא בכח דוקא, ובעצם היד, לא ע"י האצבעות כו'⁴⁰, וזהו נטל צרורות וזרקן כו'⁴¹. וכן בהתהוות היש דוקא נראה כח העצמות, שהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט כו'⁴² (ובאמת גם מכח הבל"ג אנו יודעים כח העצמו' כו', דזה שיהי' אור שבבחי' א"ס ובבחי' בל"ג ממש, ה"ז רק בכח העצמו' כו', מ"מ, עיקר כח העצמו' הוא בכח הגבול כו', דגדול יותר כח העצמות בענין ההתהוות מבענין הגילוי, והראי, דענין ההתהוות לא יש בחיק הנבראים, משא"כ ענין הגילויים כמו העצם, יש גם בנבראים. רק שהגילויים בנבראים הוא בבחי' גבול, מפני שגם העצם הוא בבחי' גבול כו', ויש ג"כ גילויים בבחי' בל"ג, וכמו באהבה דבכל מאדך⁴² (וידוע שזהו עיקר האלקות שבנש"י, וכמ"ש במ"א⁴³). וזהו לך ה' הגדולה⁴⁴ זו מע"ב כו'⁴⁵, וכמ"ש במ"א⁴⁶ דבהתהוות ביי"ע נראה יותר כח הא"ס מבהתהוות האצ"י כו', ועמשית"ל⁴⁷ בענין אלקי ל' (כח). הנה זהו כאשר נתגלה כח הבל"ג דוקא, והיינו, כשיש כח הבל"ג וכח הגבול, אנו יודעים מכח הגבול את כח העצמות כו', כי כח הבל"ג הוא בחי' גילוי, ומזה שאנ"ר⁴⁸ ויודעים היתרון וההתחדשות שבכח הגבול כו', הרי אנו יודעים בזה כח העצמו' כו'. אבל מכח הגבול לבד לא היינו יודעים כח העצמו, וגם לא מציאו' העצמו' כו', מפני שהוא בחי' העלם בעצם, ולא הי' כלל ענין הידיעה בעולם, וע"י גילוי העצמות שיש ענין

(35) שה"ש ה, טו. במדבר"ר רפ"י.

(36) ע' שלה ואילך.

(37) ראה סה"מ תרס"ד ע' יב.

(38) ראה סה"מ תרס"א ע' קסז ואילך.

(39) ראה שער היחוד פי"ב (יב, ב). סה"מ תרס"א שם. עת"ר

ע' מג ואילך. וש"י.

(40) ראה שער היחוד וסה"מ תרס"א שם.

(41) ראה לעיל פנ"ד (ע' קכח). וש"י.

(42) ואתחנן ו, ה. וראה תו"א מקץ לט, ד.

(43) ראה סה"מ תרס"ט ע' ערב. לעיל פמ"ד. פס"ז. לקמן

פר"ג. פרנ"ד (ע' צט. ע' קסה. ע' ותקה. ע' ותקטו).

(44) דברי הימים"א כט, יא.

(45) ברכות נח, סע"א.

(46) ראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ס"ע ה.

(47) פש"י ואילך (ע' ותרא ואילך).

(48) = שאנו רואים.

הגילויים בעולם, אנו יודעים כח העצמות שבכח הגבול, וגם אנו יודעים להעריך כח הבל"ג וכח הגבול, והיתרון שבכח הגבול כו'. משא"כ בכח הבל"ג, הרי מזה לבד אנו יודעים מציאו' העצמות (וגם כח העצמות כו'), והיינו להיותו התגלו'ת⁴⁹ העצמות כו'.

ומ"מ אנו יודעים מזה רק מציאו' העצמו', לא אופן העצמו' כו', והיינו להיות שהאור והעצמו' הן באין ערוך כלל, ע"כ אין אנו יודעים מזה אופן העצמות כו'. ולא כמו במדרי' שבאור גופא, הרי מההארה אנו יודעים אופן העצם כו', וכמו שמהאו"פ אנו יודעים את האו"מ, והיינו שאנו יודעים את ההפלאה ואופן ההפלאה כו', משא"כ בעצמו', הנה מבחי' האור והתגלות העצמות אין אנו יודעים אופן העצמו' כו'⁵⁰, והיינו מצד הבדלת ערך העצמו' מן ההתגלות כו', דלבד זאת שהעצמו' אינו רק בבחי' מאור כו'⁵¹, וכמ"ש במ"א⁵², שיש כמה ענינים שהעצמו' נושא בעצמו שאין אנו יודעים מזה כלל כו' (וממילא הרי בחי' האור אינו מגלה את העצמו' כו'), הנה גם בזה שהוא ית' בבחי' מאור, ה"ז בבחי' הבדלת הערך לגמרי מן האור והתגלו' ממנו כו', וכמ"ש במ"א⁵³, וע"כ אין אנו יודעים מזה אופן העצמות כו', אבל מ"מ אנו יודעים מזה מציאות העצמות, להיות עכ"פ התגלו' העצמו' כו'. משא"כ מכח הגבול לא היינו יודעים גם מציאו' העצמו' כו'.

קיצור. והדוגמא למעלה, הנה איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד. איהו בחי' עצמות א"ס, ועם היותו פשוט, ה"ה מתגלה בכמה אופנים. גרמוהי, תרגום של עצמות, שזהו עיקר בנין הגוף (ובפנימיות הוא העצם קודם ההתפשטות), והיינו בחי' הכלים, שזהו עיקר המציאות והגבול שבאצי', ושרשם מבחי' הגבול שבא"ס, שנתגלה ע"י הצמצום, בכדי שיהי' התהוות היש, שלא הי' אפשר להיות מכח הבל"ג, להיותו התגלות העצמות, דלכן יודעים מזה מציאות העצמות (לא אופן העצמות, מפני הבדלת הערך דהאור מהמאור, וגם, שאינו רק בחי' מאור). והגם דכח הגבול ג"כ מן העצמות, ואנו יודעים מזה כח העצמות עוד יותר, הנה מכח הבל"ג להיותו⁵⁴, אנו יודעים מזה לבד כח העצמות, משא"כ כח הגבול, להיותו העלם, אנו יודעים מזה כח העצמות ע"י הגילוי שמכח הבל"ג.

קנד) והנה זה גופא שכח הגבול הוא בחי' העלם, הוא לפי שהכוונה בזה הוא להיות התהוות מציאו' יש ודבר נפרד, שזהו העלם בעצם (והכוונה היא להיות אתהפכא חשוכא לנהורא כו'⁵⁵, וכמשי"ת), ולכוונה זו נמצא מן העצמות כח הגבול, שהוא בחי' העלם כו', וע"כ, בכדי שיהי' התהוות היש, הי' צ"ל התעלמות בחי' כח הבל"ג, שהוא בחי' התגלות העצמו', ושיתגלה כח הגבול כו'⁵⁶. דכח הבל"ג, להיותו בחי' גילוי העצמות, הי' קודם הצמצום בבחי' התגברות על הכח הגבול, והיינו שכח הבל"ג הי' בהתגלות, וכח הגבול הי' כלול בו, שלא הי' ניכר כלל, וע"כ הי' הצמצום, שנתעלם אור הא"ס, ונתגלה כח הגבול כו', ועמשית"ל בד"ה ויהי הענן והחשך ויאר⁵⁷.

ד"ש

49) הגרשיים – סימן להדגשה.

50) ראה המשך תרס"ו ס"ע תרי ואילך.

51) ראה סה"מ תרס"ח ע' קפח ואילך. לעיל פע"ב (ע')

52) ראה סה"מ שם ס"ע קפט.

53) ראה גם סה"מ עור"ת ע' קמה. עטר"ת ע' תרסד ואילך.

54) ראה גם סה"מ עור"ת ע' קמה. עטר"ת ע' תרסד ואילך.

55) ראה גם סה"מ עור"ת ע' קמה. עטר"ת ע' תרסד ואילך.

56) ראה גם סה"מ עור"ת ע' קמה. עטר"ת ע' תרסד ואילך.

57) ראה גם סה"מ עור"ת ע' קמה. עטר"ת ע' תרסד ואילך.

58) ראה סה"מ שם ס"ע קפט.

59) ראה סה"מ שם ס"ע קפט.

60) ראה סה"מ שם ס"ע קפט.

61) ראה סה"מ שם ס"ע קפט.

והגם שאין לך דבר שחוץ לעצמותו, שהרי אוא"ס מאיר לאחה"צ כמו קוה"צ⁵⁸, וכמ"ש⁵⁹ את השמים ואת הארץ אני מלא, דאני קאי על עצמות⁶⁰, וכמו האדם שאומר אני, הכוונה על עצמותו כו', והיינו דעצמו' אוא"ס הוא לאחה"צ כמו קוה"צ כו' (וההפרש הוא רק בין העלם וגילוי כו', ובידיעת העצמו' הוא בבחי' גילוי כו'), וממילא אין העולמות בבחי' מציאות כו'. דכ"ה באותי' הרשימו גופא, דקוה"צ לא היו בבחי' מציאו' כו', שהרי אותיות הרשימו היו גם קוה"צ, וכמא'⁶¹ גליף גליפו בטה"ע, שזהו אותי' הרשימו כו', וכמ"ש במ"א⁶², רק כשהי' האוא"ס מאיר בגילוי בהאותי' לא היו בבחי' מציאו', וע"י הצמצום נעשו בבחי' מציאות כו'. דהגם שהצמצום לא נגע בהאותי' עצמן⁶³, רק בבחי' האור שנתעלם כו', הרי ע"ז נעשו האותי' בבחי' מציאות כו', וכמ"ש במ"א⁶⁴. ובאמת הרי האוא"ס ממלא מקום החלל לאחה"צ כמו קוה"צ, וממילא גם לאחה"צ אין האותי' בבחי' מציאו' כלל כו'. וכ"ה בהעולמו' ונבראי', שנאמת מאיר בהם גילוי אוא"ס ב"ה, וגם לאחר שנתהוו אינם בבחינת מציאות כלל כו'. מ"מ, הרי הנבראים מרגישים א"ע למציאו' יש כו'. הנה זה גופא מה שהנבראי' המה בבחי' מציאו' יש בהרגשתו, זהו מבחי' כח הגבול שבא"ס כו'.

וכמו"כ לאחר שנתהוו הנבראים, הרי יש בהם אור וחיות לקיים מציאותם כו', זהו ג"כ מבחי' כח הגבול כו'. דהנה⁶⁵ אנ"ר עד"מ באדם למטה, שיש בו נפש המחי' אותו, דמהות הנפש אין אנו יודעים מה הוא, אבל זאת אנו יודעים שיש בו נפש המחי' אותו, שהרי בצאת הנפש מהגוף נשאר הגוף כאבן דומם כו', הנה לבד הנפש, בהכרח שהגוף עצמו יש בו חיות לקיים מציאותו, שהרי גם בצאת הנפש נשאר הגוף עכ"פ כדומם כו', הרי בהכרח שיש בו חיות כו'⁶⁶, וזה לבד הקיסטא דחיותא⁶⁷, שזהו מה שנשאר מהנפש גם לאחר הסילוק כו', דזהו"ע מ"ש⁶⁸ ונפשו עליו תאבל כו', ומשו"ז קשה רמה כו'⁶⁹, הנה לבד זאת, יש בו חיות לקיים עצם מציאות כו'. וכמו אדה"ר קודם שנפח באפיו נ"ח⁷⁰, שהי' מוטל גולם⁷¹, וכמ"ש⁷² גלמי ראו עיניך כו', שהי' במציאו' עכ"פ כו'. וכמו עד"מ עץ כשכורתין אותו שנפסק צורת חיותו, הרי צורת עצם מהותו נשאר קיים כו', ובהכרח הרי

(67) בהמשך וככה ובסה"מ תרמ"ד שם: „וכמ"ש במ"א מדרושי רבינו ז"ל בתחילת לאדי, ערך תקס"ב, שכמו בשינה נשאר קיסטא דחיותא*, כן גם לאחר צאת הנפש מהגוף נשאר קיסטא דחיותא (כ"ה הלשון שם, וצ"ע, ואפשר אינו דברי רבינו ז"ל בכיוון, עכ"ז מעט מזעיר נשאר)“. וראה סה"מ תרמ"ז שם.

(68) איוב יד, כב. וראה גם עץ חיים שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"א.

(69) ברכות יח, ב. שבת יג, ב.

(70) = נשמת חיים.

(71) תנחומא תשא יב. ב"ר פכ"ד, ב. שמור"ר פ"מ, ג.

(72) תהלים קלט, טז. וראה סנהדרין לת, סע"א. תו"א בראשית ג, ד ואילך.

(* חז"א פג, א.

(58) = לאחר הצמצום .. קודם הצמצום.

(59) ירמי' כג, כד.

(60) ראה לקו"ת צו יא, סע"א. שלח מה, א. מסעי צד, ד.

ואתחנן ט, סע"א. פ' ראה לד, א.

(61) זח"א טו, א.

(62) ראה לקו"ת הוספות לויקרא נג, ד. סה"מ תרנ"ב ס"ע

צו ואילך. עת"ר ס"ע מא ואילך.

(63) ראה הגהת כ"ק אדמו"ר מהר"ש באוה"ת נח ח"ו

תתרוסה, ב. סה"מ תר"ם ח"א ע' קבח ואילך. וש"נ.

(64) ראה לקו"ת בהר מג, ב. סה"מ תר"ם שם. לעיל פי"א

(ע' כג). וש"נ.

(65) ראה המשך וככה תרל"ז פנ"ח. סה"מ תרמ"ד ע' רלח.

תרמ"ז ע' קכו. עת"ר ע' תח.

(66) ראה מקומות שצויינו בהערה הקודמת. סה"מ תרנ"ט

ע' כח ואילך.

יש בו חיות המקיימו כו'. והדוגמא למע' הוא, כדאי' במא' דפתח אליהו⁷³, וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא כו', הרי אשתארו כגופא עכ"פ כו', וידוע⁷⁴ שזהו מצד החיות שיש בעצם הכלים לקיים מציאותם, לכד האור המתלבש בתוכם כו', והן השמות דאל אלקים, שהן מבחי' הרשימו⁷⁵, שרש ומקור הכלים כו'⁷⁶. וכמו"כ כל הנבראי' עד למטה מטה, גם אחר שנתהוו, יש בהם חיות לקיים מציאותם כו', וזהו מבחי' כח הגבול כו', דהתהוות הנבראי' הוא מכח הגבול כו', וכמו"כ לאחר שנתהוו, נמצא בהם מכח הגבול לקיים מציאותם כו', רק שזהו מה שנמצא בהם, לא שהוא בהם בבחי' התלבשו' והתגלו' כו' (שזה שייך בבחי' או"פ כו'), והחיות הזה זה מה שנמצא בהם כח מבחי' כח הגבול שבא"ס לקיים מציאותם כו'.

וזהו איהו וגרמוהי חד, דאיהו הוא בחי' כח הגבול שבא"ס, ומתייחד עם גרמוהי לפעול פעולת ההתהוות, וכן לאחר שנתהוו לקיים מציאותן כו'. אמנם ענין איהו וחייהי חד, הנה חייהי הן האורות, דשרש האורות הן מאוא"ס הבל"ג כו', דהגם שהאורות באין ג"כ בבחי' מדה וגבול, וגם בשרשן הן בבחי' ע"ס כו', הרי נת"ל פרק ט"ז⁷⁷ ופרק כ"ז⁷⁸, שא"ז בחי' כח הגבול שבא"ס, כ"א זהו מה שהא"ס הבל"ג שיער בעצמו להאיר במדה וגבול כו', וא"כ, הרי שרשם הוא מכח הבל"ג שבא"ס, רק זהו מה ששיער כו'. וזהו בחי' איהו שמתייחד עם חייהי, היינו בחי' כח הבל"ג שבא"ס, שהוא בחי' התגלו' העצמו, כנ"ל, שמתייחד עם האורות כו', והוא בחי' כח הגילוי שבא"ס כו'. וזהו דבחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי, הוא כח הא"ס להיות בחי' ההתהוות כו' (והיינו להיות בחי' ההעלם כו'), ואיהו שמתייחד עם חייהי, זהו כח הא"ס להיות בחי' הגילוי כו'. וזהו דב' בחי' איהו, הגם ששניהם הם כח הא"ס כו', מ"מ, בחי' איהו שמתייחד עם חייהי, שזהו בחי' כח הגילוי שבבחי' א"ס ובבחי' בל"ג, ה"ז מדרי' גבוה ונעלה יותר מבחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי כו'.

שה

קיצור. וזה שנמצא בחי' כח נעלם, הוא בכדי שיהי' מציאות יש, וע"ז הי' הצמצום, שיתגלה בחי' כח הגבול. והגם שאין דבר חוץ לעצמותו, וכמו שהיו אותיות הרשימו קודם הצמצום כן הם אח"כ, וכן הנבראים אינם במציאות, מ"מ, הרגש מציאותם בעצמן הוא מכח הגבול, וזהו המקיים מציאותם לאחר שנבראו, כמו קיום הגוף עצמו. וזהו בחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי. וחייהי הוא בחי' האור, דשרשו מכח הבל"ג, וזהו בחי' איהו שמתייחד עם חייהי להיות בחי' גילוי.

והנה באגה"ק ד"ה איהו וחייהי חד⁷⁹ מובן דבחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי זהו בחי' האו"פ המתייחד עם הכלים כו'. אך ג"ז מובן שם שא"ז כ"א לצורך ההתהוות כו' (לא בחי' עצמי' האורות והכלים כמו שהן מצ"ע כו', כ"א לפעול פעולת ההתהוות כו'), והיינו מה שהכלי מגביל את האור לפעול כפי אופן מהותה דוקא כו'.

73. שם. לעיל שם. וש"נ.

73) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

77) ע' לד.

74) ראה סידור עם דא"ח קסה, ד ואילך. לעיל פ"ט (ע' כ).

78) ע' נו ואילך.

75) ראה לעיל שם.

79) קל, ב.

76) ראה לקו"ת הוספות לויקרא נד, א. סידור עם דא"ח

וכמו עד"מ בגוף ונפש, הרי לאחר כל העילויים שיש בהגוף ע"י הנפש המתלבש בתוכו ומתגלה ומתאחד בו כו', הרי הגוף מתגבר על הנפש, שע"י התלבשותו בגוף ה"ה בא בהגשמה לפי אופן אברי הגוף, שיהי' לו שייכות לענינים גשמי', וכמו להשכיל השכלה גשמי' ולראות ראי' גשמי' כו', דהנפש מצ"ע הרי אינה שייכה להענינים הגשמי' כלל, וכמו"כ גם כחות הנפש קודם התלבשותם בגוף הרי אינם שייכים לענינים גשמי', וע"י התלבשותם בגוף נעשים בבחי' שייכות לענינים גשמי' כו'. והנה⁸⁰ באמת תכלית הכוונה בירידת הנשמה למטה והתלבשותה בגוף הוא בכדי להאיר את העולם כו', וכמו"ש⁸¹ נר ה' נשמת אדם, וכמו הנר שהוא להאיר את החשך, כמו"כ הנשמה היא נר ה' להאיר כו', ולהיות עוה"ז הוא חשך כפול ומכופל, צריכים ריבוי נרות כו', והו"ע ירידת הנשמו' למטה להאיר את העולם כו'. ובד"כ זהו בעובדי ה' בנשמתן⁸², שאינם נתפסים בגשם, ואין העולם מעלים ומסתיר להם, ואור נשמתן מאיר בהם בהתגלו' כו'. וזהו ג"כ ע"י הגוף דוקא, דהנשמה קודם התלבשותה בגוף אינו בגדר להאיר את העולם, כ"א ע"י התלבשותה בגוף כו', רק שהגוף אינו מסתיר על הנשמה, אדרבה, מגלה אותה להאיר למטה כו'. והעיקר הוא ע"י תומ"צ, ע"יז דוקא מאירים את העולם כו', דענין להאיר את העולם הוא שיהי' אתהפכא חשול"נ⁸³ כו'⁸⁵, וכמ"ש בלק"ת ד"ה ואתחנן⁸⁴. וזהו דוקא ע"י המשכה דבחי' עצמו' א"ס ב"ה, וכמ"ש⁸⁵ והוי' יגיה חשכי, דבכדי להגיה החשך זהו מבחי' ש' ה' דלעילא דוקא כו', דמ"ש⁸⁵ כי אתה נרי הוי', הו"ע נר ה' דנשמה כו', אבל והוי' יגיה חשכי הוא להיות אתהפכא חשוכא כו', וזהו ע"י ש' הוי' דלעילא כו'. וההמשכה הוא ע"י תומ"צ כו', דזהו הפרש בין המשכה דנשמה להמשכה דתומ"צ, דהנשמו' בכח עצמן ממשיכים רק הארה לבד כו' (וע"ה שממשיכים מדרי' גבוהות, כ"ז הוא רק הארה לבד כו'), וההמשכה דתומ"צ הוא המשכה עצמי' כו', דהיינו ההמשכה מלמעלמ"ט כו', כנודע, וע"יז דוקא הוא שיהי' אתהפכא חשול"נ כו'. וכמו"כ הביטול האמיתי הוא ג"כ ע"י תומ"צ דוקא, וכמ"ש בסש"ב פל"ה⁸⁶, דאפי' צדיק גמור עובד ה' ביראה ואה' בתענוגים, אעפ"כ אינה בטלה במציאות לגמרי כו', להיות לאחדים ומיוחדים ביחוד גמור, רק הוא דבר בפ"ע ירא ה' ואוהבו כו', משא"כ המצות שהן פנימי' רצונו ית' כו', מיוחד ונכלל ברצונו ית' והיו לאחדים ממש ביחוד גמור כו'⁸⁷. וכמו"כ לפעול בעולם להאיר את העולם, זהו ע"י תומ"צ דוקא כו'. וזהו ג"כ הפרש בין האבות למ"ת, דהנה, בענין להאיר את העולם, יש בזה חילוק אם במה שהעולם לא יעלים ויסתיר על אלקו' כו', או שהחשך וההעלם יהפך לאור כו'. והאבות שהי' עבודתם בכח עצמן⁸⁸, בהתגלות אור נשמתן, המשיכו גילוי אלקו' שהעולם לא יעלים ויסתיר כו' (והיינו שלא יהי' בחי' חסרון האור, וממילא לא יהי' יניקה ואחיזה כו', וכמשנת"ל פרק קמ"ג⁸⁹), אבל בכדי שיהי' אתהפכא חשול"נ, זהו ע"י

שו

(80) הבא לקמן הוא ע"פ לשון לקו"ת ואתחנן שבהערה 84. וראה גם לעיל פע"א (ע' קעו ואילך).

(81) משלי כ, כז.

(82) ראה דרך חיים ע' 51. שער האמונה פכ"ו (מו, א). מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ג ע' תתפג. קונטרסים ע' נג. ע' קלז. סה"מ תר"ן ע' שנד ואילך. המשך תרס"ו ע' רז ואילך. סה"מ תרצ"ב ע' קפ. תרמ"ץ ע' רנב ואילך. תש"ח ע' 210 ואילך.

(83) = חשוכא לנהורא.

(84) ב, א.

(85) שמואל"ב כב, כט. וראה תו"א מקץ לד, א. מא, א. שם.

ג. לקו"ת תזריע כא, ד.

(86) מד, סע"א ואילך.

(87) עכ"ל אדה"ז בתניא שם.

(88) ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' ז. תרמ"ח ע' קצב. תרנ"ד

ע' ר. תרע"ח ס"ע קסד ואילך. ע' תלט. ובכ"מ.

(89) ע' שעו ואילך.

המשכת העצמו' שנמשך במ"ת כו'. אך כ"ז הוא בעובדי ה' בנשמתן כו'⁸². משא"כ עובדי ה' בגופן⁸², האור האלקי בא בהם בהגשמה כו', דהגם שממשיכים ג"כ גילוי אלקו' ע"י העבודה ויגיעה שלהם, שפועלים בירור וזיכוך הנה"ב כו', מ"מ, ה"ז בא בהגשמה כו', דכשם שהגוף מסתיר על אור נשמתו, כמו"כ ה"ה מסתיר על האלקו' שממשיכים כו'. וזהו שגם בעבודה, ע"י שנתפס בגשם, שז"ע עובדי ה' בגופם כו', בא האור האלקי בהגשמה כו'. וכ"ש בכללות ענין התלבשו' הנשמה בגוף, הרי אור הנשמה נעשה בהגשמה כפי אופן אברי הגוף כו'.

והדוגמא מזה למע' בענין איהו וגרמוהי חד, שהאור בא בהתלבשו' ותפיסא בהכלי, והיינו בבחי' חיצוני' הכלים, שמגבילים את האור, ובא בהגשמה כפי מהות הכלים כו' (דכמו בנפש ענין עובדי ה' בנשמתו, הדוגמא מזה למע' בחי' פנימי' הכלים, שההתגלו' הוא האור כו', והוא שאינו נתפס כו', וה"ז למע' עדיין מהתהוות כו'. ומש"א⁷⁹ איהו וגרמוהי חד לברוא כו', זהו בבחי' חיצוני' הכלים, שעושים הגשמה בהאור כו'). אך בהאור זהו ג"כ בחיצוני' האור, שבזה שייך לומר שהכלים מגבילים את האור שיהי' כמהות הכלים כו', אבל לא בבחי' פנימי' האור כו' (ששם התגברות האור כו', וגם הכלים אינם בבחי' מציאו' ממש כו'). וכידוע⁹⁰ שיש שם העצם והתואר והפעולה, דשם העצם הוא בחי' עצם האור שלמע' עדיין מהתלבשות בכלים כו', ושם התואר הוא פנימי' האור שמתלבש בבחי' פנימי' הכלים כו', שעז"נ⁹¹ יהיב חכמתא לחכימין, דחכמתא הוא בחי' עצם האור, ויהיב חכמתא לחכימין היינו לחכימין בעצם, בבחי' פנימי' האור והכלי שאינו עדיין לפעול כו', וכמ"ש במ"א⁹⁰, ושם הפעולה הוא בחיצוני' הכלים המלבישים לחיצוני' האור, שהוא לפעול פעולת ההתהוות כו' (ועמשי"ת"ל ד"ה ויקחו לי תרומה⁹²). וזהו דבג' עולמו' ב"ע הכללים, נק' אצי' אדם דעשי' דכללות⁹³, דעשי' הוא בחי' כח נבדל כו', דהעיקר הוא בבחי' חיצוני' הכלים כו'. והענין⁹⁴, דהנה בעשי' יש ב' ענינים, הא', שהוא בבחי' התחברות עם הכח הפועל, וכמו האומן שעושה כלי, שבשעת העשי' הכלי היא בהתחברו' עם כח הפועל, ואם יופסק ההתחברות לא תוגמר הכלי כו', והב', שלאחר שנפסק ונבדל מכח הפועל, אז דוקא ניכרת הפעולה, וכמו בזריקת אבן, הרי דוקא כשהאבן יוצא מידו אז ניכרת הפעולה כו'. ומה שאצי' נק' עשי', היינו במדרי' הב' הנ"ל, וכדאי' בס' הבהיר⁴¹ נטל צרורות וזרקן, דקאי על אצי' בכלל (מפני ששם בחי' הכלים כו'), וכמ"ש במ"א⁹⁴. ובאצי' גופא, ב' ענינים הנ"ל זהו בבחי' המל' כמו שהיא באצי', שהיא בבחי' התחברות והתאחדות כו', וכמו שנעשה בבחי' מקור לבי"ע, שנעשה בבחי' נבדל כו'. ובכלים דע"ס בכלל זהו בחי' חיצוני' הכלים כו'. וז"ע היחוד דאיהו וגרמוהי הוא בשביל ההתהוות, והיינו שהכלי יסתיר ויעלים על האור להיות התהוות המציאו' כו'.

שז

משא"כ איהו וחיוהי חד, דאיהו זהו בחי' האוא"ס הבל"ג המתייחד עם האורות כו', וענין היחוד הוא להיות העילוי בבחי' חיוהי שיהי' מאיר בהם בחי' עצם האור כו',

93 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' א ואילך. ועם הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי צה, א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.
94 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' שפט.

90 ראה תו"ח בא קיב, א ואילך. לעיל פפ"ו. פצ"ח (ע' רכ. ע' רנג). וש"נ.
91 דניאל ב, כא.
92 לקמן ח"ב ע' ותתע. וראה שם ע' ותתע ואילך.

וכמשי"ת, ועי"ז יהי בחי' הגילוי שלא בהגבלה כו', דהאורות ה"ה באין בבחי' מדה וגבול, שע"ז הוא בחי' מיעוט האור ממדרי' למדרי' כו', וע"י היחוד דאיהו וחיוהי הוא שהאורות יהיו בבחי' גילוי שלא בהגבלה כו'.

וזהו ההפרש בין איהו וחיוהי חד לאיהו וגרמוהי חד, דאיהו המתייחד עם גרמוהי, זהו בחי' כח הגבול שבא"ס, שענינו הוא להיות בחי' התהוות המציאו' דוקא כו', ובהאור גופא, בחי' האיהו הוא בחי' חיצוני' האור, לא בחי' עצמו' האור כו', וענין היחוד הוא בחי' תפיסת האור בבחי' חיצוני' הכלים, שבזה הוא התגברות הכלים על האור, להסתיר על האור לפעול פעולת ההתהוות להיות בחי' מציאות יש כו'. אמנם בחי' איהו המתייחד עם חיוהי, זהו בחי' האוא"ס הבל"ג, שהוא בחי' התגלות העצמו', וענינו הוא בחי' הגילוי כו', וענין היחוד הוא להיות בחי' תוס' אור בהאו"פ, שע"ז יהי' הגילוי דהאו"פ שלא בהגבלה כו'.

קיצור. ובאגה"ק, דאיהו המתייחד עם גרמוהי הוא האו"פ, והיינו האור שלצורך ההתהוות, שהכלי מגבילו, וכמו שהגוף מגביל ומגשם אור הנשמה. ובאמת ירידת הנשמה הוא להאיר את העולם, וזה ג"כ ע"י הגוף, והעיקר הוא בעובדי ה' בנשמתו, שהגוף מגלה הנשמה (ולמעלה הוא בחי' פנימיות הכלים ופנימיות האורות). ומ"מ העיקר הוא ע"י תו"מ, דלהאיר הוא להיות אתהפכא חשוכא לנהורא, והוא ע"י ש' הוי' דלעילא, והנשמות ממשיכים הארה, וע"י תו"מ המשכה עצמיות, וכן הביטול ויחוד האמיתי הוא ע"י תו"מ. וזהו ג"כ שהאבות המשיכו שהעולם לא יסתיר, וע"י תומ"צ הוא שהחשך יתפך לאור. ובעובדי ה' בגופם, האור בא בהגשמה. ולמעלה הוא בחי' חיצוניות הכלים, המלבישים ומגבילים בחי' חיצוניות האור, שנק' שם הפעולה, והוא בחי' הארה נבדלת, וכמו האבן כשיוצא מיד הזורק, שאז דוקא ניכר הפעולה. וזהו איהו וגרמוהי, שהכלי יעלים על האור, שזהו בשרשו מכח הגבול. ואיהו וחיוהי הוא עילוי בהאור שבא במדה וגבול להיות בלי הגבלה.

קנו) והנה ידוע⁹⁵ דשרש ההתהוות הוא מבחי' ז"א דאצי', דג"ר הן למע' מהעולמות, וכמא'⁹⁶ אלפים שנה קדמה תו' לעולם, שהן אאלפך חכ' אאלפך בינה כו'⁹⁷, וכתו"מ⁹⁸ הנסתרות לה"א, דחו"ב הן נסתרות עדיין כו', וז"ת הן מקור העולמות, וכמ"ש⁹⁹ זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם כו'¹⁰⁰. ובפרקי היכלות¹⁰¹ אי' שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים פרסאות, כמנין ורב¹⁰² כח¹⁰³, וידוע¹⁰⁴ דיוצ"ב¹⁰⁵ היינו ז"א דאצי' כו', והיינו לפי

(101) הובא בפרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"א. וראה לעיל פ"ח (ע' טז). וש"ג.

(102) תהלים קמז, ה.

(103) עץ חיים שער מד (שער השמות) פ"ז. שער ההקדמות להרח"ו. מקדש מלך לזח"ב נו, ב. לקו"ת הוספות לויקרא נד, ב.

(104) ראה אוה"ת בשלח ע' תפו. סה"מ תרל"ח ע' ז ואילך.

(105) = דיוצר בראשית.

(95) ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ס"ע תקמ ואילך. תרל"ד ע' נד.

(96) ראה מדרש תהלים ז, ד. ב"ר פ"ה, ב. תנחומא וישב ד. וש"ג. זח"ב מט, א.

(97) איוב לג, לג. שבת קד, א.

(98) נצבים כט, כח.

(99) תהלים כה, ו (ושם: רחמיך הוי' וחסדיך. ראה סה"מ

ה'ש"ת ע' 82. וש"ג).

(100) ראה סה"מ שצויינו בהערה 95. לעיל פמ"ג (ע' צז).

שבחי' ז"א דאצי' זהו בחי' המציאות שבאצי'. והו"ע גרמוהי כו', וכמ"ש בע"ח¹⁰⁶ דגרמוהי הוא ז"ת כו'.

והענין הוא, דהנה אי' בע"ח¹⁰⁶ דהתהוות ז"א הוא מג' מדרי', והן אורות ניצוצות וכלים כו', וכולם הם מבחי' דתהו, דאורות הן האורות שנסתלקו כו', וניצוצות הן ניצוצי האור שנשארו בשברי הכלים כו', וכלים הן שברי הכלים שנפלו, ומהם נבנה בנין הז"א כו'. וידוע¹⁰⁷ דספי' דתהו היו בבחי' מציאות דבר, דזהו"ע אנה אמלוך כו'¹⁰⁸, ואפי' הביטול שלהם, שלא הי' בבחי' הנחת עצמותו לאמית' הכוונה¹⁰⁹, דלא לתהו בראה אלא לשבת כו'¹¹⁰, ולכן כשנחלבשו בכלים לא יכלו הכלים לסבול כו'¹¹¹. וע"כ בנין הז"א שהוא מבחי' התהו, הז"ג כבחי' מציאות דבר כו'. והגם דכללות עולם התיקון הוא מה שנתקן מבחי' התהו, כמ"ש בע"ח¹¹², מ"מ, הרי ידוע¹¹³ דהשכירה הי' רק בז"ת, ולא כג"ר כו', וכבינה הי' השכירה רק בחיצוני' הבינה, לא בבחי' פנימי' בינה, וכ"ש בחי' החכ', דכתיב¹¹⁴ ימותו ולא בחכ' כו'¹¹⁵, וע"כ, הג"ר הם בחי' התיקון בעצם, ואינם בבחי' מציאות כו', וז"ת הן מה שנבנה מבחי' התהו, והז"ג בבחי' מציאות כו'. והגם דלידת והתגלות המדות הן מהמוחין, שפועלים ביטול וחלישות בהמדות כו', וא"ז כמו בתהו, דשם ג"כ המדות נמשכים מהמוחין, הז"ג בבחי' מעבר לבד כו', אבל בתיקון, הרי המדות כלולים תחלה במוחין ומהם המה מתגלים כו', מ"מ, ה"ה בבחי' מציאות כו'. וגם כמו שכלולים בהמוחין ה"ה בבחי' מציאות כו', וכמשנת"ל פקנ"א¹¹⁵ בענין וצפונך תמלא בטנם¹¹⁶, שהן בבחי' מציאות דבר כו', והתהוותן מהמוחין הן להיות בבחי' מציאות כו'. וממילא, גם הארת המוחין אינו מעצמות המוחין, וכנ"ל פקנ"ה¹¹⁷ בענין איהו וגרמוהי, דבחי' איהו הז"ג הארה לבד, לא בחי' עצמות האור כו'. אך זהו במדות דבינה, דשם הן בבחי' מציאות, עד ששייך לומר שהן שם בבחי' עיבור כו', אבל מדות שבחכ' אינם בבחי' מציאות כו', דהגם שיש מדות גם בחכ' כו', הרי בחכ' אינו שייך ענין עיבור, והיינו שהמדות דשם אינם בבחי' מציאות כו'¹¹⁸. וזהו ההמשכה מבחי' חכ' לא¹¹⁹ בבחי' מהות ומציאות דבר כו', וממילא גם האור הוא בחי' אור עצמי כו', וכנ"ל בענין איהו וחיוהי כו' (דעיקר חיוהי הוא בחי' החכ', וכמ"ש בע"ח¹²⁰ שגם בינה נק' גרמוהי לגבי החכ' כו').

113) ראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ב ג. פ"ו. שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ב. תו"א מגילת אסתר קיח, סע"ג. לקו"ת פ' ראה לא, ב.
114) איוב ד, כא.
115) ע' תג.
116) תהלים יז, יד.
117) ע' תטז ואילך.
118) ראה ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי קמה, ג ואילך.
119) ההמשכה מבחי' חכ': אוצ"ל: שהמשכה מבחי' חכ' היא.
120) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ה. הובא בלקו"ת מטות פז, סע"ד. סה"מ פ"ת ע' רפח. וראה סה"מ תש"ג ע' 104.

106) שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"א. וראה תו"א תצוה קי. ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תנט ואילך. ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי מו, ג ואילך. אוה"ת שמות ע' קז.
107) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' א ואילך. תו"ח בראשית ט, א ואילך. ובכ"מ.
108) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שם (ע' ז) בשם הזוהר. סה"מ צ' להצ"צ קסא, ב. קע, ב בשם האד"ר. ובכ"מ.
109) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רנט ואילך.
110) ע"פ ישע"י מה, יח (ושם: לא תהו בראה לשבת יצרה).
111) ראה עץ חיים שער הכללים פ"א. לקו"ת דרושים לר"ה נו, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' ה ואילך.
112) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ג"ד. שער מה (שער דרושי אבי"ע) פ"ג. מבוא שערים שער ב ח"ג פ"ח. שער ו ח"ב פ"א. סה"מ תרנ"ה ע' רכג. תש"ח ע' 81.

והענין הוא¹²¹, דהנה ידוע דבז"א יש פנימי' וחיצוני', דחיצוני' ז"א הוא בבחי' התחלקות, ופנימי' ז"א הוא בבחי' התכללות, ומאיר בו שם הוי', וכמו ת"ת שכולל חו"ג, שמאיר בו ש' הוי' כו'¹²². וכמו עד"מ באדם, הרי גופי האברים הן מחולקים ומובדלים זמ"ז במזגו וטבעו כו', היד לכתוב והעין לראות כו', ובפנימי' ה"ה קשורים וכלולים זע"ז כו'. וכמו"כ בחי' חיצוני' ז"א, המדות הן מובדלים ומופרדים זמ"ז כו', ובפנימי' ה"ה בבחי' התכללות, מבחי' ש' מ"ה דתיקון כו', וכמ"ש בסדור שער המועדים¹²³, וזהו כמו מבחינת החכ', שזהו בחי' ש' מ"ה כו'.

וזהו ההמשכה דהאבות שהמשיכו גילוי אלקות, והיינו שהמשיכו מבחי' איהו וחיוהי חד כו'. דהתהוות העולמות הוא מבחי' גרמוהי, דבחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי זהו רק חיצוני' האור כו', והיחוד הוא רק לצורך ההתהוות שהוא בחי' העלם כו'. אבל האבות המשיכו בחי' איהו וחיוהי כו', דהאורות ג"כ באים בבחי' מדה וגבול כו', אך ע"י תוס' אור בהם מבחי' איהו, עי"ז הוא ההמשכה שלא בבחי' מדה וגבול, ונמשך האור והגילוי בכל המדרי' גם למטה כו'.

ואחר כ"ז, הגם שהאבות המשיכו בחי' גילוי אלקות, מ"מ, כללות ההמשכה הוא מבחי' האור דס' השתל' כו', רק שהמשיכו מבחי' שרש ומקור ההשתל', כמו שהוא בבחי' חכ', ראשית ההשתל', דההמשכה הוא שלא בבחי' מדה וגבול כו', וע"כ המשיכו בחי' מילוי החסרון דבחי' מל', דעי"ז המשיכו גילוי אלקות גם למטה כו', אבל מ"מ א"ז גילוי אור חדש ממש כו'. דזהו הפרש בין ההמשכה דהאבות להמשכה דמ"ת, דהאבות המשיכו רק משרש ומקור ההשתל', ובמ"ת נמשך גילוי אור חדש ממש כו'.

ש

קיצור. ושרש ההתהוות הוא מבחי' ז"א, בחי' גרמוהי לפי הע"ת, דג"ר הן עצם התיקון, בחי' מ"ה, וז"א הוא מבירור אנ"כ¹²⁴ דתהו, בחי' מציאות, ולידת המדות מן המוחין להיות בבחי' מציאות, גם מדות שבבינה הן בבחי' מציאות, אבל בחכ' אינם במציאות, וזה נמשך בפנימיות ז"א, שזהו עיקר התיקון וההתכללות. וזהו שהמשיכו האבות בחי' איהו וחיוהי. וכ"ז הוא מראשית ההשתל', רק שלא ע"פ קה"מ¹²⁵, והוא מילוי החסרון לבד. ובמ"ת נמשך גילוי אור חדש.

קנז) והענין הוא¹²⁶, דהנה כתי'¹²⁷ די מחסורו, וארז"ל¹²⁸ אפי' סוס לרכוב ועבד לרוץ כו', שזהו ריבוי השפעה כו', אבל אי אתה מחוייב לעשרו¹²⁸, דענין העושר הוא בבחי' ריבוי ההשפעה שלא בהדרגה כלל כו'. ובמאור"א אות ע' ס"נ¹²⁹ כ', עשיר נק'

(124) = אורות ניצוצות כלים.

(125) = קו המדה.

(126) בהבא לקמן – ראה אוה"ת וארא שבהערה 1 (ע' קלה ואילך).

(127) פ' ראה טו, ח.

(128) כתובות סז, ב. הובא בפרש"י עה"פ.

(129) = סעיף נ.

(121) בהבא לקמן – ראה סידור עם ד"ח ריז, סע"ג

ואילך. אוה"ת שמות ע' קו. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' קמה. סה"מ תרנ"ח ע' נב ואילך (ועם הוספות כו' – ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית תשכ"א (סה"מ תשכ"א ע' סב ואילך)). תרס"ה ע' סג ואילך.

(122) ראה זח"א יא, רע"א. תו"ח בראשית מא, א. נח סד,

ג ואילך.

(123) שבהערה 121.

ז"א, שיש לו כסף רב מהחסדים עכ"ל, ופי' כסף רב היינו שנמשך מבחי' ת' עלמין דכסופין דיירתינ צדיקייא לעלמא דאתי כו'¹³⁰, והן בחי' אורות הנמשכים מבחי' עתיק כו', ומבו' במ"א¹³¹ שזהו בחי' העונג העצמי הבלתי מורגש כו'. וזהו שנא' בהם עובר לסוחר¹³², כי כתר נק' סוחר¹³³, מל' סחור סחור¹³⁴, שהוא בחי' מקיף להשתל' כו', והיינו בחי' חיצוני' הכתר, בחי' עגולי א"א, שהן מקור להשתל' הכולל כולם וסובב ומקיף כולם כו' (ומתלבש בזה ג"כ בחי' ז"ת דעתיק, שזהו עונג הפשוט הבא במורגש כו'). ועובר לסוחר היינו מה שלמע' מבחי' הכתר כו'. וזהו"ע עשיר, שהוא ההמשכה מבחי' פנימי' הכתר, שאינו מקור להשתל' כלל כו'. ועיקר ענין עשיר הוא בדעת, וכמא'¹³⁵ אין עני אלא בדעת ואין עשיר אלא בדעת, וידוע¹³⁶ דהיינו בחי' ד"ע וד"ת, דעשיר הוא בחי' ד"ע, שמחליף מקום פנימי' הכתר כו'¹³⁷, והוא הדעת שממשיך בחי' עצמות א"ס כו', וכידוע¹³⁸ ההפרש בהספי' בס' עמידתן, אם הם עומדים זת"ז¹³⁹, או שהן בבחי' קוין, דאז הדעת עומד תחת הכתר, והיינו בחי' פנימי' הכתר כו', ועז"א¹⁴⁰ כשאין הכתר נמנה אז הדעת נמנה, היינו שממשיך בחי' פנימי' הכתר באצי' כו', וזהו שאצי' הוא בחי' עצמות, לא בחי' הפרשת הארה לבד כו', וכמשנת"ל פקל"ז¹⁴¹, וד"ת הוא שממשיך האור דס' השתל' כו', וכמ"ש במ"א¹⁴². וז"ע די מחסורו, בחי' מילוי החסרון לבד, היינו ההמשכה דס' השתל'.

וזה הי' המשכת האבות, שהמשיכו תוס' אורות, ולהיות גילוי אלקות למטה, לפי שהמשיכו האור כמו שהוא בשרשו ומקורו, שעיי"ז נמשך גם למטה גילוי אלקות כו'. אבל כ"ז הוא האור דס' השתל' כו', דכללות ההמשכה דס' השתל', גם בחי' הגדלות שבזה, הוא בבחי' קטנות לגבי בחי' עצמות א"ס ב"ה שלמע' מע' מס' השתל' כו', כמ"ש במ"א*¹⁴³.

(* ולפ"ז י"ל¹⁴⁴ דכללות ענין ההמשכה דהאבות הוא בחי' מוחין דיניקה לבד שזהו מבחי' מוחין דאימא כאם המינקת את בנה ומגדלו כו', וכמ"ש מזה בלקו"ת ד"ה ביום השמע"צ כנישין¹⁴⁵, וז"ע ש' שדי מל' ברכת שדים כו'¹⁴⁶ בחי' מוחין דיניקה כו'¹⁴⁷.)

130) ראה זח"א ככג, ב (תוספתא). ח"ג קכח, ב (אד"ר).
 רפת, א (אד"ז). תו"א וישלח כד, ג.
 131) ראה תו"ח וישלח קכב, ד ואילך. קצו, ג.
 132) חיי שרה כג, טז.
 133) תו"א שם.
 134) שבת יג, א. וש"נ.
 135) ראה כתובות סח, א. נדרים מא, ריש ע"א. זח"ג רעג, ב.
 136) ראה אוה"ת אחרי ע' תקסה. ביאורי הזהר להצ"צ
 ח"א ע' רעח. סה"מ תרנ"ז ע' קצט. תרנ"ח שבהערה 121.
 137) ראה מקומות שצויינו בהערה 140.
 138) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.
 מקומות שצויינו בהערה 142.
 139) - זה תחת זה.
 140) ראה עץ חיים שער כג (שער מוחין דצלם) פ"ת. שער
 141) מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. תו"א מגילת אסתר צא, ג ואילך. לקו"ת שלח מט, ג ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ שם ע' ערה ואילך. סה"מ עת"ר ע' נ. וש"נ.
 142) תו"א תולדות יט, א ואילך. סה"מ תרנ"ח וד"ה מזמור שיר שבהערה 121. סה"מ תר"ס ע' נא ואילך. תרס"ח ע' ע' קכב ואילך.
 143) ראה מאמרי אדמור"ר האמצעי דרושים לפסח ע' רמה. אוה"ת שמות ח"ז ע' ביתקכח.
 144) ראה אוה"ת שבהערה 148.
 145) דרושים לשמע"צ פה, ב.
 146) ויחי מט, כה. תו"א וארא נו, א. וראה לעיל פקמ"א (ע' ש').
 147) על קטע זה כתב רבינו: „אצ"ל" (= אין צריך להעתיק). - ראה לעיל ע' יד הערה 50 בשוה"ג.

ולכן¹⁴⁸ הי' עיקר ההמשכה שלהם למע' להיות הגדלת הז"א ברמ"ח אברים כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה משה ידבר והביאורים¹⁴⁹. ולמטה, הגם שהמשיכו גילוי אלקות, וכמו ואת הנפש אשר עשו כו'¹⁵⁰, אין לזה ערך לגבי ההמשכה שלהם למע' כו', והיינו מפני שהיו בבחי' קטנות עדיין, בחי' יניקה לבד, ע"כ הי' עיקר המשכתם למע' כו'¹⁵¹. וזהו וארא כו' באל שדי¹⁵², שכל ההמשכות שהמשיכו האבות, הגם שהי' בזה גילויים נעלים, והמשיכו גילוי אלקות למטה ג"כ כו', הנה כ"ז הוא בחי' שם אל שדי לבד כו'. וידוע מ"ש בלק"ת מהאריז"ל¹⁵³, דהתחלת היח"ע דמ"ת הי' מהאבות, והיינו מה שבעבודתם המשיכו גילוי שי אלקות בעולם ולהיות בחי' ביטול בעולם, אך היחוד שהתחיל מהאבות זהו בבחי' אל שדי, אבל עיקר היחוד שמבחי' ש' הוי', זה נעשה ע"י מ"ת דוקא כו'. וז"ש¹⁵² ושמי הוי' לא נודעתי להם, דהגם שנא' כ"פ ש' הוי' גבי האבות¹⁵⁴, כ"ז הוא הארת ש' הוי' שע"י ש' אלקים וש' שדי, ונק' אל שדי, דשם אל מורה על הגילוי, וכל גילוי אור הוא מש' הוי', ואז גם הש' שדי הוא בבחי' גילוי, דזהו"ע שדי באלקותו כו', אבל ש' הוי' עצמו לא נתגלה להם כו'. ולכן אמר לבנ"י אני הוי'¹⁵⁵, דבמ"ת נתגלה ש' הוי' עצמו כו', ולכן עיקר ענין מ"ת הוא שיהי' ההמשכה והגילוי למטה דוקא כו'. וז"ע מ"ש¹⁵⁶ כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט, דהרים הן האבות, שהמשיכו גילוי אלקות, אבל עיקר המשכתם הי' למע' כו', ואו' ע"ז כי ההרים ימושו כו', אבל וברית שלומי לא תמוט, והיינו בחי' יסוד שבעצמות כו', דהנה, יסוד הוא המקשר ומחבר, וכמ"ש⁴⁴ כי כל בשמים ובארץ, דאחיד כו'¹⁵⁷, רק שזהו בחי' יסוד שבאצי, שאינו מקשר עד למטה ממש כו', אבל ברית שלומי הוא בחי' יסוד שבעצמות, שמקשר עד למטה מטה כו'.

וה"פ הנ"ל יובן מ"ש פנחס בן אלעזר כו' השיב את חמתי מעל בני כו'¹⁵⁸. דהנה אי' בזהר¹⁵⁹ דבפנחס נתגלגל נשמת נדב ואביהוא, וע"י¹⁶⁰ נתתקנו. דהנה, חטא נדב ואביהוא הי' כמ"ש¹⁶¹ בקרבנות לפני ה' וימותו כו', שהו"ע עריבות נעימות כו', עד שתגעל הנפש את הבשר כו'¹⁶². דלכאורה א"מ, מפני מה נחשב זה לחטא, הלא זה עבודה גבוה ונעלה ביותר בבחי' כלוה"נ¹⁶³ ממש כו'. אך הענין הוא, שהי' אצלם שלא כפי הכוונה האמיתית, דהכוונה היא כמ"ש¹¹⁰ לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה, והיינו שאחר הרצוא יהי' שוב

(155) וארא שם, ו.
 (156) ישעי' נד, י. וראה לקו"ת תצא מ, א ואילך. וראה לעיל פ"צ (ס"ע רלא).
 (157) ראה זהר ח"א לא, טע"א. ח"ב קטז, א. ח"ג רנו, סע"א. זהר חדש קג, ב. תקו"ז תיקון מז (פד, א).
 (158) בהבא לקמן – ראה ד"ה וידבר גו' פינחס תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' עדר ואילך). ועם הוספות כו' – סה"מ תרנ"ב ע' סט ואילך.
 (159) ח"ג ריז, א.
 (160) = ועל ידו.
 (161) אחרי טז, א.
 (162) אור החיים אחרי שם. וראה אוה"ת אחרי ע' תקלת.
 סה"מ תרמ"ט ע' רנו ואילך.
 (163) = כלות הנפש.

(148) בהבא לקמן – ראה אוה"ת וארא שבהערה 1 (ע' קנו ואילך).
 (149) ראה תו"א יתרו סח, א ואילך. סח, ג ואילך. תו"ח שם רנו, ד ואילך.
 (150) לך לך יב, ה.
 (151) ראה גם ד"ה והבריה התיכון תער"ב (סה"מ תער"ב – תרע"ו (קה"ת, תשע"ג) ע' עבג ואילך). וראה גם ד"ה ויהי ביום השמיני תער"ב (סה"מ שם ע' קפ).
 (152) וארא ו, ג. – כאן מסיים הענין שהתחיל לעיל פק"ל (ע' שלט).
 (153) ר"פ לך לך. וראה לעיל פמ"ו. פקי"ד (ע' קח. ע' ש). וש"ג.
 (154) ראה וירא יח, א. שם, יז. תולדות כו, ב. שם, כד. ויצא כח, יג.

כו', דמתחלה צ"ל הרצוא בבחי' כלוה"נ, דהיינו האה' דבכל מאדך⁴², שהו"ע עושין רש"מ¹⁶⁴ כו' ווא"כ צ"ל השוב, בקיום התומ"צ כו'. והו"ע והיו הדברים האלה¹⁶⁶ שאומרים אחר בכל מאדך, דבד"ת¹⁶⁷ הכתוב מדבר כו'¹⁶⁸. דהנה בפ"ר¹⁶⁹ דק"ש או¹⁷⁰ שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, וא"י ברוקח¹⁷¹, דג' שמות ה' אלקינו ה' הם אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים¹⁷², אני ראשון הוא לפה"צ, ואני אחרון לאחה"צ, ומבלעדי, באמצעיתא¹⁷³, אין אלקים המסתר, דאוא"ס הוא יחיד ומיוחד אחה"צ כמו קוה"צ, דאתה הוא עד שלא נברה"ע ואתה כו'¹⁷⁴, ומה שנתהו העולמות בבחי' מציאות כו', הוא מבחי' הארה דהארה לבד, שז"ע בשכמל"ו כו'¹⁷⁵, והו"ע איהו וגרמוהי חד, בחי' חיצוני' האור המתלבש בחיצוני' הכלים כו'. וכשיתבונן בזה איך דאוא"ס הוא יחיד ומיוחד לאחה"צ כמו קודם כו', וההתהוות הוא רק מהארה חיצוני' לבד כו', עי"ז יהי' הרצוא בבחי' כליון בעצמותו, וכמ"ש¹⁷⁶ מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו', דלבד זאת שאינו חפץ בחיצוני' העולמות, אלא שגם בהארה לא חפצתי, כ"א להכלל בעצמות אוא"ס ב"ה כו'¹⁷⁷. וכאשר בא בבחי' הרצוא לבחי' העצמות, אז הוא דוקא השוב, שז"ע והיו הדברים האלה, בד"ת הכתוב מדבר, דהיכן מוצאים בחי' העצמות, ה"ז בתו' כו'. וזהו תכלית הכוונה בהרצוא, שיהי' אחריו שוב כו', וצ"ל הרצוא באופן כזה שיהי' בבחי' אחיזה בפנימי', בכדי שיהי' אחריו שוב כו'. אך בנדב ואביהו הי' הרצוא בכלות הנפש, שלא רצו בהשוב, כ"א בהרצוא, והי' אצלם שלא בבחי' אחיזה בפנימי' כו', וע"כ בהרצוא שלהם הי' הסתלקות הנפש, והגוף נשאר קיים כו', וזה הי' החטא שלהם, שהי' בהם רצוא בלא שוב כו'. ונתתקנו ע"י פנחס, שהי' אצלו מס"נ בפו"מ, והוא מסירת הגוף¹⁷⁸, דזה גופא היא מצוה, שהו"ע קידוש השם בפו"מ כו', ומ"מ הי' בבחי' אחיזה בפנימי', שהרי לא הי' בבחי' כלוה"נ בפו"מ, והמס"נ הי' בגדר מצוה לקיים רצונו ית' כו', ולכן עי"ז¹⁷⁹ תיקון¹⁸⁰ חטא נדב ואביהו כו'. ועי"ז ניתן לו הקבלת שכר דהנני נותן לו את בריתי שלום, שזהו בחי' יסוד שבעצמות, והיינו המשכת עצמות כו', דע"י מס"נ, ובפרט במס"נ בפו"מ שהיא מצוה כו', ממשיכים בחי' עצמות א"ס ב"ה. וההמשכה היא ע"י התו', שנק' ג"כ ברית שלום, וכידוע¹⁸¹ שהתו' נק' ברית, וכמ"ש¹⁸² אם לא בריתי יומם ולילה, וכתו'¹⁸³ וכל נתיבותי שלום, והיינו שע"י התו' הוא המשכת העצמות כו', דהתו' היא בחי' חכ', ובבחי' פנימי' ועצמי' החכ' נמשך בחי' פנימי' ועצמי' א"ס כו', וכמשי"ת. וזהו דהקבלת שכר שלו הוא בבחי' בריתי שלום, שהו"ע וברית שלומי כו'. ומ"ש השיב את

שיא

- | | |
|--|--|
| תו"ח תצוה שלא, ג ואילך. | 164) - רצונו של מקום. |
| 174) נוסח תפילת השחר. | 165) ראה ברכות לה, ב ובחדא"ג מהרש"א שם. אור תורה |
| 175) פסחים נו, א. | להרב המגיד סימן קסו. לקו"ת שלח מב, ג. |
| 176) תהלים עג, כה. | 166) ואתחנן ו, ו. |
| 177) וראה לקו"ת תזריע כ, א ואילך. סהמ"צ להצ"צ קלת, | 167) - דבדברי תורה. |
| א ואילך. | 168) ראה ספרי ופרש"י שם, ז. יומא יט, ב וברש"י שם ד"ה |
| 178) ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 346. | בם (הב'). שו"ע אדה"ז אור"ח סגנו"ו סט"ז. הל' ת"ת פ"ג ס"ב. |
| 179) = על ידו. | 169) = בפסוק ראשון. |
| 180) תיקון: אוצ"ל: נעשה תיקון. | 170) ואתחנן שם, ד. |
| 181) שבת לג, א. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב | 171) הובא בכד הקמח לרבינו בחיי אות יו"ד ערך יחוד |
| ע' תרפא. אוה"ת בחוקותי ע' רג. עקב ע' תפו ואילך. | השם. ד"ה וידבר גו' פינחס שם. ועוד. |
| 182) ירמ"י לג, כה. | 172) ישעי' מד, ו. |
| 183) משלי ג, יז. | 173) ראה תקו"ז תיקון ע (קכ, סע"א). לקו"ת מטות פא, א. |

חמתי, פי' השיב הו"ע ההשבה, והיינו שהשיב מן הפירוד אל היחוד כו', ובהשבה יש ב' ענינים, אם ההשבה מן הפירוד לבד, או שנכלל ממש ביחודו ית', וכאן הכוונה שהשיב בבחי' היחוד ממש כו', והו"ע אתהפכא חשול"נ¹⁸³, שזהו בכח העצמות דוקא, כנ"ל, וע"ז הוא השכר הנני נותן לו את בריתי שלום, בחי' יסוד שבעצמות כו'. וזהו שא' במדרש, משיב חימה בנו של אהרן שהשיב חימה ע"י הקטרת, דהנה, י"א סממני הקטרת¹⁸⁴ ידוע שהן נגד י"א כתרין כו'¹⁸⁵, דענין ההקטרה הוא האתהפכא כו', וכמו"כ פנחס השיב את חמתי, שהרע נהפך לטוב כו', והקבלת שכר ע"ז הוא ברית שלום כו'. וזהו פנחס בן אלעזר כו', דבפנחס הי' מס"נ בפו"מ, רק שהי' בבחי' אחיזה בפנימי, והיא גופא הי' מצוה כו', ועי"ז השיב את חמתי בבחי' אתהפכא חשול"נ כו', וע"כ הנני נותן לו את בריתי שלום, בחי' יסוד שבעצמות, להיות המשכת העצמות עד למטה מטה כו'.

קיצור. די מחסורו, אי אתה מחויב לעשרו, עשיר ז"א, שיש לו כסף רב, הן ת' עלמין דכסופין, והן עובר לסוחר, סוחר, עיגולי אריך, עובר לסוחר, עתיק. אין עשיר אלא בדעת, ד"ע, שממשיך מפנימיות הכתר. וזהו ש' הוי' שנמשך במ"ת, ואמת הוי'¹⁸⁶. והאבות המשיכו ש' שדי, ולכן הי' עיקר הגילוי למעלה (ומ"מ הי' זה הכנה) למ"ת¹⁸⁷. וזהו כי ההרים ימושו וברית שלומי לא תמוט, יסוד שבעצמות, שנמשך עד למטה. וזהו פנחס כו' ברית שלום, נדב ואביהו הי' רצוא בלא שוב, ובתיקון צ"ל רו"ש, ה' אחד, מס"נ, ואח"כ והיו הדברים האלה, ופנחס תיקן ע"י מס"נ בפו"מ בגדר מצוה, ע"כ הנני נותן לו ברית שלום, בחי' וברית שלומי לא תמוט.



184) ראה תשא ל, לד ובפרש"י. כריתות ו, א.

185) ראה עץ חיים שער יא (שער המלכים) פ"י. פרי עץ

חיים שער הקדישים פ"ד. תו"א תולדות כ, ב ואילך. לקו"ת

נשא כב, ד.

186) תהלים קיז, ב.

187) הכנה למ"ת: אוצ"ל: הכנה למ"ת.



ISBN: 978-0-8266-6090-9



9 780826 660909